

Ansvarsfullt fiske – svenska prioriteringar för EU:s framtida fiskeripolitik, m.m.

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse 2001/02:152 Ansvarsfullt fiske – svenska prioriteringar för EU:s framtida fiskeripolitik. I samband därmed behandlas ett motionsyrkande som överlämnats från Näringsutskottet samt 45 motionsyrkanden om EU-relaterade fiskefrågor från allmänna motionstiden 2000 och 2001. Utskottet ansluter sig till regeringens slutsats att målen för nuvarande fiskepolitiken inte har uppnåtts. Utskottet framhåller vikten av att målsättningen för den gemensamma fiskepolitiken skall vara att den bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt. Den framtida fiskepolitiken bör därför utvecklas så att den bättre bidrar till detta mål. Arbetet måste utgå från vetenskapliga bedömningar av bestånden och fiskemöjligheterna. Vidare skall försiktighetsprincipen tillämpas och miljöaspekterna beaktas.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden bl.a. med hänvisning till vad som redovisas i skrivelsen, pågående arbete inom området såväl inom EU som nationellt samt till att regeringen avser att för riksdagen framlägga en proposition om det nationella fisket.

I betänkandet behandlas vidare 67 motionsyrkanden om nationella fiskefrågor från allmänna motionstiden 2000 och 2001.

Med anledning av fem motionsyrkanden (m, v, kd och c) föreslår utskottet ett tillkännagivande om ersättning vid skador på fiskefartyg och fiskeredskap till följd av dumpade kemiska stridsmedel. Enligt utskottets mening talar flera skäl för en ny granskning av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel. Övriga motionsyrkanden avstyrks bl.a. med hänvisning till pågående arbete inom området samt till den ovan nämnda propositionen.

I betänkandet finns 27 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	9
Bakgrund.....	9
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	9
Offentlig utfrågning m.m.....	10
Utskottets överväganden.....	11
Ansvarsfullt fiske – svenska prioriteringar för EU:s framtida fiskepolitik.....	11
En gemensam politik.....	11
Resurspolitiken.....	13
Fiskerikontrollen.....	24
Strukturpolitiken.....	25
Styrningsformer m.m.....	27
Gemenskapens internationella samarbete.....	29
Övriga EU-relaterade frågor.....	30
Nationella fiskefrågor.....	33
Långsiktiga förutsättningar för fiskepolitiken m.m.....	33
Vattenbruk m.m.....	36
Dumpat militärt material, m.m.....	37
Handredskap, fisketurism m.m.....	39
Sill- och strömmingsfiske.....	42
Laxfiske m.m.....	43
Skador på redskap orsakade av skarv m.m.....	45
Insjöfiske m.m.....	46
Forskning m.m.....	47
Övriga frågor.....	49
Reservationer.....	52
1. Hållbart fiske m.m. (punkt 1).....	52
2. Den relativa stabiliteten (punkt 2).....	52
3. Kvoter m.m. (punkt 3).....	53
4. Särskilda kvoter för kustfiske m.m. (punkt 4).....	53
5. Drivgarn m.m. (punkt 7).....	54
6. Begränsat industrifiske (punkt 8).....	54
7. Begränsat industrifiske (punkt 8).....	55
8. Forskning och utbildning inom EU m.m. (punkt 14).....	55
9. Utvärdering av EU-program om kustområden m.m. (punkt 17).....	56
10. Dioxin i fisk m.m. (punkt 18).....	56
11. En långsiktig nationell fiskepolitik (punkt 22).....	57
12. En långsiktig nationell fiskepolitik (punkt 22).....	58

13. En långsiktig nationell fiskepolitik (punkt 22).....	58
14. En långsiktig nationell fiskepolitik (punkt 22).....	59
15. Fiskekonto m.m. (punkt 23).....	60
16. Vattenbruk m.m. (punkt 25).....	60
17. Vattenbruk m.m. (punkt 25).....	61
18. Vattenbruk m.m. (punkt 25).....	62
19. Dumpat militärt material m.m. (punkt 26).....	62
20. Fisketurism m.m. (punkt 28).....	63
21. Fritt handredskapsfiske m.m. (punkt 29).....	63
22. Fiskevårdsavgift m.m. (punkt 30).....	64
23. Laxfiske i Östersjön (punkt 33).....	65
24. Fiskeförbud (punkt 36).....	65
25. Skador orsakade av skarv m.m. (punkt 37).....	66
26. Forskning m.m. (punkt 40).....	67
27. Yrkesfiskarens sakägarstatus (punkt 43).....	67
Särskilt yttrande.....	69
Moratorium för torskfiske (punkt 6).....	69
Bilaga 1	
Förteckning över behandlade förslag.....	70
Skrivelsen.....	70
Motion med anledning av proposition 2001/02:4.....	70
Motioner från allmänna motionstiden 2000.....	70
Motioner från allmänna motionstiden 2001.....	74
Bilaga 2	
Offentlig utfrågning om framtiden för det svenska fisket.....	80
Inbjudna.....	80
Deltagande ledamöter.....	82
Miljö- och jordbruksutskottets utfrågning om framtiden för det svenska fisket.....	83

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Hållbart fiske m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ370 yrkandena 1 och 7 samt 2001/02:MJ513 yrkandena 1–3.

Reservation 1 (v, mp)

2. Den relativa stabiliteten

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ522 yrkande 1.

Reservation 2 (kd)

3. Kvoter m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ416, 2000/01:MJ611, 2000/01: MJ796 yrkande 3, 2001/02:MJ302 yrkande 1 och 2001/02:MJ370 yrkande 2.

Reservation 3 (m)

4. Särskilda kvoter för kustfiske m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ302 yrkande 3 och 2001/02: MJ370 yrkande 4.

Reservation 4 (v)

5. Användande av kvoter för särskilt skydd

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ302 yrkande 2.

6. Moratorium för torskfiske

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ513 yrkande 11.

7. Drivgarn m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ404, 2001/02:MJ277 och 2001/02:MJ513 yrkande 13.

Reservation 5 (mp)

8. Begränsat industrifiske

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ403, 2000/01:MJ413 yrkande 4, 2000/01:MJ421, 2001/02:MJ293, 2001/02:MJ333 yrkande 1 och 2001/02:MJ467 yrkande 2.

Reservation 6 (m)

Reservation 7 (mp)

9. Utbyte av torsk

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ235 yrkandena 1 och 2.

10. Dumpning av fisk

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ370 yrkande 3.

11. Avlysning och skyddsområden

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ370 yrkandena 5 och 10.

12. Fiskerikontroll m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ407, 2001/02:MJ235 yrkande 3 och 2001/02:MJ513 yrkande 7.

13. Strukturpolitiken m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ370 yrkande 11 och 2001/02: MJ513 yrkandena 6 och 8–9.

14. Forskning och utbildning inom EU m.m.

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ370 yrkandena 6 och 9.

Reservation 8 (v)

15. Decentraliserad förvaltning

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ370 yrkande 12.

16. Fiskeavtal med tredje världen

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ513 yrkande 10.

17. Utvärdering av EU-program om kustområden m.m.

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ307 yrkande 5.

Reservation 9 (m)

18. Dioxin i fisk m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ494, 2001/02:MJ529 yrkande 2 och 2001/02:N27 yrkande 13.

Reservation 10 (c)

19. Utsättning av fisk

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ370 yrkande 13.

20. Miljökonsekvensbedömning av nya områden

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ513 yrkande 12.

21. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelsen 2001/02:152 till handlingarna.

22. En långsiktig nationell fiskepolitik

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ243 yrkande 15 (delvis), 2000/01:MJ307 yrkande 2, 2000/01:MJ413 yrkande 1, 2000/01:MJ418

yrkande 1, 2001/02:MJ304, 2001/02:MJ333 yrkande 2, 2001/02:MJ467 yrkande 1, 2001/02:MJ520 yrkande 26 (delvis) och 2001/02:MJ529 yrkandena 1, 3 och 6.

Reservation 11 (m)

Reservation 12 (kd)

Reservation 13 (c)

Reservation 14 (fp, mp)

23. Fiskekonto m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ243 yrkande 15 (delvis), 2000/01:MJ307 yrkande 4 och 2001/02:MJ520 yrkande 26 (delvis).

Reservation 15 (m, kd, c, fp)

24. Nyrekrytering av fiskare

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ307 yrkande 1.

25. Vattenbruk m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ414, 2000/01:MJ415, 2001/02:MJ420 yrkande 6, 2001/02:MJ468 yrkandena 1–3 samt 2001/02:MJ522 yrkandena 14–16.

Reservation 16 (m)

Reservation 17 (kd)

Reservation 18 (mp)

26. Dumpat militärt material m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört. Riksdagen bifaller därmed delvis motionerna 2000/01:MJ418 yrkande 8, 2000/01:MJ746, 2001/02:MJ251, 2001/02:MJ284 yrkande 1 och 2001/02:MJ522 yrkande 12 samt avstyrker motion 2001/02:MJ284 yrkande 2.

Reservation 19 (s, mp)

27. Spökgarn

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ401 och 2001/02:MJ522 yrkande 13.

28. Fisketurism m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:N385 yrkande 14, 2001/02:MJ292 yrkande 2 och 2001/02:MJ325.

Reservation 20 (m)

29. Fritt handredskapsfiske m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:MJ420 yrkande 4 och 2001/02:MJ522 yrkande 6.

Reservation 21 (m)

30. Fiskevårdsavgift m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ408, 2000/01:MJ411 och 2001/02:MJ420 yrkande 2.

Reservation 22 (m)

31. Vattenregleringsmedel

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ412.

32. Sill- och strömmingsfiske

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ406 yrkande 1, 2000/01:MJ409 och 2001/02:MJ392.

33. Laxfiske i Östersjön

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ410, 2000/01:N383 yrkande 21, 2001/02:MJ380 och 2001/02:N364 yrkande 11.

Reservation 23 (mp)

34. Bevarandeåtgärder

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ417 och 2000/01:MJ419.

35. Laxforskning

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ606.

36. Fiskeförbud

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ363.

Reservation 24 (m)

37. Skador orsakade av skarv m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ904 yrkande 3 och 2000/01: MJ908 yrkandena 1 och 2.

Reservation 25 (m, kd, c)

38. Insjöfiske m.m.

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ292 yrkandena 1 och 3.

39. Ålhuttning

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ535.

40. Forskning m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ402 yrkandena 1 och 2, 2000/01:MJ413 yrkande 2, 2000/01:MJ418 yrkande 3, 2000/01:MJ607, 2001/02:MJ509 och 2001/02:MJ529 yrkande 5.

Reservation 26 (c)

41. Centrum för fiskforskning och utbildning

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ610.

42. Prövning av yrkesfiskarlicens

Riksdagen avslår motion 2000/01:MJ420.

43. Yrkesfiskarens sakägarstatus

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ529 yrkande 8.

Reservation 27 (c)

44. Effektivisering av Fiskeriverket

Riksdagen avslår motion 2001/02:MJ302 yrkande 8.

Stockholm den 16 maj 2002

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Sinikka Bohlin

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sinikka Bohlin (s), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Kjell-Erik Karlsson (v), Caroline Hagström (kd), Per-Samuel Nisser (m), Maria Wetterstrand (mp), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Lars Lindblad (m), Carina Ohlsson (s), Willy Söderdahl (v) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

På förslag av regeringen i proposition 1997/98:2 om hållbart fiske och jordbruk fattade riksdagen i december 1997 beslut om att såväl det svenska fisket som fisket inom EU skall bedrivas på ett hållbart sätt. Riksdagen delade också regeringens bedömning att Sverige bör verka för förändringar av den gemensamma fiskepolitiken (GFP) i samband med den förestående översynen för att politiken bättre skall svara mot det angivna målet (bet. 1997/98:JoU, rskr. 1997/98:116) och att försiktighetsprincipen härvid bör tillämpas liksom miljöaspekterna beaktas. I april 1999 fattade riksdagen beslut om en ny struktur i arbetet med miljömål och fastställde 15 nationella miljökvalitetsmål (bet. 1998/99:MJU6 rskr. 1998/99:183) av vilka framför allt målen Bara naturlig försurning, Levande sjöar och vattendrag och Hav i balans samt levande kust och skärgård berör fisket. I november 2001 beslutade riksdagen om ett antal delmål för de tre miljökvalitetsmålen (bet. 2001/02:MJU3 rskr. 2001/02:36).

Den europeiska kommissionen har påbörjat en översyn av den gemensamma fiskepolitiken baserat på den s.k. grundförordningen 3760/92¹ om ett gemenskapssystem för fiske och vattenbruk. Enligt förordningen skall kommissionen överlämna en rapport om fiskets situation inom gemenskapen till Europaparlamentet och rådet. I rapporten skall särskilt de ekonomiska och sociala förhållandena i kustområdena, resursernas tillstånd och förväntade utveckling och tillämpningen av förordningen belysas. På grundval av rapporten skall rådet före den 31 december 2002 besluta om vilka anpassningar som måste göras. I april 2001 presenterade kommissionen sin rapport i form av en grönbok om den framtida gemensamma fiskepolitiken. Grönboken behandlades i ministerrådet (fiske) under det svenska ordförandeskapet. Ministerrådet (fiske) beslutade även under det svenska ordförandeskapet om bl.a. rådsslutsatser om integrering av miljöhänsyn och en hållbar utveckling. Slutsatserna avrapporterades till Europeiska rådet i Göteborg 2001. I maj-juni 2002 förväntas kommissionen lägga fram förslag om hur politiken skall förändras och regleras.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelsens syfte är att redovisa riktlinjer för Sveriges agerande i samband med översynen av den gemensamma fiskepolitiken inom EU. Skrivelsen behandlar mål och medel på lång sikt. Den gemensamma fiskepolitiken måste förändras.

¹ Rådets förordning (EEG) nr 3760/92 av den 20 december 1992 om ett gemenskapssystem för fiske och vattenbruk.

I skrivelsen konstateras att det även i framtiden behövs en gemensam politik på fiskeområdet inom EU. Det motiveras med att fiskerinäringen utnyttjar en gränsöverskridande resurs. Nyttjande av resursen i ett område påverkar beståndssituationen även i andra områden. Därför måste resursen förvaltas gemensamt med andra länder. Slutligen ger en gemensam politik Sverige större möjligheter att driva gemensamma krav på ett ansvarsfullt nyttjande av resursen.

Ett övergripande mål anges för fiskepolitiken inom EU. Målet är att gemenskapens fiskeresurser skall förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt i enlighet med försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen. Detta är en förutsättning för att förse konsumenterna med ett högkvalitativt livsmedel och för en fiskerinäring som långsiktigt skall kunna utgöra en stabil verksamhet med stor regionalpolitisk betydelse.

Målet för nuvarande gemensamma fiskeripolitik har inte uppnåtts. Förändringar krävs i flera avseenden. Det bärande elementet i regeringens linje är att fångsterna skall anpassas till det långsiktigt hållbara biologiska utrymmet. Detta skall främst uppnås genom

- en effektivare politik för att reducera fiskeflottans kapacitet och fiskeansträngningen
- ett selektivt fiske inriktat på köns mogen fisk och med små bifångster
- en förbättrad kontroll med nationellt ansvar
- ökad tillförlitlighet hos den vetenskapliga forskningen
- respekt för den vetenskapliga rådgivningen
- ett till år 2007 utfasat direkt företagsstöd
- en liberalisering av handel med tredje land för att möta efterfrågan på fisk och fiskeriprodukter inom gemenskapen
- en reduktion av kostnaderna för återtagssystemet genom bl.a. bättre förvaltning av fiskeresurserna
- utveckling av nya strukturer och samarbetsformer på nationell, regional samt gemenskapsnivå för att skapa effektivare förvaltningsformer.

Regeringen avser att gå i tåten för att tillse att EU till fullo tar sitt globala ansvar för en ansvarsfull fiskeripolitik genom bl.a. aktivt deltagande i regionala och multilaterala organisationer och vid utformningen av gemenskapens bilaterala avtal.

Offentlig utfrågning m.m.

Utskottet anordnade den 5 februari 2002 en offentlig utfrågning om framtiden för det svenska fisket med företrädare för bl.a. forskning och fiskerinäring (se bilaga 2). Vidare har utskottet uppvaktats av representanter för Svensk Gös AB, projektet Östgös och Östgös legoodlares intresseförening.

Utskottets överväganden

Ansvarsfullt fiske – svenska prioriteringar för EU:s framtida fiskepolitik

En gemensam politik

Utskottets förslag i korthet

Utskottet instämmer i vad regeringen anför om behovet av en fortsatt gemensam fiskepolitik och att gemenskapens fiskeresurser bör förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt i enlighet med försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen. I samband därmed avstyrker utskottet fem motionsyrkanden (v och mp) i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Skrivelsen

Regeringen anför i skrivelsen att det även i fortsättningen finns behov av en gemensam fiskeripolitik. Det övergripande ansvaret för politiken måste ligga på gemenskapsnivå. Dagens nationella ansvar för kustzonen måste dock utvecklas och förstärkas. Fisket nyttjar en förnyelsebar resurs som dock kan överexploateras med allvarliga konsekvenser för ekosystemen och fiskerinäringen. Därtill är fiskeresursen gränsöverskridande, och nyttjande i ett område påverkar bestånden även i andra områden. Därför måste den förvaltas gemensamt med andra länder. En gemensam politik ger vidare Sverige större möjligheter att driva gemensamma krav på ett ansvarsfullt nyttjande av resursen. Gemenskapens fiskeresurser bör i enlighet med försiktighetsprincipen och ekosystemansatsen förvaltas på ett långsiktigt hållbart sätt så att de nyttjade fiskbestånden befinner sig inom säkra biologiska gränser och mellanårsvariationerna enbart är naturligt betingade. Detta är en förutsättning för att förse konsumenterna med ett högkvalitativt livsmedel och för en fiskerinäring som långsiktigt skall kunna utgöra en stabil ekonomisk verksamhet med stor regionalpolitisk betydelse. En ytterligare förutsättning är att fiskeföretagen bedrivs utan ekonomiska subventioner som kan innebära en ökning av fångstkapaciteten. Denna inriktning på politiken bör gälla samtliga delar av den gemensamma fiskepolitiken. Vid exempelvis fastställande av TAC:er och kvoter, bestämmelser om tekniska bevarandeåtgärder och bifångster, anpassning av flottkapaciteten, reglering av marknaden och i samband med fiskerivtal med tredje land bör detta perspektiv således vara vägledande för de svenska ståndpunkterna.

Motionerna

Vänsterpartiet yrkar i motion 2001/02:MJ370 (v) att en svensk strategi för EU:s gemensamma fiskepolitik är nödvändig och att Sverige, för att stärka det mellanstatliga samarbetet, skall verka för regionala fiskeförvaltningar i havsområden där detta ej förekommer samt att miljöhänsynen integreras i arbetet. En effektiv förvaltning och en hållbar utveckling skall vara vägledande för Sveriges internationella agerande (yrkande 1). Enligt motionärerna bör det i en svensk strategi ingå en ökad satsning på småskaligt fiske (yrkande 7). Småskaligt fiske har stora fördelar jämfört med utsjöfiske med stora fartyg. Det småskaliga, ofta kustnära fisket, kan bedrivas med mer miljövänliga metoder. Det har lokal förankring vilket gör att detta fiske kan utvecklas på många sätt och bli en del av rekreations-, turism- och fritidsfiskeverksamhet, näringar som gör att den fångade fisken får ett betydligt högre värde jämfört med det storskaliga industrifisket.

Enligt motion 2001/02:MJ513 (mp) yrkande 1 bör Sverige ha ett kraftfullt agerande vid revideringen av EU:s gemensamma fiskepolitik. Utgångspunkten skall, enligt motionärerna, vara en helhetssyn på fisket där ett ekosystemtänkande och långsiktig ekologisk hållbarhet står i centrum. Fiskepolitiken måste vidare baseras på ett ekosystemtänkande. Övergödningen av havet är ett exempel på problem som har nära koppling till fisket, då döda bottnar och kraftiga algbloomningar påverkar fiskbestånden negativt. Därmed är också jordbrukspolitiken och trafikpolitiken kopplade till fisket, eftersom dessa två sektorer orsakar större delen av de gödande kväveutsläppen (yrkande 2). Därutöver måste försiktighetsprincipen tillämpas fullt ut. Vid fastställande av högsta tillåtna fångster måste forskarnas rekommendationer få gå före kortsiktiga politiska intressen (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis konstaterar utskottet att den gemensamma fiskepolitiken (GFP) är en fullt utvecklad gemenskapspolitik där EU har exklusiv kompetens, vilket i likhet med jordbrukspolitiken innebär att alla gemenskapens länder omfattas av samma bestämmelser. Politiken reglerar alla aspekter på fisket, från havet till konsumenten. Målet för den gemensamma fiskepolitiken i fråga om utnyttjandet är enligt artikel 2 i grundförordningen 3760/92 att den gemensamma fiskepolitiken skall skydda och bevara de levande marina akvatiska resurser som är tillgängliga och får utnyttjas. Den gemensamma fiskepolitiken skall se till att dessa resurser långsiktigt utnyttjas på ett ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt under de ekonomiska och sociala förhållanden som passar sektorn, varvid hänsyn skall tas till följderna för det marina ekosystemet och särskilt till producenternas och konsumenternas behov. För att nå målet har EU infört ett gemenskapssystem för styrning av utnyttjandet. Systemet skall se till att det finns en varaktig balans mellan resurserna och utnyttjandet av dem inom de olika fiskeområdena. Enligt den gemensamma målbestämelsen har medlemsstaterna en skyldighet att se till att icke yrkesmässiga verksamheter som t.ex. fritidsfiske, inte äventyrar bevarandet och förvalt-

ningen av de resurser som omfattas av den gemensamma fiskepolitiken. För att dessa mål skall kunna uppnås och för att säkerställa att utnyttjandet sker på ett hållbart sätt anges i förordningen bl.a. ramar för tillträde samt för förvaltning och kontroll av fiskeaktiviteterna samt de medel och förfaranden som krävs. Syftet med fiskepolitiken är att säkra en ansvarsfull förvaltning av bestånden främst genom förbättrad övervakning och kontroll, användning av mer selektiva redskap samt minskning av bifångst och kasserad fångst. Vidare skall produktionshöjande subventioner reduceras för att uppnå en bättre balans mellan fiskekapacitet och långsiktigt hållbart nyttjande av fiskeresurserna. Utskottet anser, i likhet med regeringen, att den gemensamma fiskepolitiken inte har lyckats att uppfylla målen i den gemensamma fiskepolitiken. Som utskottet vid flera tillfällen tidigare har framhållit (bet. 1999/2000: MJU8) skall målsättningen för den gemensamma fiskepolitiken vara att den bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt. Den framtida fiskepolitiken bör därför utvecklas så att den bättre bidrar till detta mål. Arbetet måste utgå från vetenskapliga bedömningar av bestånden och fiskemöjligheterna. Vidare skall försiktighetsprincipen tillämpas och miljöaspekterna beaktas.

Enligt utskottets mening sammanfaller de synpunkter som redovisats i motionerna i allt väsentligt med de nu angivna målsättningarna för de svenska prioriteringarna för den gemensamma fiskepolitiken. Utskottet finner mot bakgrund av det anförda att riksdagen inte bör vidta några åtgärder med anledning av motionerna 2001/02: MJ370 (v) yrkandena 1 och 7 samt 2001/02: MJ513 (mp) yrkandena 1–3. Motionerna avstyrks i berörda delar.

Resurspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet finner i likhet med regeringen att naturresursbasen och ett fungerande ekosystem utgör såväl en förutsättning som en restriktion för fisket och att politiska styrmedel måste användas för att säkerställa att resursen bevaras på en hållbar nivå. I samband därmed avslår utskottet ett yrkande (kd) om den relativa stabiliteten som utgångspunkt för fördelningen av tillgängliga fiskemöjligheter. Utskottet finner vidare att det är angeläget att regeringen i fråga om fastställande av kvoter verkar för långsiktighet i utnyttjandet liksom att försiktighetsprincipen tillämpas och avslår i samband därmed fem yrkanden (s, v och m) om fångstkvoter. Utskottet finner att fördelning inom fastlagda kvoter bör fastställas nationellt men att eventuella juridiska möjligheter att vidta ensidiga nationella åtgärder inte bör användas och avslår därmed tre yrkanden (v). Utskottet avslår också ett yrkande om moratorium för torskfiske (mp). Utskottet avslår vidare tre yrkanden (mp) om att förbjuda långa drivgarn i Östersjön med hänvisning till pågående arbete att verka för bättre fiskeredskap och minskade bifångster inom EU. Utskottet

avslår sex yrkanden (s, m och mp) om industrifiske med hänvisning till att detta fiske sker inom biologiskt säkra gränser och baseras på vetenskaplig rådgivning. Samtidigt utgår utskottet från att regeringen ser över industrifiskets eventuella påverkan på det småskaliga kustfisket när de nationella fiskefrågorna skall hanteras. Utskottet avslår två yrkanden (m) om att begränsa fiskemöjligheterna för båtar från tredje land. Utskottet avstyrker ett yrkande (v) om dumpning med hänvisning till pågående prövning av ett eventuellt dumpningsförbud och dess följder. Slutligen avstyrker utskottet två yrkanden (v) om avlysning och skyddsområden med hänvisning till pågående arbete inom såväl EU som i Sverige.

Skrivelsen

Den relativa stabiliteten och tillträdet till fisket

Medlemsstaternas tillträde till resurser och vattenområden har i stor utsträckning påverkats av att gemenskapen utvidgats i flera omgångar till att omfatta nya medlemsstater. Från början syftade resurspolitiken till att alla fiskefartyg från medlemsstaterna på lika villkor skulle ha tillträde till nyttjande av resurserna i gemenskapens fiskevatten. När Danmark, Storbritannien och Irland, med relativt sett betydligt större fiskevatten än de ursprungliga medlemsstaterna, år 1973 blev medlemmar infördes dock ett undantag, begränsat till 10 år, från bestämmelserna om fri tillgång till fiskevattnen och resursen. Detta skedde genom att tillträdet till kustzonen (området innanför 12 sjömil från kusten) i princip reserverades för kuststatens fiskare och fiskare från andra medlemsstater som traditionellt fiskat i området.

Då EG år 1983 införde ett gemenskapssystem för bevarande och förvaltning av fiskeresurserna innebar det bl.a. att medlemsstaterna varje år skulle tilldelas en bestämd andel av de tillgängliga fiskbestånden (en fördelningsnyckel). Utgångspunkten utgjordes av i vilken utsträckning medlemsstaternas fiskeflottor traditionellt hade utnyttjat olika fiskarter, hur stor fiskets betydelse hade varit i olika regioner samt i vad mån fiske hade förlorats genom utvidgningen av fiskezonerna. Systemet, som fortfarande gäller, bygger på att varje medlemsstat tillförsäkras en andel av gemenskapens högsta tillåtna fångstmängder (TAC:er) och därmed ett relativt stabilt fiske. Systemet benämns därför ”den relativa stabiliteten”. Denna princip är en av hörnstenarna i GFP och återfinns i grundförordningen.

Sådana medlemsstater som inte traditionellt fiskat i ett visst område har för närvarande inte tillträde till gemenskapens fiskevatten i området, vare sig det gäller Nordsjön, Östersjön, Medelhavet eller något annat havsområde. Denna begränsning i tillträdet upphör att gälla vid utgången av år 2002. Då kommer samtliga medlemsstater – i den mån gemenskapslagstiftningen inte på annat sätt begränsar tillträdet – att obegränsat kunna fiska i samtliga gemenskapsvatten på okvoterade och oreglerade bestånd in till 6 sjömil från baslinjerna. Denna möjlighet kommer således med nuvarande regelverk även att avse

fiske i Nordsjön, Östersjön och Skagerrak/Kattegatt på där okvoterade fiskslag.

I skrivelsen anför regeringen att den relativa stabiliteten bör vara utgångspunkten för fördelningen av tillgängliga fiskemöjligheter. Den relativa stabiliteten är ett avsteg från principen om att alla medlemsstaters fiskefartyg har lika tillträde till EU:s samliga fiskevatten och fiskeresurser och är således ett avsteg från en grundläggande princip. Det innebär en risk att gamla fiskemönster konserveras trots att dessa kanske varken är effektiva eller relevanta i dag. Trots detta har systemet med den relativa stabiliteten visat sig fungera tekniskt väl för fördelningen av tillgängliga fiskemöjligheter, vilket har underlättat de beslut om totalt tillåtna fångstmängder (TAC:er) som fattas varje år. Systemet har även stor betydelse för att bibehålla en bred geografisk spridning av fiskerinäringen inom unionen. Vidare anføres att då tillträdet till Nordsjön och andra vattenområden i princip blir helt fritt för EU:s medlemsstater fr.o.m. år 2003 bör alla betydelsefulla fiskbestånd kvoterats. Även kuststaternas rätt att reglera fisket inom en kustzon av 12 sjömil bör bibehållas i den kommande gemensamma fiskepolitiken. Kuststaten bör också ges ökad möjlighet att på ett icke-diskriminerande sätt reglera det traditionella fiske som bedrivs av andra länder i gemenskapen inom 12-milszonen så att ett uthålligt nyttjande av lokala bestånd kan garanteras. Principen om en zon på 12 sjömil, inom vilken kuststaten till viss del själv kan reglera fisket, ger förutsättningar för ett ökat skydd. De kustnära områdena är ofta yngel- och uppväxtområden för kommersiellt eller ur bevarandesynpunkt viktiga fiskbestånd. Detta gäller särskilt Östersjön som till följd av speciella ekologiska förhållanden hyser ett mycket stort antal geografiskt isolerade eller begränsade bestånd av ett flertal arter. Det finns starka motiv för ett särskilt skydd för sådana områden. Skyddet kan avse inrättandet av fredningsområden och begränsningar av vilka redskap som får användas och av storleken på fartyg som får fiska kustnära. Rätten att reglera fisket inom denna zon ger också kuststaten möjligheter att ge vissa förmåner, t.ex. avseende tillträde till resursen för att bibehålla och utveckla ett småskaligt kustnära fiske.

Fångstkvoter m.m.

När det gäller fångstkvoter framhåller regeringen att naturresursbasen och fungerande ekosystem utgör såväl en förutsättning som en restriktion för fisket. För att undvika ett överutnyttjande måste de politiska styrmedlen säkerställa att resursen bevaras på en hållbar nivå. Ett av medlen för att uppnå detta är bl.a. att fleråriga fångstkvoter s.k. TAC:er (*total allowable catch*). Vidare utnyttjas flerartsmodeller och ekosysteminriktad förvaltning av resurserna genom långsiktiga förvaltningsplaner med tillämpning av försiktighetsprincipen. Utvecklingen av selektiva redskap och införandet av tekniska regleringar prioriteras för att minimera oönskade fångster. För att detta skall lyckas krävs en utökad forskningsverksamhet inom området. Den nuvarande mycket allvarliga situationen för flera fiskbestånd som förvaltas gemensamt

av EU och andra nationer innebär också att drastiska åtgärder kan behöva vidtas. Om den vetenskapliga rådgivningen så kräver kommer regeringen att föreslå totalt fiskestopp för sådana bestånd.

Fördelning av de nationella kvoterna bör fortsatt vara ett nationellt ansvar. Inom ramen för dessa nationella kvoter har respektive medlemsstat rätt att välja ett nationellt system för ytterligare fördelning. Geografiska och ekologiska förutsättningar, historiska traditioner och fiskerinäringens struktur är mycket varierande mellan olika medlemsstater. Vilket kvotförvaltningssystem som lämpar sig bäst för respektive medlemsstat är därmed också mycket varierande. Inom en medlemsstat bedrivs olika slags fisken inom olika regioner, vilka inte nödvändigtvis bör bli föremål för likartade förvaltningssystem.

Av skrivelsen framgår att fiskeavtalen med tredje land är ett centralt inslag i den gemensamma fiskepolitiken med möjligheter till ömsesidigt fördelaktiga överenskommelser. Bilateral avtal kan även ge bättre garantier för ett ansvarsfullt fiske än privata avtal. Emellertid har flera av de bilaterala avtalen med fog kritiserats för att inte i tillräcklig omfattning ta hänsyn till beståndssituationen eller främjandet av ett hållbart fiske.² Det ökade trycket på bestånden kan leda till minskade möjligheter att bedriva fiske i ländernas egna kustområden där konsumtionsfiske bedrivs för lokal försörjning.

Helt, periodvis eller tillfälligt stängda områden är ett viktigt komplement till övriga instrument inom fiskeriförvaltningen. Stängning av ett område skall grundas på vetenskapligt underlag, försiktighetsprincipen, och ha en tydlig målsättning. I sådana fall där förutsättningar och betingelser är noggrant angivna bör kommissionen, efter att ha fått ett generellt bemyndigande från rådet, åläggas ett avgörande ansvar att med kort varsel kunna införa stängningar.

Industrifiske

I skrivelsen konstateras att svenskt fiske efter skarpsill har utvecklats först under senare år som ett flyttrålsfiske med inriktning på fiskmjöl och olja. Det är intensivast under vinter och vår och sker i hela egentliga Östersjön öster om Bornholm (områdena 25–28). IBSFC har utvecklat en långtidsplan för förvaltningen av skarpsillfisket. Beståndet anses vara inom säkra biologiska gränser. Lekbeståndet har ökat under senare år och nådde sin högsta nivå 1996–1997, men har sedan minskat. Fiskeridödligheten har fördubblats sedan början på 1990-talet och är nära tröskelnivån. ICES råd för år 2002 var att fiskeridödligheten bör bibehållas under tröskelvärde. Det motsvarar en TAC 2000 på högst 369 000 ton. Den fiskeridödlighet beståndet kan klara/motstå är beroende på den naturliga dödlighetsnivån, som är kopplad till mängden torsk i Östersjön. Skarpsillsbeståndet är för närvarande stort som följd av god rekrytering och låg predation från torsk. Ökar mängden torsk bör fiskeridödligheten sänkas för skarpsill.

² Revisionsrättens rapport nr 3/2001.

Enligt regeringen är fortsatt utveckling av tekniska bevarandeåtgärder av stor betydelse för att anpassa uttaget av fisk till resursens storlek och samtidigt minimera oönskade bifångster. Sverige bör i alla sammanhang aktivt bidra till att ett selektivt fiske som omfattas av ett tydligt och kontrollerbart regelverk utvecklas.

Fiskeriverket har fått regeringens uppdrag att utreda förutsättningarna för ett dumpningsförbud samt att belysa såväl biologiska som ekonomiska effekter både ur ett nationellt och ett EU-perspektiv av ett sådant förbud. Problemet med ett dumpningsförbud på EU-nivå hänger samman med EU:s möjligheter att snabbt stänga områden med stor inblandning av ungfisk. EU:s beslutsmekanismer tillåter inte sådana snabba beslut för närvarande. Dessutom fordras resurskrävande insatser av forskningsfartyg för att kunna besluta om att återigen öppna på detta sätt stängda områden. Strävandena att förbättra nuvarande fångststatistik, bl.a. genom att minimera den mängd fisk som i dag kastas överbord, är angelägna. Det är av vikt att vid en uppskattning av uppnådda effekter även kontrollerbarheten beaktas.

Motionerna

Den relativa stabiliteten och tillträdet till fisket

Enligt motion 2001/02: MJ522 (kd) bör Sverige arbeta internationellt för en bevakning av tillgången till fiskevatten i Östersjön och en ökning av tillgången till fiskevatten i Nordsjön och västerhavet (yrkande 1). Bakgrunden är att vissa menar att Sverige, i de förhandlingar som föregick utläggandet av de ekonomiska zonerna 1977, gav bort en alltför stor del av sitt Nordsjöfiske. Länders andel av totalkvoterna för olika fiskeslag är i huvudsak fastställda utifrån infiskningen under en referensperiod, och andelarna kvarstår sedan. Denna s.k. relativa balans mellan länderna kan i praktiken inte rubbas eftersom det skulle innebära att om ett lands kvot ökar måste andra länders kvoter minska med motsvarande mängd.

Fångstkvoter m.m.

Enligt motion 2000/01: MJ416 (s) bör bestämmelserna för fisket i Kattegatt ses över och anpassas till rådande situation vad gäller fiskbestånden. Enligt motion 2000/01: MJ611 (s) är det viktigt att regeringen än mer aktivt hanterar forskningsfrågor i Europeiska unionen eftersom fisket tillhör de gränsöverskridande verksamheterna. Det behövs ökad kunskap om beståndsseparatoring, rekrytering och vandringar för att förbättra hanteringen av fisken. I motion 2000/01: MJ796 (m) framhålls att balans måste råda mellan produktion och uttag i Östersjön för att garantera ett uthålligt fiske (yrkande 3). Enligt motionärerna krävs bl.a. en bättre uppföljning runt hela Östersjön av att uttaget av tilldelade kvoter inte överutnyttjas eftersom det är av avgörande betydelse att samtliga länder samarbetar när det gäller såväl fiskekvoter som regler för fiskemetoder. Enligt motion 2001/02: MJ302 (v) yrkande 1 och 2001/02:

MJ370 (v) yrkande 2 skall Sverige verka för att de totala fångstkvoterna inte överstiger de vetenskapligt rekommenderade och Sverige bör i de internationella förhandlingarna med större kraft driva försiktighetsprincipen och verka för ett långsiktigt uthålligt fiske.

I motionerna 2001/02:MJ302 (v) och 2001/02:MJ370 (v) yrkas att Sverige bör verka för att speciella kvoter för kustfisket införs inom EU och att kustbefolkningen regionalt och lokalt i Sverige bör tillerkännas egna kvoter vid sidan av högsjöfisket (yrkandena 3 respektive 4). Enligt motion 2001/02: MJ302 (v) bör Sverige vid behov kunna använda delar av den egna kvoten till att skydda den biologiska mångfalden (yrkande 2). Försiktighetsprincipen och ekologiskt uthålligt fiske måste vara en grundläggande utgångspunkt och Sverige skulle därför kunna använda en del av kvoterna till att bevara och återskapa den biologiska mångfalden i marina miljöer.

I motion 2001/02:MJ513 (mp) yrkas på ett moratorium för torskfisket i Östersjön öster om Bornholm och längs hela västkusten (yrkande 11). Motionärerna anser att de hittills gjorda ansträngningarna inte har lyckats att stoppa fortsatt utarmning av exempelvis de viktiga torskbestånden och att det därför är starkt motiverat att stoppa fisket och inte fortsätta att ta det sista av en tynande stam.

Enligt motion 2001/02:MJ235 (m) bör utbytet av torsk med länder utanför EU upphöra (yrkande 1). Utbytet av torsk mellan tredje land och EU är numera ganska litet, men avtalen har en sådan konstruktion att man har rätt att fiska en del av den egna kvoten i motpartens fiskevatten. I detta fall koncentrerat till de traditionella svenska fiskeplatserna i södra Östersjön. Dessutom bör antalet båtar från tredjeländ som tillåts fiska på svenskt vatten kraftigt reduceras (yrkande 2). Med stöd av s.k. accessavtal kan ca 60 fiskefartyg från dessa stater fiska på traditionellt svenskt vatten på en och samma gång.

Enligt motion 2001/02:MJ370 (v) bör Sverige i EU verka för bättre möjligheter att kortvarigt avlysa fiske i vissa fiskezoner. Möjligheterna att i samråd med fiskarna snabbt kunna avlysa ett område för fiske måste underlättas (yrkande 5). Vidare framhålls att behovet av fredade områden inom EU:s fiskeområde tillgodoses (yrkande 10) eftersom skyddsområden förmodligen är en förutsättning för att bevara dagens kvarvarande biologiska mångfald. Skyddet måste utformas så att olika former av vattenmiljöer bevaras.

Industrifiske m.m.

Enligt motionerna 2000/01:MJ403 (m) och 2001/02:MJ333 (m) yrkande 1 bör riktat fiske efter foderfisk förbjudas i hela Östersjön inklusive Bottniska viken. Foderfiskets andel av det totala Östersjöfisket måste minskas. Industrifisket med fartyg över 20 meters längd måste som ett första steg flyttas längre ut från kusten och bör inte förekomma innanför fyra nautiska mil från baslinjen. Enligt i motion 2000/01:MJ413 (mp) bör en kraftig begränsning av foderfiske ske. Motionärerna anser att det måste klargöras hur fisket skall kunna bli långsiktigt hållbart och att den negativa utvecklingen som såväl torsk som strömming och skarpsill har i Östersjön i dag måste vändas (yrkande 4). En-

ligt motionerna 2000/01: MJ421 (s) och 2001/02: MJ293 (s) bör det kustnära foderfiskets konsekvenser för fiskbestånden utredas och åtgärder vidtas för att förbättra villkoren för det kustnära yrkesfisket. Enligt motionärerna är det inte enbart riskerna för yrkesfisket som utgör ett problem utan också hotet mot det småskaliga kustnära fisket och allmänhetens möjligheter till sportfiske. I motion 2001/02: MJ467 (mp) yrkas att foderfisket skall begränsas kraftigt (yrkande 2). Enligt motionärerna var för ett decennium sedan 70 % av den totala fångsten matfisk. I dag är 80 % av fångsten foderfisk, som i sin tur blir till fiskmjöl och används som djurfoder, bl.a. till fiskodlingar.

Enligt Miljöpartiets motioner, 2000/01: MJ404, 2001/02: MJ277 och 2001/02: MJ513 yrkande 13 bör Sverige verka för att förbjuda drivgarn i Östersjön, så att samma regler för drivgarnsfiske gäller i Östersjön som i resten av EU. Sverige har varit aktivt för att i Östersjön få behålla drivgarn med upp till 21 km längd per båt under förutsättning att det inte utgör något ekologiskt hot. Enligt motionärerna kan bifångsterna utgöra allvarlig risk för sillgrisslor som fångas och drunknar liksom att det kan utgöra hot mot tumlare och gråsäl. Mot den bakgrunden kan det inte hävdas att garnen inte utgör ett ekologiskt hot.

Enligt motion 2001/02: MJ370 (v) bör Sverige i EU verka för ett förbud mot dumpning av fisk i havet (yrkande 3). All dumpning av fisk måste förbjudas då den starkt bidrar till en felaktig uppfattning om fiskets och fiskodlingens verkliga omfattning och ger ett felaktigt beslutsunderlag för både beståndsutveckling och TAC.

Utskottets ställningstagande

Den relativa stabiliteten och tillträdet till fisket

Utskottet delar motionärernas synpunkter att det är angeläget att svenska fiskeintressen bevakas internationellt. Utskottet anser även i likhet med regeringen att Sverige skall verka för att bibehålla den relativa stabiliteten som utgångspunkt inom EU. Genom att det begränsade tillträdet upphör att gälla i och med utgången av år 2002 anser utskottet i likhet med vad regeringen anför att Sverige bör verka för att principen om en zon på 12 sjömil, inom vilken kuststaten till viss del själv kan reglera fisket, bibehålls. En 12-milszon ger förutsättningar för ett ökat skydd av de kustnära områdena. Vad gäller internationella förhandlingar är, som utskottet anför ovan, den gemensamma fiskepolitiken en fullt utvecklad gemenskapspolitik där EU har exklusiv kompetens.

Med det anförda föreslår utskottet att motion 2001/02: MJ522 (kd) yrkande 1 lämnas utan någon riksdagens vidare åtgärd.

Fångstkvoter m.m.

Utskottet har vid tidigare tillfällen (se bl.a. bet. 1999/2000: MJU8) fastslagit att man utgår från att regeringen i fråga om fastställande av kvoter agerar i

enlighet med målsättningen för den gemensamma fiskepolitiken och att den därmed verkar för att den gemensamma fiskepolitiken bedrivs på ett långsiktigt hållbart sätt i fråga om utnyttjandet av fiskeresurserna. Vidare har utskottet betonat att försiktighetsprincipen skall tillämpas liksom att miljöaspekterna beaktas. Om beståndssituationen för torsken i Östersjön inte förbättras för det östra beståndet anser utskottet, i likhet med regeringen, att Sverige vid de kommande förhandlingarna i september bör verka för att EU skall förespråka ingående begränsningar i fisket. Om den vetenskapliga rådgivningen visar på att det är nödvändigt bör ett gemensamt stopp för fisket på detta bestånd förespråkas. Såvitt utskottet förstår är det etablerad svensk politik att såväl inom EU som i regionala fiskeorganisationer verka för att de vetenskapliga rekommendationerna från ICES skall följas. Utskottet förutsätter att regeringen i de fortsatta förhandlingarna upprätthåller denna politik. Vid en interpellationsdebatt nyligen svarade ansvarigt statsråd att regeringen redan har försökt att förmå andra länder till ett fiskestopp, inte minst öster om Bornholm, men att det inte har funnits något stöd för det i något annat land. Regeringen har därför sett till andra lösningar och på svenskt initiativ har det kommit till stånd en förvaltningsplan för torsken i Östersjön. Förvaltningsplanen avser bl.a. trålstorlek, högre selektivitet och storleken på fångad fisk (prot. 2001/02:88). Vid Fiskerikommissionen för Östersjöns (IBSFC) möte i Krakow den 3–7 september 2001 rekommenderade den biologiska rådgivningen nedskärningar i fisket efter sill och torsk. Resultatet av förhandlingarna blev att de för år 2001 rekommenderade totala uttagen (TAC) av sill sänktes med 17 % i norra Östersjön och med 33 % i övriga delar av Östersjön. Skarpsillen ökades med 7 % medan torsken sänktes med 28 % och kvoterna för lax förblev oförändrade. Övriga beslut vid mötet var bl.a. att maskstorleken i torsk-garn höjdes och den nya maskstorleken införs fr.o.m. den 1 september 2002 och att en maximal sammanlagd längd torsk-garn per fartyg infördes fr.o.m. den 1 januari 2002. Vidare beslutades att sommarstoppet för riktat torskfiske förlängdes med 6 veckor och gäller under 2002 från och med den 1 juni t.o.m. den 31 augusti, samt att det totala fiskeförbudet i Bornholmsdjupet från den 15 maj t.o.m. den 31 augusti gäller även under år 2002. Beslut om att minska fisket efter småtorsk, som ännu inte haft möjlighet att leka, genom att införa förbättrad selektion i trålfisket (BACOMA-modellen), beslutades vid IBSFC:s extrasession i mars 2001 och gäller fr.o.m. den 1 januari 2002. Sedan juni 2000 har ministerrådet i EU arbetat med en integrering av miljöhänsyn och hållbar utveckling i fiskepolitiken. Under våren 2001 beslutade ministerrådet (fiske) enhälligt om slutsatser om integrering av miljöhänsyn och hållbar utveckling. Slutsatserna avrapporterades till Europeiska rådet i Göteborg i juni 2001. I slutsatserna lyfts fram resursfrågor, behov av ett minskat fisketryck, tekniska regleringar och en ökad användning av selektiva redskap, förbättrat vetenskapligt beslutsunderlag, förbättrat skydd för den marina biologiska mångfalden och utveckling mot en förvaltning som grundas på ekosystemens förutsättningar. Dessa ställningstaganden skall beaktas i samband med revisionen av den gemensamma fiskepolitiken.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan finner utskottet att de krav som framförts i motionerna 2000/01:MJ416 (s), 2000/01:MJ611 (s), 2000/01: MJ796 (m) yrkande 3, 2001/02:MJ302 (v) yrkande 1 och 2001/02:MJ370 (v) yrkande 2 om att verka för en anpassning till rådande beståndssituation, upprätthålla balans mellan produktion och uttag, att sörja för och följa den vetenskapliga forskningen liksom att verka för att försiktighetsprincipen följs i allt väsentligt är tillgodosedda. Motionerna bör därför lämnas utan någon riksdagens vidare åtgärd.

Vad gäller speciella kvoter för kustfisket så delar utskottet motionärernas bedömning att det är av vikt att bibehålla och utveckla ett småskaligt kustnära fiske. Utskottet delar emellertid också regeringens bedömning att fördelningen av de nationella kvoterna fortsatt bör vara ett nationellt ansvar. Regeringen har anført att den har för avsikt att återkomma med en översyn av det nuvarande nationella systemet. Enligt vad utskottet har erfarit avser regeringen att lägga fram eventuella förslag till ändring i en proposition om det nationella fisket som lämnas till riksdagen under hösten 2002. I avvaktan härpå anser utskottet att motionerna 2001/02:MJ302 (v) yrkande 3 och 2001/02:MJ370 (v) yrkande 4 nu kan lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller att vidta åtgärder för bevarande och förvaltning av resurserna i vatten under respektive medlemsstats jurisdiktion är artikel 10 i grundförordningen 3760/92 tillämplig. Enligt artikeln får medlemsstaterna vidta åtgärder, förutsatt att dessa uteslutande avser lokala bestånd som bara är av intresse för landets egna fiskare eller är tillämpliga endast på fiskare från den berörda medlemsstaten. Dessa åtgärder får inte vara mindre stränga än de åtgärder som vidtagits på gemenskapsbasis. Utskottet konstaterar mot denna bakgrund att det, om de nämnda förutsättningarna är uppfyllda, är juridiskt möjligt att använda delar av den nationella kvoten till bevarandeåtgärder. Utskottet finner emellertid att eftersom fiskbeståndet förvaltas gemensamt med andra parter, är sådana nationella åtgärder inte att förordas. Utskottet anser att Sverige i stället skall verka inom ramen för det internationella samarbetet. Utskottet avstyrker därmed det i motion 2001/02:MJ302 (v) yrkande 2 framförda kravet att Sverige vid behov skall kunna använda delar av den nationella kvoten för bevarandeåtgärder.

När det gäller att införa ett moratorium för torskfisket öster om Bornholm och längs hela västkusten har utskottet ovan konstaterat att försök har gjorts för att införa fiskestopp men att det hittills inte har lyckats. Utskottet konstaterar att, om ICES bedömningar visar att beståndssituationen inte förbättrats eller t.o.m. försämrats, måste drastiska åtgärder vidtas, t.ex. ett totalstopp för fisket på detta bestånd under de kommande åren. Sverige bör således verka för att EU, om den vetenskapliga rådgivningen visar att det är nödvändigt, inför ett gemensamt stopp för torskfisket på beståndet i Östersjön. Mot bakgrund av vad som anförts ovan finner utskottet att syftet med motion 2001/02:MJ513 (mp) yrkande 11 i huvudsak är tillgodosett och motionen bör därför inte föranleda någon riksdagens vidare åtgärd.

Enligt vad utskottet erfarit är det inte aktuellt med något utbyte av torsk med Ryssland och Estland år 2002. Utbytet med Lettland och Litauen grundar sig på gemenskapspolitik och är inget som Sverige ensamt råder över. I samband med förhandlingarna om utbyte av torsk med Lettland och Litauen har dock antalet fartyg och antalet torskgarn begränsats. Vidare regleras bl.a. tid och utökad rapporteringsskyldighet. Utskottet delar regeringens uppfattning att de bilaterala fiskerieravtalen med de baltiska staterna är av stor betydelse för den fortsatta integreringen av ländernas administration inför anslutningen till EU. Utskottet finner mot bakgrund av vad som anförts ovan att syftet med motion 2001/02:MJ235 (m) yrkandena 1 och 2 i huvudsak är tillgodosett. Berörda motionsyrkanden bör därför inte föranleda någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Utskottet har tidigare konstaterat att den bekymmersamma situationen när det gäller fiskeresurserna i havet tydliggör behovet av det arbete som redan är påbörjat med att skapa marina skyddsområden, och att detta arbete bör prioriteras och genomföras skyndsamt (bet. 2001/02:MJU3 s. 73). Den rådande situationen vad gäller fisket visar att behovet av skydds- och uppväxtområden för fisk är mest akut att åtgärda. Att inrätta marina skyddsområden är nödvändigt både med hänsyn till bevarandet av de marina miljöerna och för att säkra fiskenäringens ekonomiska förutsättningar. Andelen skyddade områden i kust- och havsmiljön är mycket liten. Utskottet anser därför att det är angeläget att denna andel ökar och att regler och förvaltningsplaner tillskapas i samarbete med berörda parter. Utskottet finner att ett brett samarbete mellan myndigheter, intresseorganisationer och berörda näringar är nödvändigt för att uppnå delmålen. Eftersom arbetet med den marina miljön i stor utsträckning bygger på internationell samverkan finner utskottet att Sverige, genom att delta i den gemensamma fiskepolitiken inom EU och annat internationellt samarbete, aktivt kan verka för att fisket bedrivs på ett hållbart sätt.

Enligt vad utskottet erfarit diskuteras för närvarande frågan om att kortvarigt kunna avlysa fisket inom EU i samband med utarbetandet av återhämtningsplaner för torsk- och kummelbestånden i Nordsjön. Det finns dock vissa tekniska problem avseende bl.a. EU:s beslutsmekanismer och bevakningsfrågor som måste lösas innan ett sådant system kan etableras. Som nämnts ovan har Sverige också verkat för att införa generella, tidsmässigt fastlagda, fredningstider (sommarfredning) runt lekområden (Bornholmdjupet) i Östersjön. Utskottet finner mot bakgrund av det anförda att syftet med motion 2001/02:MJ370 (v) yrkandena 5 och 10 i allt väsentligt är uppfyllt. Utskottet förslår att yrkandena lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Industrifiske m.m.

Enligt vad utskottet erfarit är riktat småmaskigt sillfiske för industri inte tillåtet, utan det får endast förekomma som bifångster. Det industrifiske som bedrivs i Östersjön ligger inom ramen för de totala tillåtna fångstmängder som fastställs av Fiskerikommissionen för Östersjön. Som framgår av skrivelsen föregås besluten om den tillåtna fångstmängden av rådgivning från Inter-

nationella havsforskningsrådet (ICES). Utskottet konstaterar vidare att det är efterfrågan på marknaden som avgör om fångsterna går till humankonsumtion. Av Fiskeriverkets analys Småskaligt kustfiske och insjöfiske framgår att efterfrågan på sill och strömming för konsumtion sjunkit drastiskt sedan 1970-talet. Sill och skarpsill som inte får avsättning för direkt konsumtion säljs i stället som högvärdigt proteinfoder. Detta används bl.a. till uppfödning av lax och andra djur. Enligt vad utskottet erfarit så har regeringen inte för avsikt att vidta några åtgärder för att begränsa industrifisket så länge fisket sker inom biologiskt säkra gränser (se även bet. 1999/2000: MJU8). Utskottet förutsätter emellertid att regeringen kommer att behandla frågan om industrifiskets eventuella påverkan på det småskaliga kustfisket i samband med att regeringen hanterar dessa frågor hösten 2002. När det gäller industrifisket finns bestämmelser (se bl.a. FIFS 1993:31 4 kap. 20–23 §§) om fiskemetoder som skall minimera eller eliminera risken för att sådan fisk som är eftersökt matfisk skall infångas. Fiskeriverket har också fått i uppdrag att göra en översyn av de nationella regler som medför bifångst av småtorsk. Mot denna bakgrund finner utskottet att det inte nu finns anledning att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av framförda yrkanden och avstyrker därmed yrkandena i motionerna 2000/01: MJ403 (m), 2000/01: MJ413 (mp) yrkande 4, 2000/01: MJ421 (s), 2001/02: MJ293 (s), 2001/02: MJ333 (m) yrkande 1 och 2001/02: MJ467 (mp) yrkande 2.

Utskottet har tidigare gjort bedömningen att drivgarnsfisket så som det bedrivs i Östersjön kan utgöra ett hot mot den biologiska mångfalden (bet. 1999/2000: MJU8 s. 13 och bet. 1997/98: JoU9, s. 28). Utskottet har också tillstyrkt regeringens förslag att som delmål under miljö kvalitetsmålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård* (bet. 2001/02: MJU3 s. 71) skall gälla att de årliga totala bifångsterna av marina däggdjur senast år 2010 skall uppgå till maximalt 1 % av respektive bestånd samt att bifångsterna av sjöfåglar och oönskade fiskarter skall ha minimerats till nivåer som inte har negativ påverkan på populationerna. Enligt vad utskottet erfarit tyder Fiskeriverkets undersökningar inte på annat än att bifångster i Östersjön av marina däggdjur och sjöfåglar befinner sig på en försumbar nivå. Fiskeriverket följer dock fortlöpande denna fråga för att om nödvändigt vidta lämpliga åtgärder. Utskottet stöder regeringens förslag att Sverige i alla sammanhang aktivt bör bidra till att ett selektivt fiske som omfattas av ett tydligt och kontrollerbart regelverk utvecklas. Mot bakgrund av ovanstående finner utskottet att syftet med motionerna 2000/01: MJ404 (mp), 2001/02: MJ277 (mp) och 2001/02: MJ513 (mp) yrkande 13 är tillgodosett. Utskottet föreslår därmed att motionerna lämnas utan någon riksdagens ytterligare åtgärd.

I likhet med motionärerna ser utskottet utomordentligt allvarligt på problemet med dumpning av fisk. Det är angeläget att försöka få dumpningen av fisk att upphöra. Enligt Fiskeriverkets regleringsbrev skall en första delrapport om ett dumpningsförbud presenteras i mars 2003. I avvaktan härpå föreslår utskottet att motion 2001/02: MJ370 (v) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Fiskerikontrollen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre yrkanden (m, v, mp) om införande av s.k. check-points och hårdare fiskerikontroll med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet, pågående arbete nationellt och inom EU.

Skrivelsen

Enligt regeringen bör fiskerikontrollen även fortsättningsvis vara ett nationellt ansvar. Framtida fiskerikontroll bör ha ett riskbaserat angreppssätt som fortlöpande förbättras och ha en med hänsyn till resursens nyttjande tillräcklig effektivitet. En grundläggande förutsättning för att regleringar skall efterlevas är att de är enkla, logiska samt möjliga att följa och kontrollera. Ansvaret för fiskerikontroll inom regionala fiskerierorganisationer bör åligga medlemsstaterna i proportion till deras fiske i området. Förändringar som krävs för att uppnå förbättringar är bl.a. att gemenskapens rapporter och nationella rapporter accepteras som bevismaterial i alla medlemsstater och att överträdelser följs upp på ett sätt som medger insyn. Detta skulle leda till att likabehandlingen ökar inom gemenskapen. Det ställs vidare berättigade krav på medlemsstaterna att använda strängare sanktioner så att yrkesfiskare effektivt avskräcks från att begå en lagöverträdelse, t.ex. genom ekonomiska sanktioner. En skärpning av nuvarande förfaranden bör bidra till en förbättrad likabehandling.

Motionerna

Enligt motion 2000/01:MJ407 (v) skall regeringen agera nationellt och internationellt med inriktningen att bestånden inte skall skattas mer än de tål och som ett led i detta agera för en regeländring som innebär att när fiskefartyg skall fiska i ett annat lands zon så skall in- och utpassering ske vid vissa förutbestämda "checkpoints". I motion 2001/02:MJ235 (m) framförs motsvarande yrkande om förbättrad övervakning av fisket genom att införa att reglerna om anmälan av in- och utpassering ändras, så att kontroller kan genomföras (yrkande 3). Detta sker enklast genom upprättandet av s.k. checkpoints där passagen sker genom anmälan i förväg. Enligt motion 2001/02:MJ513 (mp) måste övervakning och kontroller av fisket förbättras och verkningfulla sanktioner tas fram eftersom det i dag finns alltför många möjligheter att komma undan kontrollen (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

Fiskeriverket har nyligen till regeringen redovisat förslag om ändringar i den svenska användningen av sanktioner i ärenden om överträdelser av fiskebestämmelser. Beredning av dessa förslag pågår inom Regeringskansliet. Den svenska fiskerikontrollen har under de senaste åren inriktats allt starkare mot att bidra till fiskeresursernas bevarande. Enligt regeringens bedömning har

fiskerikontrollen efter Sveriges EU-inträde successivt förbättrats. Det föreligger dock alltså behov av förbättring och effektivisering. Som framhålls i skrivelsen skall den svenska fiskerikontrollen utvärderas senast år 2004. Mot den bakgrunden avser regeringen att göra en fördjupad granskning av svensk fiskerikontroll. Fiskeriverket och Kustbevakningen har infört ett riskbaserat system för fiskerikontrollen vilket syftar till att successivt förbättra och effektivisera denna. Som regeringen anför bör detta system löpande utvärderas och förbättras, och myndigheterna bör årligen rapportera om de åtgärder som vidtagits. Utskottet ansluter sig till regeringens och motionärernas bedömning att det är av stor vikt att fiskerikontrollen förbättras och att detta sker skyndsamt. Det genomförs årligen förhandlingar om bilaterala fiskeavtal i Östersjön mellan Europeiska kommissionen och övriga kuststater. Enligt vad utskottet erfarit så har Sverige inom ramen för detta arbete redan under hösten 2000 till kommissionen framfört önskemål om införande av rutiner för in- och utpassering vid fiske i annat lands fiskezon i Östersjön, s.k. *check-points*. Detta förslag har dock inte fått tillräckligt stöd av övriga medlemsländer. I det bilaterala avtalet mellan Sverige och Polen har dock sådana rutiner redan införts år 2001. Vidare har inom ramen för Fiskerikommissionen för Östersjön (IBSFC) upprättats nationella aktionsplaner för kontroll och övervakning av torskfisket i Östersjön. Planerna innehåller en rad åtgärder som syftar till att höja ambitionsnivån för kontroll och förbättra informationsutbytet mellan Östersjöländerna vad gäller torskfiske. Utskottet förutsätter att Sverige kommer att fortsätta att driva frågan i kommande förhandlingar. Enligt vad utskottet erfarit har Kustbevakningen en ambition att genomföra förhållandevis frekventa kontroller vid landningar i Sverige av tredje lands fartyg. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2000/01: MJ407 (v), 2001/02: MJ235 (m) yrkande 3 och 2001/02: MJ513 (mp) yrkande 7 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Strukturpolitiken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker fyra motionsyrkanden (v och mp) om bl.a. avveckling av subventioner och minskning av den totala fångstkapaciteten med hänvisning till att dessa i huvudsak får anses tillgodosedda.

Skrivelsen

I skrivelsen framhålls bl.a. att fiskeflottans kapacitet i dag är för stor i förhållande till befintliga fiskeresurser. Detta gäller såväl globalt, som inom gemenskapen och i Sverige. En minskning måste komma till stånd. Enligt regeringen måste den nya flottpolitik som skall fastställas under år 2002 bli effektivare och utformas så att fiskeflottans kapacitet minskar och fiskeansträngningen anpassas till de långsiktigt hållbara fiskeresurserna. Effekterna av de

tekniska framstegen måste beaktas så att flottans sammanlagda effektivitet blir den avsedda. Ekonomisk ersättning för att minska fiskeflottans fångstkapacitet bör bibehållas. Nuvarande FUP IV bör inte ersättas av en ny flerårig utvecklingsplan (FUP) med årliga mål för olika segment. I stället bör ekonomisk ersättning för att minska fiskeflottans fångstkapacitet, exempelvis genom skrotningsbidrag, fortsatt lämnas. Den effektivitetsökning som sker på grund av tekniska framsteg bör motverkas genom ett system med in/utträdeskvoter för kapacitet som innebär en systematisk reducering av kapaciteten över tiden, dvs. att större kapacitet måste föras ut än vad som eventuellt förs in i flottan. Målen för strukturstödet måste anpassas såväl till flottpolitiken som till övriga delar av den gemensamma fiskepolitiken. Enligt regeringen bör det direkta företagsstödet till fiskeflottan, utom för minskning av fiskeflottans fångstkapacitet, fasas ut och avvecklas till utgången av innevarande programperiod år 2007. Även för vattenbruket och beredningsindustrin bör marknaden vara drivkraften för utvecklingen och det direkta företagsstödet fasas ut. Stöd till projekt som syftar till långsiktiga förbättringar bör fortsatt komma i fråga. Vad gäller miljöförbättrande åtgärder bör gemenskapens regelverk medge större möjligheter till nationella anpassningar än vad som är fallet i dag.

Motionerna

I motion 2001/02:MJ370 (v) framförs krav på att Sverige i EU bör verka för att subventionerna till fiskerinäringen på sikt avvecklas (yrkande 11) Under en övergångsperiod kan stödet dock användas målinriktat både för att minska fiskekapaciteten och för att ändra fiskerinäringens struktur och inriktning. Enligt motion 2001/02:MJ513 (mp) måste nedskärningar som medför reella minskningar av den totala fångstkapaciteten genomföras (yrkande 6). De nedskärningar som hittills skett har utgått från fiskeflottans tonnage. Samtidigt som tonnaget har minskat har fartygens fångstkapacitet emellertid ökat genom effektivare metoder och utrustning, så att den totala kapaciteten har ökat i stället för minskat. Dessutom måste direkta subventioner skäras ned och bidragens konsekvenser utredas (yrkande 8). Andra EU-program och åtgärder får inte undergräva målet om ett långsiktigt hållbart fiske. Som exempel kan nämnas åtgärder som påverkar fisket i ickeuropeiska vatten, såsom åtgärder inom EU:s bistånd och strukturfonder (yrkande 9).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med såväl regeringen som motionärerna att fiskeflottans kapacitet i dag är för stor i förhållande till befintliga fiskeresurser och att detta gäller såväl globalt, som inom EU och i Sverige. Utskottet gör även samma bedömning som motionärerna när det gäller flottpolitiken och att den måste bli effektivare och utformas så att fiskeflottans kapacitet minskar reellt liksom att effekterna av de tekniska framstegen beaktas så att flottans sammanlagda effektivitet blir den avsedda och att uttaget av fisk anpassas till de långsiktigt hållbara fiskeresurserna. Som framhålls i skrivelsen måste fortsatt

ekonomisk ersättning lämnas för att minska fiskeflottans fångstkapacitet, exempelvis genom skrotningsbidrag. Den effektivitetsökning som sker på grund av tekniska framsteg bör motverkas genom ett system med in/utträdeskvoter för kapacitet som innebär att större kapacitet måste föras ut än vad som eventuellt förs in i flottan. Utskottet anser också att det direkta företagsstödet bör fasas ut och avvecklas till utgången av innevarande programperiod år 2007. Det anförda tillgodoser i allt väsentligt syftet med motionerna 2001/02:MJ370 (v) yrkande 11 och 2001/02:MJ513 (mp) yrkandena 6 och 8–9. Berörda motionsyrkanden bör därför lämnas utan någon riksdagens ytterligare åtgärd.

Styrningsformer m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (v) om ökad utbildning och forskning samt ett yrkande (v) om ökad decentralisering av fiskeriförvaltningen inom EU med hänvisning till pågående arbete nationellt och inom EU.

Skrivelsen

Enligt regeringen bör Sverige, för att skapa effektiva förvaltningsformer, fortsatt verka för nya strukturer och samarbetsformer på nationell och regional nivå samt på gemenskapsnivå med deltagande av fiskerinäringens företrädare, forskningen och andra intressenter varigenom nödvändiga åtgärder får en ökad legitimitet och större genomslagskraft. Vidare bör Sverige ge ett fortsatt stöd till initiativ i denna riktning i den biologiska rådgivningen och fiskeriförvaltningens beslutsprocess. Den nu gällande gemensamma fiskepolitiken ger förutsättningar för beslutsfattande på gemenskapsnivå och nationell nivå inom 12 sjömil från baslinjerna. Sverige har inlett ett begränsat arbete med lokal förvaltning. I Sverige finns det en lång tradition, byggd på remissförfarande, av samverkan mellan myndigheter, fiskets organisationer och andra intressenter. Dessa samverkansformer bör utvecklas vidare, såväl på nationell som EU-nivå, vad avser medverkan i forskning och utvecklingsarbete, inte minst utveckling av selektiva redskap, bedömning av det vetenskapliga underlaget, rådgivning om förvaltningsåtgärder från ICES och bidrag med råd inför myndighetens beslut i författningsfrågor. En sådan medverkan får också till resultat att den nationella kompetensen stärks inte minst inför förhandlingsarbetet inom unionen. Vidare har över tiden utvecklats en samverkansmodell för kommersiellt viktiga fiskarter, där fiskets organisationer har varit rådgivande inför Fiskeriverkets beslut om förvaltning inom ramen för beslutade kvoter och tekniska regleringar. Exempelvis fattas beslut om ransoneringar och fiskestopp under vissa perioder. För att denna medverkan skall bli meningsfull krävs ett bättre tillvaratagande av befintliga kunskaper och ett främjande av informationsutbytet mellan förvaltare, forskare, fiskare,

och andra intressenter. Ökad lokal och regional dialog skulle ge ett bättre underlag för beslut. Vetenskapligt producerat material behöver omarbetas pedagogiskt och göras mer lättillgängligt i publicerad form.

Motionerna

Enligt motion 2001/02:MJ370 (v) finns det ett behov av att fiskare ges utbildning i marina ekosystem och bevarandeåtgärder (yrkande 6). Vidare bör resurserna för forskning om havens ekosystem ökas (yrkande 9). Motionärerna anser att forskning och ett utvidgat forskningssamarbete både inom EU och med tredje länder är nödvändigt. Detta kan ske med en omfördelning av de 1,1 miljarder euro som i dag går till fiskenäringen.

I motion 2001/02:MJ370 (v) yrkas att Sverige i EU verkar för att förvaltningen i större utsträckning decentraliseras (yrkande 12). Enligt motionärerna är det rimligt att fiskbestånden förvaltas på en nivå som bättre motsvarar deras naturliga utbredning. Detta ökar också förutsättningarna för förståelsen hos fiskarna av olika begränsningsåtgärder, vilket är en förutsättning för att åtgärderna skall få någon effekt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att utbildningsfrågor företrädesvis är nationella frågor. Enligt artikel 149 i fördraget om upprättande av den Europeiska unionen skall gemenskapen bidra till utvecklingen av en utbildning av god kvalitet genom att främja samarbetet mellan medlemsstaterna och genom att vid behov stödja och komplettera deras insatser, samtidigt som gemenskapen fullt ut skall respektera medlemsstaternas ansvar för undervisningens innehåll och utbildningssystemens organisation samt medlemsstaternas kulturella och språkliga mångfald. Enligt artikel 150 skall gemenskapen genomföra en yrkesutbildningspolitik som skall understödja och komplettera medlemsstaternas insatser, samtidigt som gemenskapen fullt ut skall respektera medlemsstaternas ansvar för yrkesutbildningens innehåll och organisation. När det gäller forskning skall gemenskapen, enligt artikel 163, ha som mål att bl.a. stärka den vetenskapliga och teknologiska grunden för gemenskapsindustrin, att främja utvecklingen av dennas internationella konkurrensförmåga och att underlätta alla forskningsinsatser som anses nödvändiga enligt andra kapitel i fördraget. För att nå målen skall gemenskapen, enligt artikel 164, som komplement till de verksamheter som bedrivs i medlemsstaterna genomföra program för forskning m.m. Enligt fördraget skall ett flerårigt ramprogram som fastställer mål och prioriteringar antas av ministerrådet. Kommissionen har lagt fram ett förslag till ett sjätte ramprogram för forskning som skall gälla under perioden 2002–2006. Avsikten är att det nya forskningsprogrammet skall antas före 2002 års utgång. Bland de frågor som prioriteras finns ekosystem och biodiversitet. Genom EU:s datainsamlingsförordning ((EG) nr 1543/2000) kommer medlemsländerna att för en sexårsperiod åta sig att genomföra undersökningar. Enligt förordningen skall nationella program upprättas som syftar till att samla in relevanta data av biologisk och ekonomisk

natur, beskriva förfaranden samt göra aggregerade data tillgängliga för vetenskaplig analys. För detta syfte har Sverige erhållit medfinansiering från EU. Databaseringsprogrammet kommer att utgöra en av grundpelarna i Fiskeriverkets forsknings- och utvecklingsarbete under den kommande sexårsperioden. Bland punkterna i programmet återfinns bl.a. kunskap om för kustfisket viktiga reglerade arter/bestånd (torsk, havskräfta, lax/öring, räka, och sill/strömning), kunskap om för kustfisket viktiga oreglerade arter (piggvar) kunskap om kustfiskeflottan, dess fiskeansträngning och ekonomi samt kunskap om det totala uttaget ur resursen.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att forskning inom fiskeriområdet är angeläget. Utskottet konstaterar emellertid att forsknings- och utbildningsfrågor i stor utsträckning regleras nationellt och delar därför regeringens bedömning att Sverige fortsatt bör verka för nya strukturer och samarbetsformer på nationell och regional nivå samt på gemenskapsnivå med deltagande av bl.a. fiskerinäringens företrädare och forskningen. Mot denna bakgrund föreslås att motion 2001/02: MJ370 (v) yrkandena 6 och 9 avslås i den mån de inte redan kan anses tillgodosedda.

När det gäller en decentraliserad förvaltning ger den nu gällande gemensamma fiskepolitiken förutsättningar för beslutsfattande på nationell nivå inom 12 sjömil från baslinjerna. Utskottet ser positivt på det arbete som har inletts med lokal förvaltning. Utskottet delar vidare regeringens bedömning att existerande samverkansformer bör utvecklas vidare, såväl på nationell som EU-nivå, vad avser medverkan i forskning och utvecklingsarbete och att ökad lokal och regional dialog skulle ge ett bättre underlag för beslut. Mot bakgrund av det pågående arbetet avstyrker utskottet motion 2001/02: MJ370 (v) yrkande 12.

Gemenskapens internationella samarbete

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett yrkande (mp) om EU:s ansvar när det gäller förhandlingar med tredje världen om att fiska i dessa nationers vatten med hänvisning till att det i huvudsak kan anses vara tillgodosett.

Skrivelsen

Enligt regeringen bör Sverige verka för en diskussion om en ny inriktning för tredjelandsavtalen. Härvid bör betonas krav på i princip samma kvalitet och omfattning på beståndsbedömningar, förvaltningsåtgärder, övervakning och kontroll som vid fiske i EU:s egna vatten, krav på att det finns ett verkligt outnyttjat överskott i de u-landsvatten där EU önskar fiskerättigheter, att den del av kostnaderna för fiskeavtalen som gäller ersättning för fiskemöjligheter på sikt skall betalas fullt ut av fartygsägarna som utnyttjar avtalen medan gemenskapens roll inskränks till att förhandla, övervaka och administrera avtalen, att målet bör vara att utvecklingsländerna själva skall nyttja sina egna

fisktillgångar varför den gemenskapsfinansiering som ingår i avtalen i största möjliga utsträckning skall användas till riktade åtgärder för att utveckla landets eget fiske och fiskeriförvaltning, att insatserna skall koordineras med gemenskapens biståndspolitik.

Motionerna

Enligt motion 2001/02:MJ513 (mp) skall EU ta ansvar för att inte utarma försörjningsmöjligheterna för kustsamhällen i tredje världen då EU förhandlar fram överenskommelser om att EU-ländernas fiskeflottor skall få fiska i andra nationers vatten (yrkande 10). De stora fångsterna som industrifisket tar upp utanför kusterna innebär i flera fall att fisket närmare kusten avsevärt försämras. Det kustnära fisket utgör ofta en basnäring och ett viktigt inslag i födan för befolkningen. Detta måste beaktas när överenskommelser upprättas och fullständiga konsekvensbeskrivningar bör göras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer i vad motionärerna anför i motion 2001/02:MJ513 (mp) yrkande 10 om EU:s ansvar vid internationella avtal. Detta står i överensstämmelse med vad regeringen anför i skrivelsen om att Sverige bör verka för en diskussion om en ny inriktning för tredjelandsavtalen och att målet bör vara att utvecklingsländerna själva skall nyttja sina egna fisktillgångar. Den gemenskapsfinansiering som ingår i avtalen skall i största möjliga utsträckning användas till riktade åtgärder för att utveckla landets eget fiske och fiskeriförvaltning. Med det anförda får syftet med motion 2001/02:MJ513 (mp) yrkande 10 i allt väsentligen anses tillgodosett varför yrkandet bör lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Övriga EU-relaterade frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett yrkande (m) om en utredning av de EU-program som avser kustsamhällen m.m. Utskottet avstyrker vidare tre yrkanden (c) om dioxin i fisk och dess effekter. Slutligen avstyrker utskottet ett yrkande (v) om s.k. sea-ranching samt ett yrkande (mp) om miljökonsekvensbeskrivningar.

Motionerna

I motion 2000/01:MJ307 (m) yrkas att regeringen tillsätter en utredning om en utvärdering av hur de EU-program som syftar till att öar och kustsamhällen skall leva, fungerar. Inom EU finns många program som syftar till att öar och kustsamhällen skall leva och att människor skall kunna få sin näring där. Pengar är avsatta för att stötta traditionella näringar. Den nuvarande utvecklingen i skärgården går trots detta åt motsatt håll och de medel som satsas riskerar att vara förgäves (yrkande 5).

Enligt motion 2001/02:MJ494 (c) bör, mot bakgrund av det förslag från EU-kommissionen om gränsvärden för dioxin i fisk, åtgärder vidtas för att trygga fortsatt fiske i Östersjön och Bottenhavet. Enligt motionerna 2001/02:MJ529 (c) och 2001/02:N27 (c) bör regeringen ta initiativ till en genomgång med anledning av dioxinlarmets ekonomiska effekter på yrkesfisket i Östersjön och komma med förslag till åtgärder som kompensation för ekonomiskt bortfall (yrkandena 2 och 13). Enligt motionärerna måste samhället ta ansvar, både moraliskt och ekonomiskt, för det som samhället via politiska beslut tidigare tillåtit avseende utsläpp i naturen.

Enligt motion 2001/02:MJ370 (v) bör Sverige i EU verka för ökad kontroll av utsättning av arter så att naturligt förekommande bestånd inte hotas (yrkande 13). Motionärerna anser att utsättningar av olika arter (s.k. *sea-ranching*) är ett förbisett område med anknytning till vattenbruket. Utsättningarna kan innebära risker av flera slag för de naturliga populationerna.

Enligt motion 2001/02:MJ513 (mp) bör miljökonsekvensbeskrivningar göras när nya områden öppnas för fiske (yrkande 12).

Utskottets ställningstagande

Det av riksdagen fastställda andra delmålet för miljömålet Hav i balans samt levande kust och skärgård syftar till att hejda utarmningen av kustens och skärgårdens kulturmiljöer (prop. 2000/01:130, bet. 2001/02:MJU3, rskr. 2001/02:36). För att målet skall nås krävs fortsatt bruk och utveckling av värdefulla kulturmiljöer inklusive det öppna och varierade odlingslandskapet i kust och skärgård. Som framställs i samband med nu nämnda riksdagsbeslut skall en strategi för hur kustens och skärgårdens kulturarv och odlingslandskap kan bevaras och brukas tas fram till år 2005. Arbetet bör utföras av Riksantikvarieämbetet i samverkan med berörda myndigheter, läns museer och organisationer. Som regeringen anförde i proposition 2000/01:136 bör de länsstyrelser som utarbetat regionala miljö- och hushållningsprogram, i enlighet med Miljövårdsberedningens förslag (SOU 2000:67), till år 2003 följa upp och till regeringen redovisa vilka åtgärder som genomförts av olika aktörer utifrån förslagen i respektive program. Som regeringen anför bör en genomgripande analys göras år 2005 för att värdera hur utvecklingen fortskridit. Länsstyrelserna bör då också redovisa till regeringen vilka ytterligare åtgärder som behövs för en hållbar utveckling i respektive skärgårdsområde. Utskottet förutsätter att de EU-medel som finns tillgängliga för denna typ av åtgärder dels behandlas i strategin, dels omfattas av den analys som skall vara färdig till år 2003. Med det anförda föreslår utskottet att motion 2000/01:MJ307 (m) yrkande 5 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

När det gäller dioxinfrågan konstaterar utskottet att Sverige och Finland har fått undantag vad gäller EU:s beslut om gränsvärdena för dioxin i fisk för konsumtion fångad i Östersjön. Det innebär att fisk som är fångad i Östersjön och vars halter överstiger de satta gränsvärdena, får säljas på den svenska marknaden fram till år 2006. Därefter skall gränsvärdena omprövas. Enligt utskottet har det fortsatta fisket i Östersjön och Bottenhavet möjliggjorts

under perioden genom detta undantag. Enligt vad utskottet erfarit träder de nya reglerna om gränsvärden för dioxin i livsmedel och foder i kraft vid halvårsskiftet år 2002. Frågan om hur de nya reglerna skall tillämpas bereds för närvarande. Resultatet av detta arbete bör bl.a. kunna påvisa eventuella ekonomiska effekter för yrkesfisket. Vidare pågår provtagning och analys av dioxininnehåll i fisk. Utskottet förutsätter att behovet av åtgärder för yrkesfisket, t.ex. ekonomisk kompensation, kommer att bli föremål för en ingående analys under det närmaste halvåret. Eventuellt bidrag måste godkännas av EU-kommissionen. Med det anförda föreslår utskottet att motionerna 2001/02:MJ494 (c), 2001/02:MJ529 (c) yrkande 2 och 2001/02:N27 (c) yrkande 13 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Enligt vad utskottet erfarit är utsättningar av fisk ett nationellt ansvar. Fiskeriverket har utarbetat en sådan nationell utsättningsstrategi. Vid bedömning av tillståndsgivning för utsättning av fisk måste nyttan vägas mot de risker utsättningen kan medföra. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2001/02:MJ370 (v) yrkande 13.

När det gäller det i motion 2001/02:MJ513 (mp) framförda kravet om miljökonsekvensbeskrivningar så framgår det inte klart av motionen vad som avses med "nya områden". Enligt vad utskottet erfarit gäller för avtal mellan EU och tredje land följande. Det är gemenskapens uppgift att slå vakt om ett ansvarsfullt fiske och jämka samman motstridiga intressen. Vidare skall gemenskapen medverka till ett ansvarsfullt fiske genom att samarbeta om forskning, beståndsuppskattning, övervakning och kontroll. Kommissionen har även tagit upp tredjelandsavtal i sin kommunikation om en strategi för att integrera miljöskyddskraven i den gemensamma fiskepolitiken. Där framhålls att fiskeavtal med tredje land endast bör ingås om det råder ett relativt hälsosamt tillstånd för fiskeresurserna, vilket fastställts på grundval av relevant vetenskaplig information, om miljövänliga fiskemetoder använts samt om tredje land har tillräcklig förvaltning för att kunna upprätthålla en skyddslagstiftning. Om frågan avser nationella "nya områden" dvs. att svenska yrkesfiskare visar ett större intresse att fiska på för svenska förhållanden "nya områden" då fisket stängs eller blir olönsamt på områden där Sverige av tradition har fiskat gäller följande. Beslut om fiskekvoter för de kommersiella arterna fattas inom de regionala fiskeriorganisationerna. Sverige fiskar på sin nationella fiskekvot, som är en del av EU:s gemensamma fiskekvot. Kvoternas storlek samt eventuell fördelning fastställs årligen av fiskeministerna. Dessa beslut fattas mot bakgrund av vetenskaplig rådgivning, beståndsuppskattningar samt tekniska redskapsåtgärder. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motion 2001/02:MJ513 (mp) yrkande 12 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Nationella fiskefrågor

Långsiktiga förutsättningar för fiskepolitiken m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett flertal motioner (m, v, kd, c och mp) om långsiktiga förutsättningar i fiskepolitiken med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet. Utskottet lämnar vidare tre yrkanden (m och kd) om införande av fiskekonton utan åtgärd med anledning av att EG-kommissionen nyligen godkänt ett nationellt regelverk för yrkesfiskaravdrag. Utskottet avstyrker slutligen ett yrkande (m) om utredning av yrkesfiskarnas förhållanden med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet.

Motionerna

I motionerna 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 15 (delvis) och 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 26 (delvis) begär motionärerna att det skall skapas långsiktiga förutsättningar för fiskenäringen att utvecklas i balans med miljön genom en långsiktig politik som tar hänsyn till näringens speciella förutsättningar samtidigt som den tar hänsyn till havsmiljön. Enligt motion 2000/01:MJ307 (m) bör regeringen göra en översyn av de restriktioner som t.ex. nya förvaltningsåtgärder och tekniska åtgärder medför för fisket (yrkande 2). I motion 2000/01:MJ413 (mp) yrkas att riksdagen skall begära att regeringen låter ta fram en ny långsiktig, ekologisk och ekonomiskt hållbar fiskepolitik för Sverige (yrkande 1). I motion 2000/01:MJ418 (c) yrkas att riksdagen skall begära att regeringen tillsätter en beredning som tillsammans med yrkesfisket skall lägga fram förslag om en svensk fiskepolitik för 2000-talet (yrkande 1). Enligt 2001/02:MJ304 (kd) bör regeringen tillsätta en utredning som ser över fiskeribranschens långsiktiga möjligheter. Enligt motion 2001/02:MJ333 (m) finns det ett behov av nödvändiga åtgärder för att långsiktigt förbättra förhållandena för det yrkesmässiga fisket i Östersjön (yrkande 2). Enligt motionen krävs olika åtgärder som bl.a. kan begränsa närsaltbelastningen och återställa skadade reproduktionsmiljöer i kustområdena, samtidigt som vissa viktiga lek- och uppväxtområden fredas från fiske. I motion 2001/02:MJ467 (mp) framförs krav på att riksdagen skall begära att regeringen låter ta fram en restaureringsplan för Sveriges kusthav (yrkande 1). Enligt motion 2001/02:MJ529 (c) krävs teknik- och kulturinvesteringar eftersom det krävs kunskap om möjligheten att skapa nya organisationer och nya system för att underlätta avsättningen och möta nya marknader (yrkande 6). Det framförs också en begäran om att det bör tillsättas en yrkesfiskekommission (yrkande 3) samt att staten har ett moraliskt och ekonomiskt ansvar gentemot enskilda yrkesfiskare i samband med ändrade miljömål och direktiv som den enskilde

drabbas av (yrkande 1). Enligt motionärerna behövs en samlad nationell helhetssyn och ett nationellt agerande för att svenskt fiske skall utvecklas som näringsgren med framtidshopp.

I motionerna 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 15 (delvis) och 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 26 (delvis) framförs krav på att införa en möjlighet till avsättning mellan olika år enligt den modell som gäller för skogskonton. Motionärerna uppger vidare att det är av yttersta vikt för den svenska fiskeindustrin att de svenska fiskarna har samma förutsättningar som sina kolleger i Danmark och Norge. De anser därför att regeringen snarast bör lägga fram ett lagförslag som ger konkurrensneutralitet vad gäller skatteavdrag och beskattning. Enligt motion 2000/01:MJ307 (m) bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag till hur fisket som näring kan utvecklas (yrkande 4). Finansierings- och lånemöjligheterna är ofördelaktiga för fiskarna. Regler liknande de som gäller för skogskonton skulle kunna gynna kapitalbildningen.

Enligt motion 2000/01:MJ307 (m) bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag till en utredning om de svenska yrkesfiskarnas förhållanden (yrkande 1). Antalet svenska yrkesverksamma fiskare har under de senaste åren stadigt sjunkit. En fortsatt decimering av fiskeflottan får negativa följder för svensk livsmedelsförsörjning, beredningsindustrin och enskilda människors försörjningsmöjligheter.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har beslutat om miljökvalitetsmålen *Bara naturlig försurning, Levande sjöar och vattendrag* samt *Hav i balans samt levande kust och skärgård* (1998/99:MJU9 rskr. 1998/99:183). Riksdagen har också beslutat (bet. 2001/02:MJU3 rskr. 2001/02:36) om ett antal delmål för de tre miljökvalitetsmålen (se vidare ovan under *Bakgrund*). I Regeringskansliet pågår för närvarande beredning av tre utredningar som berör fisket: Utvärdering av det fria handredskapsfisket (SOU 2001:82), Svenskt vattenbruk – en framtidsnäring (Ds 2000:42) samt Småskaligt kustfiske och insjöfiske – en analys (Fiskeriverket 2001). Regeringen har under våren 2002 presenterat ett tiopunktsprogram för fisket. I samband därmed framhöll regeringen att det krävs ett helhetsgrepp om det nationella fisket. Alla typer av fiske, såväl fritidsfiske som yrkesfiske vid både kust, sjöar och vattendrag, bör hanteras i ett sammanhang eftersom de påverkar gemensamma bestånd av fisk. Regeringen har vidare anfört att det inte är effektivt att enbart ta ställning till yrkesfisket i kustområdena utan att samtidigt se på hur fritidsfisket skall hanteras när det gäller utnyttjande av fiskeresurserna. Regeringen avser därför att tidigast under hösten 2002 återkomma med en proposition som tar ett helhetsgrepp om det nationella fisket. Utskottet förutsätter att de frågor som tas upp i motionerna kommer att få sin belysning i samband med behandlingen av de tre utredningarna samt i den kommande nationella fiskepropositionen. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionerna 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 15 (delvis), 2000/01:MJ307 (m) yrkande 2, 2000/01:MJ413 (mp) yrkande 1, 2000/01:MJ418 (c) yrkande 1, 2001/02:MJ304 (kd), 2001/02:MJ333 (m) yr-

kande 2, 2001/02:MJ467 (mp) yrkande 1, 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 26 (delvis) och 2001/02:MJ529 (c) yrkandena 1, 3 och 6 nu lämnas utan vidare åtgärd.

Vad gäller fiskekonton m.m. så har regeringen under sommaren 2001 anmält ett yrkesfiskaravdrag till EG-kommissionen för prövning enligt statsstödsreglerna (Jo2001/2645, se även bet. 2001/02:SkU15 s. 37). Enligt anmälan skall yrkesfiskaravdraget utbetalas till fiskare med yrkesfiskarlicens och uppgå till 40 000 kr per år, dock högst 20 % av inkomsten. Den planerade stödåtgärden motiveras bl.a. med att de danska yrkesfiskarna har ett motsvarande stöd som godkänts av kommissionen. Utskottet anser att kommissionens prövning och regeringens ställningstagande bör avvaktas. Enligt vad utskottet erfarit har kommissionen begärt kompletterande information. Det är ännu osäkert när ett beslut från kommissionen kan förväntas. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2000/01:MJ243 (kd) yrkande 15 (delvis), 2000/01:MJ307 (m) yrkande 4 och 2001/02:MJ520 (kd) yrkande 26 (delvis) i den mån de inte kan anses tillgodosedda.

Som anförts ovan har regeringen aviserat en proposition om det nationella fisket. Av Fiskeriverkets analys – Småskaligt kustfiske och insjöfiske framgår att det vid årsskiftet 2000 fanns totalt 2 880 yrkesfiskare i Sverige. I summan ingår ett antal fiskare på större fartyg som är lottkarlar utan yrkesfiskelicens liksom att det finns fiskare som fiskar i yrkesmässig omfattning på enskilt vatten. Medelåldern inom fiskarkåren är hög och för riket i dess helhet ligger den på 48 år. Endast ca 22 % av fiskarna är under 34 år vilket kan jämföras med att 46 % är över 50 år. På ostkusten är ca 13 % av fiskarna under 34 år och i insjöarna ca 8 %. På västkusten är motsvarande andel ca 30 %. På ostkusten och i insjöarna är ca 55 % över 50 år jämfört med ca 40 % på västkusten. Medelåldern är dessutom högre än genomsnittet bland dem som bedriver ett småskaligt fiske. I Fiskeriverkets analys konstateras att det är svårt att beräkna hur stor nyrekrytering som behövs till fiskarkåren under det närmaste decenniet. En fingervisning kan vara att det bör handla om mellan 50 och 100 personer om året. Den lägre siffran inkluderar en klar rationaliseringsvinst medan den högre bygger på att ett småskaligt fiske kan utvecklas samtidigt som fiskare upphör med sitt yrke innan de nått pensionsåldern. Under år 2000 behandlades totalt 58 ansökningar om nyetablering. Av dessa beviljades 31 stycken. Frågan om nyrekrytering av fiskare är angelägen och utskottet förutsätter att denna får sin belysning i den kommande nationella fiskepropositionen. Utskottet anser det lämpligt att avvakta resultatet av den fortsatta beredningen i denna fråga och föreslår att motion 2000/01:MJ307 (m) yrkande 1 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Vattenbruk m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker nio motionsyrkanden (m, v, kd och mp) om olika aspekter av vattenbruk med hänvisning till pågående utredningsarbete inom Regeringskansliet.

Motionerna

Enligt motionerna 2000/01:MJ414 (kd) och 2001/02:MJ522 (kd) yrkande 15 bör en samordning av svenska myndigheters handläggning beträffande fiskodlingsärenden och kommunerna i sina delöversiktsplaner ange områden lämpliga för fiskodling, så att beredskap finns. Motionärerna anför att många vattenbrukare har fått uppleva att myndigheter fattar beslut utan samordning och ibland utan bra underlag. Enligt motion 2000/01:MJ415 (v) bör regeringen tillsätta en utredning om stöd till musselodlingen i Bohuslän. Motionärerna anför att det i Bohusläns innerfjordar som är mycket hårt drabbade av botten-död kan finns goda möjligheter att biologiskt manipulera fjordsystemet, genom att öka antalet filtrerare med hjälp av musselodlingar. I motion 2001/02:MJ420 (m) anför att det i dagsläget är oerhört viktigt att nationella medel ställs till förfogande för utsättning av ål (yrkande 6). Enligt motionärernas bedömning skulle det näringsmässiga fisket både i kustområdet och i länets insjöar få mycket svårt att överleva om inte de nationella utsättningsprogrammen kan genomföras i minst lika stor utsträckning som hittills. Enligt motion 2001/02:MJ468 (mp) bör regeringen överväga om fiskodlingar i Östersjön behöver stoppas (yrkande 1). Vidare skall regeringen verka för att frågan om fiskodlingarnas utsläpp till Östersjön tas upp på nordisk minister-nivå (yrkande 2). Det går inte, enligt motionärerna, att fortsätta och blunda för fiskodlingarnas roll som ytterligare en allvarlig utsläppsfaktor i den redan hårt drabbade Östersjön. Slutligen framförs i motionen (yrkande 3) att frågan om fiskodlingar bör lyftas fram i samarbete med Finland och Åland. I motion 2001/02:MJ522 (kd) yrkas att planering genomförs för vattenbruk eftersom detta kan medföra stor påverkan på vattenmiljön (yrkande 14). Miljöeffekterna kan dock kontrolleras och behärskas genom kontinuerlig övervakning och rätt dosering av föda. Vidare bör forskningen om fisksjukdomar stärkas (yrkande 16). Motionärerna anser att det är ett stort problem att forskningen ännu inte har tillräckliga kunskaper om sjukdomar hos fiskar, vare sig vilda eller odlade, vilket har medfört att vattenbrukare nekats tillstånd på motsä-gande och varierande grunder.

Utskottets ställningstagande

Regeringen tillsatte i maj 1998 en arbetsgrupp som fick i uppgift att ta fram förslag till övergripande policy för fiskodling. Arbetsgruppen överlämnade sin rapport Svenskt vattenbruk – en framtidsnäring (Ds 2000:42) i juni 2000. Arbetsgruppens huvuduppgift var att bedöma vattenbrukets förutsättningar

och utvecklingsmöjligheter på kort och lång sikt samt att med utgångspunkt i denna bedömning föreslå åtgärder inom vattenbruket. Av rapporten framgår att arbetsgruppen bedömer det så att Sverige har goda förutsättningar att bedriva en bred produktion av vattenbruksprodukter. Enligt arbetsgruppen har svenska vattenbruksföretag ett högt tekniskt kunnande, miljömedvetenhet och lyhördhet för marknadsmässiga krav och förväntningar. Det finns ett kunnande i företagandet som utgör en tillgång och en väsentlig grund för en fortsatt utveckling av den svenska vattenbruksnäringen. I rapporten lämnar arbetsgruppen förslag inom flera olika områden, bl.a. att kommunerna i allt högre utsträckning skall använda vattenplaneringsinstitutet, övervägande att ändra tillståndsgivningen för fiskodling till att avse tillstånd för visst när-saltutsläpp i stället för att, som i dag, avse tillstånd för produktion av en viss volym fisk. Flera av de frågeställningar som behandlas i rapporten är även aktuella för angränsande verksamheter, t.ex. sportfiske, yrkesfiske, fisketurism, regional utveckling, smittskydd, vård av vilda fiskbestånd, biologisk mångfald, miljövard m.m. Enligt vad utskottet erfarit bereds för närvarande arbetsgruppens rapport inom Regeringskansliet. Inom ramen för beredningen behandlas bl.a. tillståndsfrågor i relation till fiskodlingars miljöpåverkan. I sammanhanget görs även internationella jämförelser bl.a. med Finland. Enligt vad kansliet har erfarit är avsikten att även dessa frågor skall behandlas i den aviserade fiskepropositionen. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2000/01: MJ414 (kd), 2000/01: MJ415 (v), 2001/02: MJ420 (m) yrkande 6, 2001/02: MJ468 (mp) yrkandena 1–3 samt 2001/02: MJ522 (kd) yrkandena 14–16 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Dumpat militärt material, m.m.

Utskottets förslag i korthet

Med anledning av fem motionsyrkanden (m, v, kd och c) föreslår utskottet att regeringen bör genomföra en översyn av dagens ersättningssystem för kostnader på grund av skador på fiskefartyg och fiskeredskap till följd av dumpade kemiska stridsmedel. Därmed bifaller utskottet delvis motionsyrkandena. Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (m) om avtal mellan Sverige och Danmark avseende saneringsresurser. Utskottet avstyrker vidare två motionsyrkanden (m, kd) om spökgarn med hänvisning till att de i huvudsak får anses tillgodosedda.

Motionerna

Enligt motion 2000/01: MJ418 (c) bör ersättning utgå för miljörelaterade driftstörningar såsom t.ex. dumpade stridsmedel (yrkande 8). Motionärerna anser att det är ett övergripande samhällsansvar att garantera ersättning till de yrkesfiskare som drabbas. De bör erhålla ersättningar enligt dansk modell där staten ersätter förlorad fångst och trasiga redskap. Även i motionerna 2000/01: MJ746 (m) och 2001/02: MJ284 (m) yrkande 1 framställs liknande

yrkanden om att det bör vara ett statligt ansvar att hålla fiskarna skadefria vid de tillfällen då de får fångst av militärt och kemiskt avfall. Liknande krav framställs också i motion 2001/02:MJ251 (v) där motionärerna yrkar att regeringen skall lägga fram ett förslag till lag som ger de svenska fiskarna ersättning för utgifter i samband med att krigsmateriel fångas i redskapen och därmed närma sig den danska modellen. I motion 2001/02:MJ284 (m) yrkas att svenska myndigheter bör skriva avtal med Danmark om att få anlita landets saneringsresurser (yrkande 2). Motionärerna anför att det på Bornholm finns en beredskap för sanering av båtar och redskap och att det där finns en specialstyrka ur försvaret som är utbildad och utrustad för det svåra saneringsarbetet. Motionärerna anser att det inte är rimligt att Sverige bygger upp liknande kompetens utan att Sverige i stället bör skriva avtal med de danska myndigheterna så att svenska båtar kan gå till Bornholm och få saneringen utförd eller att personal från den danska styrkan, vid behov, kan komma till Sverige. I motion 2001/02:MJ522 (kd) yrkas att det genomförs en ny granskning av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel (yrkande 12). Motionärerna anför att trots att staten anser att statlig ersättning nästan täcker all kostnad för sanering av senapsgas anser fiskarna inte att skyddet är fullgott. Därför bör nya diskussioner tas upp mellan fiskarna och staten.

I motion 2000/01:MJ401 (m) yrkas att Havsfiskelaboratoriet i Lysekil skall ges i uppdrag att genomföra draggningar i Östersjön efter spök-garn. Cirka 90 % av garnförlusterna förblir borta och kan därmed fungera som "spök-garn" under lång tid. Norrmännen har ett system där man organiserar draggningar efter garn och på så vis kan plocka upp stora mängder tappat garn. Metoden är tillämpbar även i Östersjön. I motion 2001/02:MJ522 (kd) pekas på samma problematik och enligt motionärerna bör fiskare, under de perioder de inte ligger ute, ha möjlighet att ta dessa garn mot statlig ersättning (yrkande 13).

Utskottets ställningstagande

År 1994 presenterades informationsbroschyren Senapsgas till sjöss som utarbetats av Kustbevakningen och Naturvårdsverket i samarbete med ett antal myndigheter. Broschyren avser skyddet för fiskarna och den sprids genom fiskarnas organisationer. Broschyren är för närvarande under bearbetning och förväntas komma i en ny uppdaterad utgåva före utgången av år 2002. När det gäller yrkesfiskarnas kostnader för miljörelaterade driftstörningar har utskottet tidigare tagit ställning till ett antal liknande motioner (bet. 1999/2000:MJU8). Utskottet konstaterar att staten redan i dag ersätter en stor del av kostnaderna såsom eskort till hamn, ersättning för saneringskostnader och arbetslöshetsersättning under den tid saneringen pågår. I fråga om personskador erbjuder Sveriges Fiskares Riksförbund sina medlemmar en kollektiv försäkring. År 1996 utredde Statskontoret på regeringens uppdrag i rapporten Ersättningssystem för fiskare vid fångst av militärt och miljöfarligt kemiskt material (1996:26), frågan om ett system för ersättning vid skador på fiskefartyg och fiskeredskap till följd av dumpade kemiska stridsmedel. Sär-

skilt belystes formerna för finansiering av ett ersättningssystem där Statskontoret föreslår en kombination av privata försäkringar och en statlig försäkring uppbyggd med anslagsmedel. Enligt utskottets mening talar flera skäl för en ny granskning av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel. Även om staten till stor del ersätter kostnader på grund av skador på fiskefartyg och fiskeredskap till följd av dumpade kemiska stridsmedel finner utskottet att skyddet för yrkesfiskarna inte är fullgott. Regeringen bör därför genomföra en översyn av ifrågavarande ersättningssystem. Vad utskottet anfört med anledning av motionerna 2000/01:MJ418 (c) yrkande 8, 2000/01:MJ746 (m), 2001/02:MJ251 (v), 2001/02:MJ284 (m) yrkande 1 och 2001/02:MJ522 (kd) yrkande 12 bör ges regeringen till känna. Motion 2001/02:MJ284 (m) yrkande 2 avstyrks.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att s.k. spökgarn utgör ett stort problem som behöver åtgärdas. Enligt det tiopunktersprogram som regeringen presenterat under våren 2002 skall en handlingsplan för att få bort spökgarn i de svenska vattnen genomföras snarast. Enligt vad utskottet erfarit har nyligen gjorda undersökningar visat att gamla förlorade torskgarn är ett större problem än man tidigare trott. De fångar fortfarande torsk, liten som stor, under långa tider. Även om det i dag inte går att uppskatta hur mycket fisk som går förlorad är detta ett oacceptabelt slöseri. Enligt vad utskottet erfarit har dessutom ett EU-projekt där man draggat efter spökgarn i Östersjön just avslutats. Åtterrapporeringen av projektet kommer att utvärderas. Härefter kan beslut om eventuella åtgärder bedömas. Mot bakgrund det anförda finner utskottet att syftet med motionerna 2000/01:MJ401 (m) och 2001/02:MJ522 (kd) yrkande 13 huvudsakligen får anses tillgodosett. Utskottet föreslår därför att berörda motionsyrkanden lämnas utan vidare åtgärd.

Handredskap, fisketurism m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre motionsyrkanden (m, kd) om fisketurismens utveckling, två motioner (m, kd) om handredskapsfiske samt tre yrkanden (s, m) om fiskevårdsavgift med hänvisning till pågående beredning i Regeringskansliet. Utskottet avstyrker vidare en motion (s) om en decentralisering av hanteringen av vattenregleringsmedel avsedda för fiskevård med hänvisning till att den i viss utsträckning kan anses tillgodosedd.

Motionerna

Enligt motion 2000/01:N385 (m) finns i dag flera hinder för en ändamålsenlig utveckling av fisketurismen i Sverige. Dessa hinder måste, enligt motionärerna, undanröjas om turismen skall bli den växande näring som den har möjlighet att bli (yrkande 14). I motion 2001/02:MJ325 (m) framförs krav på förbättrade villkor för vattenbruket och fisketurismen. Motionärerna anser att

Fiskeriverkets strategi för utsättning och spridning av fisk lätt leder till att en död hand läggs över stora områden, vilket förhindrar företagande kring vattenbruk och fisketurism. Enligt motion 2001/02:MJ292 (kd) bör Vänern och Vättern utvecklas till en gemensam nationell resurs för få en ökad internationell fisketurism till Sverige (yrkande 2).

Enligt motion 2001/02:MJ420 (m) bör riksdagen begära att regeringen lägger fram förslag till en sådan ändring som gör det möjligt att sälja lokala fiskekort där det i dag råder fritt handredskapsfiske (yrkande 4). Det fria handredskapsfisket bör förändras så att producenterna och ägarna av fiskeresursen i skärgården och i de stora sjöarna får möjlighet att ta betalt för nyttjandet av fisket. I motion 2001/02:MJ522 (kd) yrkas att det införs möjligheter att genom lokala beslut inrätta fiskevårdsområden finansierade av en fiskevårdsavgift och att områdesvis bevara det fria handredskapsfisket (yrkande 6).

Enligt motion 2000/01:MJ408 (s) bör det införas en nationell fiskevårdsavgift. Skälet är att det krävs att fiskereproducerande åtgärder säkerställs rent finansiellt för att den godartade utvecklingen av sport- och fritidsfiske skall kunna fortsätta. Enligt motion 2000/01:MJ411 (s) bör villkoren för återställande av ädelfiskets naturliga reproduktionsområden förbättras. Statens nuvarande anslag för biologiskt återställande räcker inte utan anslagen måste höjas. En väg är, enligt motionären, att ålägga skogsbolagen ett finansieringsansvar. En annan väg är att införa en nationell fiskevårdsavgift, som örnmärks för fiskevårdande åtgärder. Oavsett metod så måste riksdagen meddela regeringen sin mening om att prioritera återställandet av ädelfiskens naturliga reproduktionsområden. I motion 2001/02:MJ420 (m) yrkas att en allmän fiskevårdsavgift inte skall införas (yrkande 2). Orsaken är, enligt motionärerna, att om näringen skall utvecklas måste aktörerna få samma förutsättningar som i andra näringar. Precis som i andra näringar skall priset på fisket göras upp mellan konsumenter och producenter genom försäljning av fiskekort eller andra avtal. Köparen skall inte betala en del av sitt pris till en fond som omfördelar pengar och förskjuter konkurrensförhållandet mellan olika producenter.

I motion 2000/01:MJ412 (s) framförs synpunkter på hur vattenregleringsmedlen för fiskevård skall användas. Enligt 10 kap. 5 § vattenlagen avsätter vattenreglerföretagen medel varje år för att kompensera biologiska ingrepp i fiskets reproduktionsmiljöer. Enligt motionären är det otidsenligt att ett centralt verk disponerar medlen och beslutar om deras användande. Vattenreglermedlen bör i stället hanteras och beslutas om av regionala myndigheter med stöd av lokala föreningar. Detta skulle, enligt motionären, innebära en klar produktivitets- och effektiviseringshöjning.

Utskottets ställningstagande

På förslag av utskottet beslutade riksdagen i mars 2000 att det fria handredskapsfisket skulle bli föremål för en kartläggning och översyn (bet. 1999/2000:MJU8, rskr. 1999/2000:161). Regeringen tillkallade i december 2000 en särskild utredare med uppgift att utreda konsekvenserna av det fria

handredskapsfisket. Utredningen överlämnade i november 2001 betänkandet Utvärdering av det fria handredskapsfisket (SOU 2001:82). Utredningen bereds för närvarande i Regeringskansliet och kommer enligt vad utskottet har erfarit att behandlas i den av regeringen aviserade propositionen om nationellt fiske. Fisketurism har behandlats i utredningens betänkande. Utredningen antar där bl.a. att ett i större utsträckning lokalt förankrat entreprenörskap kan skapa sysselsättningstillfällen i landsbygd och skärgård, vilket i sin tur ökar möjligheterna för varaktig bosättning i dessa områden. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2000/01:N385 (m) yrkande 14, 2001/02:MJ292 (kd) yrkande 2 och 2001/02:MJ325 (m) nu lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller fiskevårdsområden och det fria handredskapsfisket konstaterar utredningen att mycket står att vinna med en lokal förvaltning och ett lokalt engagemang för vård och utnyttjande. Detta kräver dock någon form av inflytande över resursernas användning. Utredningen föreslår mot denna bakgrund bl.a. att fiskevårdsområde inom områden där fritt handredskapsfiske infördes år 1985 även bör omfatta det fria handredskapsfisket med vissa undantag. Fiskevårdsområdena som bildas inom de områden som omfattas av det fria handredskapsfisket får ett huvudansvar för den lokala fiskevården på det enskilda vattnet och tillsammans med staten för den gemensamma fiskevården och fisketillsynen. Mot bakgrund av den pågående beredningen inom Regeringskansliet föreslår utskottet att motionerna 2001/02:MJ420 (m) yrkande 4 och 2001/02:MJ522 (kd) yrkande 6 lämnas utan vidare åtgärd.

Den 21 november 2001 besvarade jordbruksministern en fråga om fiskevårdsavgift (fråga 2001/02:207). Ministern anförde därvid att utredningens betänkande Utvärdering av det fria handredskapsfisket, först skall remissbehandlas och att förslaget därefter skall beredas i vanlig ordning i Regeringskansliet. Först härefter kan ställning tas till frågan om fiskevårdens finansiering. Som utskottet konstaterat ovan pågår för närvarande en sådan beredning inom Regeringskansliet. Med anledning härav föreslår utskottet att motionerna 2000/01:MJ408 (s), 2000/01:MJ411 (s) och 2001/02:MJ420 (m) yrkande 2 lämnas utan någon riksdagens ytterligare åtgärd.

I motion 2000/01:MJ412 (s) framförs krav på en decentralisering av vattenregleringsmedlen för fiskevård. Enligt vad utskottet erfarit så framgår det av respektive vattendom vad medlen skall gå till. Ansökningar om medel hanteras av Fiskeriverkets utredningskontor placerade i Luleå, Härnösand och Jönköping. Hanteringen av vissa domar har även delegerats till berörd länsstyrelse. Mot denna bakgrund anser utskottet att syftet med motionen i allt väsentligt är tillgodosett. Motionen kan därmed lämnas utan vidare åtgärd.

Sill- och strömmingsfiske

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre motioner om sill- och strömmingsfiske i Östersjön med hänvisning till pågående arbete inom berörda myndigheter.

Motionerna

I motion 2000/01:MJ406 (m) yrkas på en undersökning av strömmingsbeståndet i Stockholms skärgård (yrkande 1). Skälet är, enligt motionären, att det är dags att grundligt reda ut varför strömmingsbeståndet minskar i Stockholms skärgård och att betingelserna i denna skärgård är speciella varför de anförda undersökningarna måste göras just i Stockholms skärgård. I motionerna 2000/01:MJ409 (s) och 2001/02:MJ392 (s) framförs krav på ändrade regler för strömmings- och sillfisket i Östersjön och Bottenhavet och att regeringen skall kräva omförhandling med Finland om det industriella småmaskiga industrifisket på strömming och sill.

Utskottets ställningstagande

Enligt det ovan relaterade tiopunktersprogrammet, som lagts fram av jordbruksministern, skall trålgränsen runt Sveriges kust ses över. Denna översyn skall Fiskeriverket genomföra snarast möjligt. Trålfiske får inte bedrivas innanför fyra nautiska mil om det inte sker skonsamt och med selektiva redskap. Enligt regeringen är syftet med en hårdare reglering av fisket innanför trålgränsen den stora vikt som måste läggas vid selektiviteten i fisket. Risken för bifångster av småtorsk måste så långt det är möjligt elimineras. Enligt vad utskottet erfarit är riktat småmaskigt sillfiske för industri inte tillåtet, utan det får endast förekomma som bifångster. Vidare är det småmaskiga fisket i sig inte orsaken till det, inom vissa delar av Östersjön, svaga sillbeståndet. Den främsta hittills vidtagna åtgärden för att stärka sillbeståndet är den kraftiga sänkningen av den tillåtna fångstknoten. Därutöver arbetas det med en förvaltningsplan för sillen. Skarpsillsbeståndet är i Östersjön inom klart säkra biologiska gränser. (se även vad som ovan anförts om industrifiske inom EU). Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motionerna 2000/01:MJ406 (m) yrkande 1, 2000/01:MJ409 (s) och 2001/02:MJ392 (s) lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Laxfiske m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker åtta motionsyrkanden (s, m, kd, mp) om bevarandeåtgärder för lax och upphävande av laxfiskeförbud med hänvisning till pågående arbete såväl nationellt som inom ramen för den internationella aktionsplanen för östersjölaxen – Salmon Action Plan.

Motionerna

Enligt motion 2000/01:MJ410 (s) bör det införas ändrade regler för laxfiske med garn i Östersjön. Enligt motionären skall Sverige frivilligt avsäga sig rätten att fånga oftast inte ens färdigvuxen lax och havsöring med hjälp av långa och finmaskiga drivande laxgarn. Enligt motion 2000/01:MJ417 (s) skall de utbyggda älvarna förses med laxrappor så att de livskraftiga laxarna kan ta sig upp till naturliga lekplatser för att rädda den vilda laxens fortbestånd. I motion 2000/01:MJ419 (s) framförs krav på åtgärder för att stärka förutsättningarna för den havsvandrande öringen i Norr- och Västerbotten eftersom havsöringens vandringmönster skiljer sig markant från laxens. Fiskeriverket bör få uppdraget att skyndsamt utarbeta ett långsiktigt åtgärdsprogram för havsöringens regenererande. I motion 2000/01:MJ606 (s) framförs krav på en total översyn av laxforskningen, inklusive Laxforskningsinstitutet i Älvkarleby, med åtföljande heltäckande förslag angående verksamheten i Sverige och internationellt. Enligt motionären har Laxforskningsinstitutet i Älvkarleby en viktig roll inom laxforskningen i Sverige och även internationellt. Institutet hotas nu av nedläggning utan att man har gjort någon konsekvensbeskrivning avseende laxforskningen. I motionerna 2000/01:N383 (mp) och 2001/02:N364 (mp) framförs krav på att Sverige skall upphöra med fiske på blandade bestånd av lax i tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske (yrkandena 21 respektive 11). Att man flyttat 50 % av kvoten till Norrland, där selektivt fiske på odlad lax är möjligt, är bra. Motionärerna vill se en fortsättning av den politiken. Enligt motion 2001/02:MJ363 (m) har de senaste årens fiskeförbud och myndighetsingripanden utanför de utbyggda Norrlandsälvarna inte stöd i något lagrum. Enligt motion 2001/02:MJ380 (kd) bör en begränsning av havsfisket ske för att rädda vildlaxbeståndet i älvarna och därigenom få ett slut på de årligen återkommande laxfiskediskussionerna längs Norrlandskusten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare anslutit sig till regeringens bedömning att Sverige aktivt skall verka för att minska fisket efter hotade naturliga laxbestånd (bet. 1999/2000:MJU8). Utskottet finner nu som då, att det särskilt bör eftersträvas att fiskemönstret riktas mot fiske efter odlad lax samtidigt som de naturliga

laxbestånden skyddas och att drivgarnsfiskets eventuella hot mot den biologiska mångfalden i Östersjön noggrant måste följas upp. Utskottet konstaterar att det är Fiskeriverket som på regeringens uppdrag nationellt bedriver laxfiskevård främst i syfte att bevara och återuppbygga de kvarvarande vildlaxstammarna i Östersjön. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med Laxforskningsinstitutet, Naturvårdsverket och berörda länsstyrelser samt genom samråd med fiskets organisationer och lokala intresseorganisationer. Enligt Jordbruksdepartementets bedömning innebär en nedläggning av Laxforskningsinstitutet inte att kompetens går förlorad. De viktigaste momenten kommer att drivas vidare av Fiskeriverket. Kraftverksbolagen förutsätts fortsätta med den verksamhet bolagen åläggs av vattendomar. Om ytterligare fördjupning krävs kan uppdrag läggas ut till Sveriges lantbruksuniversitet eller andra universitet. Det internationella samarbetet sker inom ramen för Fiskerikommissionen för Östersjön (IBSFC) och NASCO. År 1997 antog IBSFC den internationella aktionsplanen för östersjölaxen – Salmon Action Plan. Fiskeriverket överlämnade till regeringen i november 1998 ett förslag innehållande ett nationellt åtgärdsprogram för perioden 1999–2003. Arbetet med att fullfölja planen fortgår. Syftet med planen är att genomföra den internationella aktionsplanen. Åtgärdsprogrammet består huvudsakligen av reglering av laxfisket, fiskevårdande åtgärder, inklusive fettfenklippning, biotop- och miljöförbättrande åtgärder samt vetenskaplig uppföljning. När det gäller fettfenklippning infördes den 1 augusti 2000 ett undantag i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1993:154) om operativa ingrepp på djur som möjliggör fettfenklippning. Fiskeriverket har i mars 2002 i en hemställan (beteckning 103-613-02) till regeringen begärt att denna föreskriver att all odlad lax och öring som utplanteras i kustmynnande vattendrag samt i Vätern, Vättern, Mälaren, Hjälmaran och Storsjön med tillrinnande vattendrag skall vara märkt genom att fiskens fettfena är bortklippt. Som skäl för detta anför Fiskeriverket bl.a. att sådana föreskrifter behövs som komplement till andra åtgärder vilka under senare år vidtagits för att bevara den vilda östersjölaxen. Fiskeriverket konstaterar att det särskilt anges i den internationella aktionsplanen som en åtgärd att fettfenan på odlad lax klipps bort så att den därigenom kan särskiljas från den vilda laxen och fisket inriktas på den odlade laxen. Fiskeriverket anser att frågan om fenklippning bör regleras i författning. Enligt vad utskottet erfarit bereds frågan för närvarande inom Regeringskansliet. När det gäller Torne älvs fiskeområde och åtgärder för att stärka förutsättningarna för den havsvandrande öringen i Norr- och Västerbotten har utskottet erfarit att Sveriges och Finlands regeringar enats om att bl.a. tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att ta fram ett underlag för år 2003. Underlaget skall grundas på beståndssituationen och försiktighetsprincipen. Detta innebär bl.a. utvärdering av de biologiska konsekvenserna av årets fiskebestämmelser, översyn av fångststatistik och redskapsanvändning. För årets laxfiske innebär överenskommelsen att laxfiske successivt kan påbörjas i områden som tidigare varit stängda eller starkt begränsade. Vidare bör uppmärksammas att Fiskeriverket avser att följa beståndssituationen. Mot bakgrund av det anförda

föreslår utskottet att motionerna 2000/01:MJ410 (s), 2000/01:MJ417 (s), 2000/01:MJ419 (s), 2000/01:MJ606 (s), 2000/01:N383 (mp) yrkande 21, 2001/02:MJ380 (kd) och 2001/02:N364 (mp) yrkande 11 lämnas utan riksdagens vidare åtgärd i berörda delar.

Vidare avstyrks motion 2001/02:MJ363 (m).

Skador på redskap orsakade av skarv m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker tre motionsyrkanden (m) om skador på redskap orsakade av skarv med hänvisning till pågående arbete inom berörda myndigheter.

Motionerna

Enligt motionerna 2000/01:MJ904 (m) yrkande 3 och 2000/01:MJ908 (m) yrkande 2 krävs en intensifierad utveckling av fiskeredskapen för att begränsa skadorna på fiskeredskap och andra olägenheter för fisket orsakade av skarv. I motion 2000/01:MJ908 (m) yrkas vidare att de yrkesfiskare som fått skador på sina redskap orsakade av skarv skall kompenseras. Enligt motionärerna är en ekonomisk kompensation för direkta inkomstminskningar rimligt för att uppnå målsättningen att bevara skarven samtidigt som förutsättningar skall finnas för ett bärkraftigt och långsiktigt hållbart insjö- och kustnära fiske (yrkande 1).

Utskottets ställningstagande

Den grundläggande principen för skador orsakade av vilt är att de i första hand skall förebyggas och att detta huvudsakligen skall ske genom jakt. Beslut om bidrag för förebyggande åtgärder och ersättning för viltskador på annat än ren får enligt 11 § viltskadeförordningen (2001:724) lämnas av länsstyrelsen. Bidrag och ersättningar får lämnas i mån av tillgång på medel, dvs. någon rättighet för enskilda att få vare sig bidrag eller ersättning är inte föreskriven. Medlen är främst avsedda att gå till skador orsakade av sådant vilt som inte bör jagas, t.ex. tranor. Vad gäller skyddsjakt på skarv så har det behandlats av utskottet tidigare under våren 2002 (bet. 2001/02:MJU18). Av Fiskeriverkets rapport Småskaligt kustfiske och insjöfiske – en analys framgår bl.a. att det pågår ett arbete med att upprätta en förvaltningsplan för skarv i samarbete mellan Naturvårdsverket och Fiskeriverket. Enligt vad utskottet erfarit kommer förslaget att fastställas inom kort. Av analysen framgår vidare att metoder för att minska skarvens skadeverkningar på fisk i redskap inte är studerade i Sverige. Försök i bl.a. Danmark har emellertid visat på delvis lovande resultat. Sedan 1993 måste alla ryssjor i sjöar i Danmark vara försedda med utterstoppgaller och sedan 1994 gäller detsamma i kustområden vid västra och norra Jylland. Utterstoppgaller har inte enbart inneburit att antalet uttrar som drunknar i ryssjor drastiskt har minskat utan gallren för-

hindrar också skarvar från att komma in i ryssjorna. Försök på andra typer av redskap där skarven kan komma åt fångsten har inte gjorts. Något mer omfattande utvecklingsarbete för att få fram fiskeredskap som reducerar skarvens skador på och vid redskapen pågår inte. Detta beror bl.a. på att kunskapsläget i ett flertal frågor med koppling till skarven behöver förbättras genom jämförelser med situationen före och efter skarvetablering. Behovet av förbättrad kunskap liksom utveckling av redskap är frågor som kommer att behandlas i kommande åtgärdsplan. I samband med att utskottet hanterade jaktfrågorna våren 2002 upprepade utskottet sitt uttalande från våren 2000 då utskottet förutsatte att ansvariga myndigheter noga följer utvecklingen av skarvbestånden (bet. 1999/2000:MJU17). Enligt utskottet gäller detta även kunskapsläget om skarvens skadeverkningar på redskap och på fisk i redskap. Mot bakgrund av det anförda föreslår utskottet att motionerna 2000/01:MJ904 (m) yrkande 3 och 2000/01:MJ908 (m) yrkandena 1 och 2 avstyrks.

Insjöfiske m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (kd) om fiskevårdsåtgärder i Vänern och Vättern med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet. Utskottet avstyrker vidare en motion (s) om ålhuttning med hänvisning till att riksdagen delegerat beslutanderätten om fångstmetoder till regeringen och Fiskeriverket.

Motionerna

Enligt motion 2001/02:MJ292 (kd) bör ytterligare åtgärder vidtas i syfte att utveckla och säkerställa fisket i ett långsiktigt perspektiv i Vänern och Vättern för såväl yrkesfisket som sport- och husbehovsfisket (yrkande 1), och hittills gjorda fiskevårdsåtgärder behöver utvärderas (yrkande 3).

Enligt motion 2000/01:MJ535 (s) bör man tillåta ålhuttning som fiskemetod för begränsad tid och inom begränsat område med en vidhängande undersökning som bör bedrivas före, under och efter det att ålhuttningen bedrivits.

Utskottets ställningstagande

Fiskeriverkets rapport Småsakligt kustfiske och insjöfiske – en analys innehåller bl.a. förslag som syftar till att förbättra förutsättningarna för insjöfisket. Bland annat föreslås att försöka utnyttja resursen mer optimalt genom att bl.a. höja minimimåtten på vissa arter t.ex. ål, röding och gös. Rapporten bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Med hänvisning till den pågående beredningen föreslår utskottet att motion 2001/02:MJ292 (kd) yrkandena 1 och 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Utskottet har tidigare tagit ställning till en liknande motion om ålhuttning (bet. 1999/2000:MJU8). Utskottet konstaterade då att när det gäller olika fångstmetoder har riksdagen delegerat beslutanderätten till regeringen respek-

tive Fiskeriverket. Utskottet finner ingen anledning att ändra sitt tidigare ställningstagande och avstyrker därmed det i motion 2000/01: MJ535 (s) framförda yrkandet beträffande ålhutning.

Forskning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett antal motionsyrkanden (s, v, kd, c, mp) om olika forskningsåtgärder med hänvisning till pågående arbete. Utskottet avstyrker vidare en motion (m) om utbildning m.m. inom fiskerieringen.

Motionerna

Enligt motion 2000/01: MJ402 (kd) måste ett långsiktigt forsknings- och utvecklingsarbete som kan ge grundläggande biologisk och ekologisk kunskap om Västerhavets fiskebestånd påbörjas (yrkande 1). Skälet för detta är att få till stånd åtgärder i fiskevårdande syfte och för att skapa möjligheter att restaurera fiskebestånden i västerhavet. Enligt motionärerna bör därför havsfiskelaboratoriet i Lysekil tilldelas återkommande forskningsresurser. För att åstadkomma detta behövs dessutom att en fungerande, långsiktig och kontinuerlig övervakningsverksamhet finns tillgänglig i kustzonen, så att en uppföljning av aktuella fiskebestånd kan ske liksom en utvärdering av insatta åtgärder (yrkande 2). Enligt motion 2000/01: MJ413 (mp) finns ett behov av ökad vetskap om skälen till att kadmiumhalterna ökar i Östersjöfisk i dag (yrkande 2). Tvärtemot vad man trott ökar nu halterna av kadmium i strömming från Östersjön. Halterna i strömming är i dag tre gånger högre än i början av 1980-talet. I motion 2000/01: MJ418 (c) framförs krav på att prioritera stöd för investeringar i teknik som medför att kvaliteten på produkten säkras redan till havs och att konsumenten därmed garanteras hög kvalitet. (yrkande 3). I motion 2000/01: MJ607 (v) yrkas att riksdagen skall begära att regeringen tillsätter en utredning i syfte att kartlägga orsakerna till kustorskens försvinnande längs Sveriges västkust eftersom det råder ett ofullständigt kunskapsläge rörande bottenlevande fiskars ekologi och biologi i Skagerrak och Kattegatt. Enligt motion 2001/02: MJ509 (s) är det absolut nödvändigt att Fiskeriverket eller annan härför lämplig myndighet snarast initierar en kontinuerlig och långsiktig beståndsuppskattningsverksamhet i Bottenhavet och Bottenviken eftersom bristen på beståndsuppskattning över en längre tid utgör en besvärande omständighet som försvårar för det kustnära Norrlandsfisket att planera sin framtid. I motion 2001/02: MJ529 (c) yrkas att regeringen skall återkomma till riksdagen med förslag där nationella forskningsmedel avsätts för forskning kring utveckling av fångstmetoder för ett hållbart resursutnyttjande och alternativa havsprodukter samt för att öka kunskapen om att ta tillvara outnyttjade arter genom att utveckla nya produkter (yrkande 5).

I motion 2000/01:MJ610 (m) framförs krav på ett centrum för fiskforskning och utbildning inom fiskerinäringen lokaliserat till Fårösund på Gotland.

Utskottets ställningstagande

Av budgetpropositionen för år 2002 (prop. 2001/02:1) framgår bl.a. att Fiskeriverket skall verka för en ansvarsfull hushållning med fisktillgångarna på ett sätt som långsiktigt medverkar till livsmedelsförsörjningen och vårt välbefinnande i övrigt. I enlighet med sitt sektorsansvar för miljön skall Fiskeriverket i samråd med naturvårdsmyndigheterna verka för en biologisk mångfald och därmed för ett rikt och varierat fiskbestånd. Vidare skall forskning främjas och utvecklingsverksamhet bedrivas på fiskets område. Regeringen föreslog i propositionen att Fiskeriverkets anslag skulle tillföras ytterligare medel för arbetet med de svenska miljömålen samt för att genomföra det av EG beslutade programmet för insamling av fiskeridata. I samband med riksdagens behandling av budgetpropositionen slog utskottet fast att kraven på forskningen ökar mot bakgrund av det ökade behovet av kunskap om tvärsektoriella samband. Dessa samband avser såväl biologiska som ekonomiska och sociala faktorer. Mot den bakgrunden instämde utskottet i regeringens förslag att Fiskeriverket tillförs ytterligare medel för att kunna genomföra det av gemenskapen beslutade programmet för insamling av uppgifter av betydelse för fiskepolitiken (bet. 2001/02:MJU2). Enligt vad utskottet erfarit planerar Fiskeriverkets Havsfiskelaboratorium att, med de medel som beviljats för att nå miljömålen, försöka avsevärt förbättra kunskapsläget när det gäller bottenfiskbeståndens populationsdynamik vid västkusten. Detta skall bl.a. åstadkommas genom studium av faktorer som påverkar reproduktion, rekrytering, tillväxt, åldersfördelning, mortalitet, distribution och överskott. Med hjälp av EU:s datainsamlingsförordning ((EG) nr 1543/2000) kommer medlemsländerna att för en sexårsperiod åta sig att genomföra undersökningar. Enligt förordningen skall nationella program upprättas som syftar till att samla in relevanta data av biologisk och ekonomisk natur, beskriva förfaranden samt göra aggregerade data tillgängliga för vetenskaplig analys. Datainsamlingsprogrammet kommer att utgöra en av grundpelarna i Fiskeriverkets forsknings- och utvecklingsarbete under den kommande sexårsperioden. Bland punkterna i programmet återfinns bl.a. kunskap om för kustfisket viktiga reglerade arter/bestånd (torsk, havskräfta, lax/öring, räka, och sill/strömming), kunskap om för kustfisket viktiga oreglerade arter (piggvar), kunskap om kustfiskeflottan, samt kunskap om det totala uttaget ur resursen. Enligt uppgift från Jordbruksdepartementet skickade Sverige in ett nationellt program till kommissionen år 2001. Kommissionen förväntas att godkänna programmet under våren 2002. Enligt vad utskottet har erfarit har Fiskeriverket – med miljömålsmedel – startat arbete med fokus på utveckling av art- och storleksselektion för att reducera skador på bestånd och arter som uppstår när för små fiskar och andra arter än målarten fångas. I det ovan nämnda tiopunktprogram som jordbruksministern presenterat för att förbättra situationen för torskbestånden i såväl Östersjön som i Skagerrak och Kattegatt skall Fiskeriverket

snarast inhämta ökad information om kustnära lekplatser eftersom kunskapen i dag inte är tillräcklig. Enligt den information som utskottet inhämtat har det inom Fiskeriverket bildats arbetsgrupper för att hantera frågorna. När det gäller stöd till investering i ny teknik så finns redan i dag möjlighet att få stöd för denna verksamhet inom ramen för gällande strukturplan.

Utskottet finner sammanfattningsvis att forskningsfrågorna utgör en grundpelare för det framtida fisket. Vidare kan konstateras att åtskilliga forskningsprogram pågår och att Fiskeriverket fått ökade anslag bl.a. för att möjliggöra forskningsinsatser. Mot bakgrund av det anförda finner utskottet att syftet med motionerna 2000/01: MJ402 (kd) yrkandena 1 och 2, 2000/01: MJ413 (mp) yrkande 2, 2000/01: MJ418 (c) yrkande 3, 2000/01: MJ607 (v), 2001/02: MJ509 (s) och 2001/02: MJ529 (c) yrkande 5 i huvudsak får anses tillgodosett. Berörda motionsyrkanden bör därför lämnas utan någon vidare åtgärd.

Riksdagen har vid tidigare tillfällen tagit ställning till förslag om insatser inom särskilda forskningsområden (se bl.a. bet. 2001/02: UbU1). Utbildningsutskottet har i samband härmed erinrat om att statsmakterna vad gäller resurserna till grundforskning endast fattar övergripande beslut om fördelningen av de statliga forskningsmedlen. De övergripande prioriteringar som gjordes genom statsmakternas forskningspolitiska beslut hösten 2000 innebar förstärkta resurser under 2001–2003 för en rad områden. Den närmare fördelningen av de statliga forskningsresurserna ankommer på forskningsfinansierande myndigheter som bl.a. Vetenskapsrådet och på universitet och högskolor, vilka har att fatta beslut utifrån vetenskapliga kvalitetsbedömningar. I motion 2000/01: MJ610 (m) ges ett förslag om en nationell utbildningsstruktur inom fiskeområdet. Utbildningsutskottet behandlade ett par liknande yrkanden under våren 2002 (bet. 2001/02: UbU9) och föreslog att riksdagen skulle avslå yrkandena med hänvisning till Gymnasiekommittén 2000. Utskottet har tidigare konstaterat (bet. 1999/2000: MJU8) att när det gäller utbildning inom fiskeområdet finns ett antal sådana bl.a. inom ramen för energiprogrammet och vid Göteborgs universitet och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU). Med utgångspunkt i vad som anförts ovan och de synpunkter miljö- och jordbruksutskottet har att företräda föreslår utskottet att motion 2000/01: MJ610 (m) med det anförda lämnas utan vidare åtgärd.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker en motion om yrkesfiskarlicens (s) med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet, ett motionsyrkande om yrkesfiskarnas sakägarstatus (c) med hänvisning till pågående arbete och slutligen ett motionsyrkande (v) om en effektivisering av Fiskeriverket med hänsyn till fortlöpande förändringsarbete.

Motionerna

Enligt motion 2000/01:MJ420 (s) bör riksdagen besluta om ändring av 30 § fiskelagen (1993:787) så att vid ansökan om yrkesfiskarlicens, särskilda omständigheter skall kunna beaktas vid prövning av enskilda fall.

I 2001/02:MJ529 (c) bör det vid etablering av vindkraftsverk till havs ske en bedömning av påverkan för yrkesfiskarna som också innebär att yrkesfisket ges ekonomisk kompensation för eventuellt inkomstbortfall. De som blir direkt påverkade av etableringen skall ges en rättvis och rättslig sakägarstatus (yrkande 8).

Enligt motion 2001/02:MJ302 (v) bör Fiskeriverkets verksamhet effektiviseras. Enbart Fiskeriverkets forsknings- och utvecklingsverksamhet finns på ett dussin platser. En samlokalisering liknande den som ägt rum i Danmark är önskvärd (yrkande 8).

Utskottets ställningstagande

Av Fiskeriverkets analys – Småskaligt kustfiske och insjöfiske skall, vid ansökan om yrkesfiskarlicens licensansökan prövas i två avseenden. Hänsynen till den biologiska resurs som står till förfogande är grundläggande. Dessutom skall ansökan prövas mot den inkomst den fiskande har eller förväntas få av sitt fiske. I sammanhanget skall hänsyn också tas till övriga inkomstkällor. De krav som i dag ställs är att intäkten av fisket i normalfallet inte understiger ett halvt basbelopp netto eller två basbelopp brutto. Vid ny ansökan skall den sökande göra troligt att fisket kan bedrivas i sådan omfattning och på sådant sätt att dessa nivåer nås. Inkomstkraven är så satta att, i den mån den fiskande bedöms ha en någorlunda stabil fiskeresurs att tillgå, de inte skall utgöra ett hinder för en verksamhet i yrkesmässig omfattning. Då det gäller inkomster från annat än fiske utgör i första hand begreppet heltidsanställning utgångspunkt för bedömningen. Med hänsyn till situationen inom stora delar av fiskerinäringen, inte minst inom det kustnära fisket, bör emellertid bedömningen i första hand göras mot bakgrund av hushållets samlade ekonomi. Svarar fiskeinkomsten för ca 20 % av hushållets samlade ekonomi måste den bedömas vara väsentlig för försörjningen. Syftet med denna modifierade syn på möjligheterna att få yrkesfiskelicens skall huvudsakligen ses som ett led i försöken att förnygra fiskarkåren. Några definitiva åldersgränser för vilka som kan komma i fråga för ny licens föreslås däremot inte. Enligt vad utskottet har erfarit kommer dessa frågor att hanteras i den aviserade propositionen om nationellt fiske. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2000/01:MJ420 (s) lämnas utan riksdagens vidare åtgärd.

Vad gäller vindkraftsutbyggnad till havs anförde jordbruksministern den 24 oktober 2001 i svar på fråga 2001/02:74 att erfarenheterna av vindkraftsparker till havs för närvarande är begränsade och att det finns flera obesvarade frågor om påverkan på fiskar och annat marint liv. Det är också oklart i vilken utsträckning havsbaserad vindkraft kommer att bli ett hinder för fiskets bedrivande. Dessa frågor måste besvaras innan det går att ta ställning till om storskalig vindkraftsetablering till havs är ett försvarligt alterna-

tiv. Svar på frågorna kräver att ett antal vindkraftsprojekt får komma till stånd för att man där skall kunna göra grundliga studier av effekterna. Denna process har påbörjats när regeringen i sitt tillstånd för en vindkraftspark på Lillgrund i Öresund ställt som villkor att Fiskeriverket skall upprätta en plan för ingående undersökningar av effekterna på fisk och fiske. Enligt frågesvaret kommer krav på sådana utredningar att ställas även på andra projekt till dess ett tillfredsställande kunskapsunderlag samlats in. I frågesvaret anförs slutligen att regeringens avsikt är att Sverige även i fortsättningen skall ha en ledande roll när det gäller att värna fiskets intressen vid utnyttjandet av havsområdena. I avvaktan på resultatet av det arbete som pågår föreslår utskottet att motion 2001/02:MJ529 (c) yrkande 8 om yrkesfiskarnas sakägarstatus lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller Fiskeriverkets organisation har det i Utredningen för en översyn av fiskeriadминистраtionen mot bakgrund av EU-medlemskapet (SOU 1998:24) föreslagits att Fiskeriverkets undersöknings- och forskningsverksamhet skall koncentreras geografiskt till två enheter som knyts direkt till fackavdelningarna med avseende på ämnesområde. Enligt information från Jordbruksdepartementet har Fiskeriverkets forskningsverksamhet omorganiserats under de senaste åren i syfte att effektivisera och geografiskt koncentrera verksamheten. Detta är ett ständigt pågående förändringsarbete. Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är av vikt att Fiskeriverkets organisation är så effektiv som möjligt för att kunna möta de krav som ställs på bl.a. forsknings- och utvecklingsverksamhet. Utskottet konstaterar emellertid att riksdagen inte bör göra uttalanden i frågor som rör myndighetens interna arbetsfördelning. Motion 2001/02:MJ302 (v) yrkande 8 avstyrks.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Hållbart fiske m.m. (punkt 1)

av Kjell-Erik Karlsson (v), Maria Wetterstrand (mp) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ370 yrkande 7 samt avslår motionerna 2001/02:MJ370 yrkande 1 och 2001/02:MJ513 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Småskaligt fiske har stora fördelar jämfört med utsjöfisket. Det småskaliga fisket har också lokal förankring vilket gör att det kan utvecklas på många sätt och bli en del av rekreations-, turism- och fritidsfiskeverksamhet, näringar som gör att den fångade fisken får ett betydligt högre värde jämfört med det storskaliga industrifisket. Det blir också enklare att vårda fiskbestånden då det finns starka lokala intressen för att bevara och utveckla fiskbestånden. Kulturen inom det storskaliga fisket grundas på att man skall fiska så mycket som möjligt. Vad följderna blir i havens ekologiska nät av arter ägnar man mindre uppmärksamhet. Därför bör andra former av fiske uppmuntras. Vänsterpartiet anser att regeringen inom EU skall verka för att det småskaliga fisket främjas. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Den relativa stabiliteten (punkt 2)

av Caroline Hagström (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ522 yrkande 1.

Ställningstagande

För svenska fiskare har tillgången till fiskevatten blivit kraftigt reglerad genom avtal med EU, Norge och Östersjöländerna. Vissa menar att Sverige, i de

förhandlingar som föregick utläggandet av ekonomiska zoner 1977, gav bort en alltför stor del av sitt nordsjöfiske. Svenska fiskeintressen måste därför bevakas bättre internationellt. De olika ländernas andel av tillåtna fångstkvoter för olika fiskeslag är i huvudsak fastställda utifrån infiskningen under en referensperiod. Andelarna kvarstår sedan. Denna s.k. relativa stabilitet mellan länderna kan i praktiken inte rubbas eftersom det innebär att om ett lands kvot ökar måste ett annat lands kvot minska. Kristdemokraterna anser att Sverige internationellt bör arbeta för en bevakning av tillgången till fiskevatten i Östersjön och en ökning av tillgången till fiskevatten i Nordsjön och västerhavet. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Kvoter m.m. (punkt 3)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ796 yrkande 3 samt avslår motionerna 2000/01:MJ416, 2000/0:MJ611, 2001/02:MJ302 yrkande 1 och 2001/02:MJ370 yrkande 2.

Ställningstagande

Fisket i Östersjön är hotat. Främst gäller detta torskfisket men signaler under de senaste åren har visat att även sillfisket är hotat. Orsaken är troligtvis utfiskning tillsammans med försämrade reproduktionsförhållanden då blåtången delvis har försvunnit i Östersjön p.g.a. övergödning. För att behålla ett uthålligt fiske måste en balans råda mellan produktion och uttag. Övergödningen av Östersjön måste minska för att förbättra fiskarternas reproduktionsmöjlighet. Därmed kommer fiskeuttaget att kunna öka. Dessutom krävs det en bättre uppföljning runt hela Östersjön av att uttaget av tilldelade kvoter inte överutnyttjas. Det hjälper inte att ett enskilt land, som t.ex. Sverige, ensamt tar hänsyn till detta. Det är av avgörande betydelse att samtliga länder samarbetar när det gäller såväl fiskekvoter som regler för fiskemetoder. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Särskilda kvoter för kustfiske m.m. (punkt 4)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ302 yrkande 3 och 2001/02:MJ370 yrkande 4.

Ställningstagande

Ett miljövänligt fiske som gynnar glesbygden måste baseras på lokal förvaltning med deltagande från olika grupper och inom ramen för fastställda gränser vad gäller metoder, tider och mängder. För att möjliggöra lokalt och regionalt miljövänligt fiske krävs att kustbefolkningen tillerkänns egna kvoter vid sidan av högsjöfisket. Först då kan fiske med mindre fartyg och båtar bli ekonomiskt lönsamt i konkurrens med högsjöflottan. I dag tar ofta de stora trålarna upp hela den tillåtna fångstkvoten och de små flerartsfiskarna måste antingen dumpa sina bifångster eller sälja dem svart. Att inom EU införa speciella kvoter för kustfiske skulle kunna medföra att konkurrensen mellan stora trålare och små kustbåtar minskar. Vänsterpartiet anser att Sverige inom EU skall verka för att speciella kvoter för kustfisket skall införas. Regeringen bör dessutom snarast ta initiativ till en sådan förändring av det svenska fisket. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Drivgarn m.m. (punkt 7)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ404, 2001/02:MJ277 och 2001/02:MJ513 yrkande 13.

Ställningstagande

Det är dags att miljörelsens krav på att EU-förbudet mot de långa drivgarnen också skall gälla Östersjön tas på allvar. Sverige bör därför ta initiativ till att driva denna fråga. Drivgarnen hotar såväl sjöfåglar som marina däggdjur. Tumlare, sillgrisslor och säl är några exempel. Östersjön är undantagen från det generella förbudet mot långa drivgarn i EU:s vatten, under förutsättning att undantaget inte innebär något ekologiskt hot. Miljöpartiet anser att det är bevisat att de långa drivgarnen utgör ett ekologiskt hot. De bör därför förbjudas även i Östersjön.

6. Begränsat industrifiske (punkt 8)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ403 och 2001/02:MJ333

yrkande 1 samt avslår motionerna 2000/01: MJ413 yrkande 4, 2000/01: MJ421, 2001/02: MJ293 och 2001/02: MJ467 yrkande 2.

Ställningstagande

Det svenska yrkesfisket har under senare år genomgått en stor strukturomvandling. Med hjälp av statligt finansieringsstöd har det under de allra senaste åren skapats en stor spännvidd mellan det lokalt konsumtionsfiskande kustfisket och det storskaligt bedrivna industrifisket. Industrifisket tar i dag över 80 procent av den fisk som fångas i Östersjön medan det småskaliga kustnära yrkesfisket efter Östersjöskusten brottas med stora problem. Foderfiskets andel av det totala Östersjöfisket måste minskas. Industrifisket med stora fartyg över 20 meters längd måste som ett första steg flyttas längre ut från kusten och bör inte förekomma innanför fyra nautiska mil från baslinjen. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Begränsat industrifiske (punkt 8)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01: MJ467 yrkande 2 och avslår motionerna 2000/01: MJ403, 2000/01: MJ413 yrkande 4, 2000/01: MJ421, 2001/02: MJ293 och 2001/02: MJ333 yrkande 1.

Ställningstagande

För bara ett decennium sedan var 70 % av den totala fångsten matfisk. I dag är i stället 80 % av fångsten foderfisk, som i sin tur blir till fiskmjöl och används som djurfoder, bl.a. till fiskodlingar. Det är en stor olycka att konsumtionsfisk på det här sättet omvandlas till djurfoder. Foderfisket måste begränsas kraftigt om vi i framtiden alls skall ha någon matfisk kvar utöver t.ex. makrill, som hittills tycks klara sig. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Forskning och utbildning inom EU m.m. (punkt 14)

av Kjell-Erik Karlsson (v) och Willy Söderdahl (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ370 yrkande 6 och avslår motion 2001/02: MJ370 yrkande 9.

Ställningstagande

En bidragande orsak till överfiskningen är att förståelsen för och efterlevnaden av gjorda rekommendationer är dåliga och att begränsningarna av fiskeansträngningen inte följs. Detta beror bland annat på bristande kunskap om de marina ekosystemen hos fiskarkåren. Vänsterpartiet anser därför att fiskarna skall ges utbildning i marina ekosystem och bevarandeåtgärder. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Utvärdering av EU-program om kustsamhällen m.m. (punkt 17)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 17 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ307 yrkande 5.

Ställningstagande

Inom EU finns många program, t.ex. 5A, 5B och Pecta, som syftar till att öar och kustsamhällen skall leva och att människor skall kunna få sin näring där. Pengar är avsatta för att stötta traditionella näringar. Den nuvarande utvecklingen i skärgården går åt motsatt håll och de medel som satsas riskerar att vara förgäves. En utredning om hur de EU-program fungerar som syftar till att öar och kustsamhällen skall leva, bör snarast tillsättas.

10. Dioxin i fisk m.m. (punkt 18)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 18 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 10. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:MJ494, 2001/02:MJ529 yrkande 2 och 2001/02:N27 yrkande 13.

Ställningstagande

Ett beslut i EU angående gränsvärden för dioxin i fisk riskerar att bli ett dråpslag mot fiskerinäringen i bl.a. Östersjön och Bottenhavet. Konsekvensen kan bli att ett par tusen jobb försvinner längs våra kuster. Samtidigt förefaller det vetenskapliga underlaget för de aktuella restriktionerna vara mycket tveksamt. Dessvärre har Sverige hittills inte agerat särskilt kraftfullt mot ett införande av dessa på lösa grunder baserade gränsvärden. Debatten har oftast inriktats mot att det är farligt att konsumera fisk från Östersjön. Den ensidiga debatten drabbar den enskilde

yrkesfiskaren ekonomiskt men det är faktiskt samhället som har ansvar för att dioxinutsläpp har tillåtits. Den självklara utgångspunkten borde därför vara att skärpa kampen mot de dioxinutsläpp som är roten till det onda. Att låta den svenska fiskerinäringen och skärgårdens befolkning ta smällen för andras försyndelser vore helt fel politik. Regeringen bör därför också ta initiativ till en genomgång av yrkesfiskets ekonomiska effekter av dioxinlarmet i Östersjön och komma med förslag till åtgärder som kompensation för ekonomiskt bortfall. Detta bör ges regeringen till känna.

11. En långsiktig nationell fiskepolitik (punkt 22)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 11. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ333 yrkande 2 och avslår motionerna 2000/01:MJ243 yrkande 15 (delvis), 2000/01:MJ307 yrkande 2, 2000/01:MJ413 yrkande 1, 2000/01:MJ418 yrkande 1, 2001/02:MJ304, 2001/02:MJ467 yrkande 1, 2001/02:MJ520 yrkande 26 (delvis) och 2001/02:MJ529 yrkandena 1, 3 och 6.

Ställningstagande

Ett fortsatt kraftfullt arbete med bl.a. mer selektivt fiske och ökat minimimått kombinerat med övriga begränsningar i fisket är nödvändigt för att rädda östersjötorsken. Olika åtgärder som kan begränsa närsaltbelastningen och återställa skadade reproduktionsmiljöer i kustområdena måste vidtas, samtidigt som vissa viktiga lek- och uppväxtområden fredas från fiske. En ökad satsning på forskning och kunskapsuppbyggnad kring de olika fiskbestånden i Östersjön är nödvändiga för en riktig biologisk förvaltning. En viktig princip som hävdas av fiskare och myndigheter är att det skall fiskas fisk för mänsklig konsumtion på ett miljövänligt sätt. Denna typ av fiske främjar även de bofasta i skärgårdarna och bidrar därmed till en levande skärgård. Det s.k. foderfiskfisket har under de senaste åren ökat i snabb omfattning. Enligt SCB:s senaste statistik gick 85,1 procent av den på ostkusten landade kvantiteten till foderfisk och enbart 14,9 procent avsåg mänsklig konsumtion. Dessa proportioner är oacceptabla. Det krävs därför snabba och kraftiga åtgärder om inte tillgången på fisk i Östersjön helt skall utarmas. Detta bör ges regeringen till känna.

12. En långsiktig nationell fiskepolitik (punkt 22)

av Caroline Hagström (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 12. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ243 yrkande 15 (delvis), 2001/02:MJ304 och 2001/02:MJ520 yrkande 26 (delvis) samt avslår 2000/01:MJ307 yrkande 2, 2000/01:MJ413 yrkande 1, 2000/01:MJ418 yrkande 1, 2001/02:MJ333 yrkande 2, 2001/02:467 yrkande 1 och 2001/02:MJ529 yrkandena 1, 3 och 6.

Ställningstagande

Havsmiljön dras med stora problem i form av övergödning, försurning, miljögifter och oljeutsläpp. För att komma till rätta med problemen måste kraftfulla åtgärder vidtas. Det är viktigt att villkoren för näringen är konkurrensneutrala gentemot kringliggande konkurrentländer. I Danmark och Norge ser man på näringen som en basnäring som bör gynnas från skattesynpunkt. Svenska fiskare har länge pekat på orimligheten att man fiskar i samma vatten, säljer till samma uppköpare men beskattas olika beroende på vilket land man utgår ifrån. Regeringen bör därför snarast se över fiskets långsiktiga möjligheter gällande skatter och regler och lägga fram ett lagförslag som ger svenska fiskare samma förutsättningar som yrkesfiskarna i våra grannländer beträffande skatteavdrag och beskattning. Regeringen bör också tillsätta en utredning som undersöker vad som kan göras för att underlätta för ungdomar att etablera sig som fiskare.

13. En långsiktig nationell fiskepolitik (punkt 22)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 13. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:MJ418 yrkande 1 och 2001/02:MJ529 yrkandena 1, 3 och 6 samt avslår motionerna 2000/01:MJ243 yrkande 15 (delvis), 2000/01:MJ307 yrkande 2, 2000/01:MJ413 yrkande 1, 2001/02:MJ304, 2001/02:MJ333 yrkande 2, 2001/02:MJ467 yrkande 1 och 2001/02:MJ520 yrkande 26 (delvis).

Ställningstagande

Nu i början på 2000-talet befinner sig en av Sveriges äldsta näringar, fisket, i en situation där det krävs ett samlat politiskt agerande från svensk sida för att vidta åtgärder så att yrkesfisket ges möjligheter att överleva och utvecklas.

Det krävs en handlingsplan utifrån ett svenskt intresse att behålla och stärka yrkesfisket som ett viktigt led i den svenska livsmedelspolitiken och livsmedelsproduktionen. För att nå bästa resultat med största fokusering på utveckling bör en yrkesfiskekommission med ett brett deltagande tillsammans med yrkesfisket tillsättas. När det gäller havets läckerheter är de som läckrast när de är absolut helt färska. Det är dock inte helt lätt att finna transportsystem som ger konsumenter i hela Sverige möjlighet att erhålla färsk fisk men det finns tekniska möjligheter att säkra kvaliteten på produkten redan till havs och därmed garantera konsumenten hög kvalitet. För detta krävs dock stora investeringar både på land och till sjöss. Det krävs också kunskap om möjligheten att skapa nya organisationer och nya system för att underlätta avsättningen och möta nya marknader. Därför är det rimligt att prioritera stöd för investeringar i både kunskap och ny teknik för att garantera god kvalitet och möta nya marknader. Detta bör ges regeringen till känna.

14. En långsiktig nationell fiskepolitik (punkt 22)

av Maria Wetterstrand (mp) och Harald Nordlund (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 22 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 14. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01: MJ413 yrkande 1 och 2001/02: MJ467 yrkande 1 samt avslår 2000/01: MJ243 yrkande 15 (delvis), 2000/01: MJ307 yrkande 2, 2000/01: MJ418 yrkande 1, 2001/02: MJ304, 2001/02: MJ333 yrkande 2, 2001/02: MJ520 yrkande 26 (delvis) och 2001/02: MJ529 yrkandena 1, 3 och 6.

Ställningstagande

Det behövs en ekologiskt och ekonomiskt långsiktigt hållbar fiskepolitik. Ytterligare forskning måste till eftersom det finns många frågor att besvara vad gäller orsaker och samband till beståndens kraftiga fluktuationer. Torsken har haft några år med dålig reproduktion. Den är beroende av inflöden av saltvatten via Öresund, vilka dock under de senaste årtiondena har varit för små eller för fåtaliga. Det har fått som konsekvens att bestånden av lekande torsk minskat kraftigt. Trots detta fiskas det hårt på torsken och man anser nu att fisket har en omfattning som ligger över vad som är biologiskt hållbart. Utfiskning hotar även andra arter. Det finns också andra problem än utfiskning som drabbar havet och dess biologiska mångfald. Närsalter läcker från jordbruk och tätort och orsakar igenväxning, övergödning och syrebrist i grunda vikar, som är fiskens barnkammare. Kadmiumhalten i fisk i Östersjön blir allt högre. Det finns i dag också ett stort strukturproblem i fiskerinäringen. Endast 2 % av kustfisket sker med båtar kortare än 12 meter. Det mesta fisket sker med stora fartyg med modern utrustning, vilka fiskar där det för tillfället är mest ekonomiskt lönsamt. De fiskar utmed alla våra svenska kus-

ter och konkurrerar inte bara ut det kustnära fisket, som är beståndsbevarande, utan de lämnar också biologisk ödeläggelse efter sig. Sverige behöver således en ny långsiktig fiskepolitik. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Fiskekonto m.m. (punkt 23)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Per-Samuel Nisser (m), Eskil Erlandsson (c), Harald Nordlund (fp), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 23 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 15. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/02:MJ243 yrkande 15 (delvis), 2000/01:MJ307 yrkande 4 och 2001/02:MJ520 yrkande 26 (delvis).

Ställningstagande

Fiskarnas inkomst är beroende av fångsten. Det innebär att fiskarnas inkomster i stor utsträckning kan variera över tiden. Regler liknande dem som gäller för skogskonto skulle gynna kapitalbildningen för yrkesfiskarna. Vi anser därför att regeringen bör införa ett fiskekonto för yrkesfiskarna, enligt den modell som gäller för skogsbrukets skogskonton. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Vattenbruk m.m. (punkt 25)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 16. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ420 yrkande 6 och avslår motionerna 2000/01:MJ414, 2000/01:MJ415, och 2001/02:MJ468 yrkandena 1–3 och 2001/02:MJ522 yrkandena 14–16.

Ställningstagande

Enligt beräkningar utförda av Fiskeriverkets sötvattenslaboratorium är de ålutsättningar som sker mycket kostnadseffektiva. Ett problem i sammanhanget är dock att ålen inte enbart fångas av dem som bedriver näringsmässigt fiske. Därmed finns ingen ekonomisk lönsamhet i att utsättningarna bekostas av de licensierade yrkesfiskarna. Ålutsättningarna finansierades till en början genom avgifter som inkom i prisregleringssystemet. I och med systemets avskaffande upphörde möjligheten att finansiera ålutsättningarna. Utsättningarna har därför under senare år bekostats via budgetmedel i kombination med EU-medel. Enligt vår bedömning skulle det näringsmässiga fisket både i

kustområdet och i länets insjöar få mycket svårt att överleva om inte de nationella utsättningsprogrammen kan genomföras i minst lika stor utsträckning som hittills. Det är därför oerhört viktigt att nationella medel ställs till förfogande för dessa åtgärder. Detta bör ges regeringen till känna.

17. Vattenbruk m.m. (punkt 25)

av Caroline Hagström (kd) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 17. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ414 och 2001/02:MJ522 yrkandena 14–16 samt avslår motionerna 2000/01:MJ415, 2001/02:MJ420 yrkande 6 och 2001/02:MJ468 yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Vattenbruket har en betydande tillväxtpotential men är ringa i Sverige jämfört med t.ex. Norge. Den svenska produktionen ligger på ca 7 000 ton per år, kraftbolagens kompensationsodling oräknad. Vattenbruket kan medföra stor påverkan av vattenmiljön, men miljöeffekterna kan kontrolleras och behärras genom kontinuerlig övervakning och rätt dosering av föda. Ett stort problem är att finna en lämplig plats för vattenbruk. Kommunerna bör därför i sina delöversiktsplaner ange områden lämpliga för fiskodling, så att beredskap finns. Det verkligt stora problemet är dock de felaktiga uppfattningar som förekommer om vattenbrukets miljöstörande påverkan samt att inställningen skiftar från län till län. Ett annat stort problem är att forskningen ännu inte har tillräckliga kunskaper om sjukdomar hos fiskar, vare sig vilda eller odlade. När det gäller hälsoläget bland fisk provtas enbart odlad fisk regelmässigt. Vild fisk undersöks helt osystematiskt och bristfälligt och således finns inte kunskap om vad som är normalt för vild fisk. Detta hindrar inte att staten, via sina myndigheter, fattar beslut om att stoppa verksamheten i vattenbruksföretag vid förekomst av vissa bakterier eller virus, även om sjuklighet och dödlighet ej ökat i odlingen. Det har medfört att vattenbrukare nekats tillstånd på motsägende och varierande grunder med stora följder för den enskilda brukaren. Många vattenbrukare har dessutom fått uppleva att myndigheter fattar beslut utan samordning och ibland utan bra underlag. Följderna av detta drabbar vattenbrukaren, inte myndigheten. Detta har observerats även av Vattenbruksutredningen, som föreslår åtgärder som vattenbrukarna anser vara steg i rätt riktning. En utredning bör därför få i uppdrag att granska samspillet mellan olika myndigheter knutna till vattenbrukarverksamhet. För att få en bättre vetenskaplig grund för myndigheters beslut krävs dessutom mer resurser till forskningen. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Vattenbruk m.m. (punkt 25)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 25 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 18. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ468 yrkande 2 och avslår motionerna 2000/01:MJ414, 2000/01:MJ415, 2001/02:MJ420 yrkande 6, 2001/02:MJ468 yrkandena 1 och 3 samt 2001/02:MJ522 yrkandena 14–16.

Ställningstagande

Östersjön tillhör världens mest förorenade inlandhav och tål inte ökad belastning. Det går inte att fortsätta att blunda för fiskodlingarnas roll som en allvarlig utsläppsfaktor i den redan hårt drabbade Östersjön. Miljöpartiet begär därför att regeringen skall ta upp frågan tillsammans med de nordiska miljöministrarna för att se om gemensamma regler kan utarbetas. Detta bör ges regeringen till känna.

19. Dumpat militärt material m.m. (punkt 26)

av Sinikka Bohlin (s), Inge Carlsson (s), Kaj Larsson (s), Ingemar Josefsson (s), Ann-Kristine Johansson (s), Maria Wetterstrand (mp) och Carina Ohlsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 26 borde ha följande lydelse: Riksdagen avslår motionerna 2000/01:MJ418 yrkande 8, 2000/01:MJ746, 2001/02:MJ251, 2001/02:MJ284 yrkandena 1 och 2 samt 2001/02:MJ522 yrkande 12.

Ställningstagande

När det gäller yrkesfiskarnas kostnader för miljörelaterade driftstörningar har utskottet tidigare tagit ställning till ett antal liknande motioner. Utskottet konstaterade då (bet. 1999/2000:MJU8) att staten redan i dag ersätter en stor del av kostnaderna såsom eskort till hamn, ersättning för saneringskostnader och arbetslöshetsersättning under den tid saneringen pågår. I fråga om personskador erbjuder Sveriges fiskares riksförbund sina medlemmar en kollektiv försäkring. År 1996 utredde Statskontoret på regeringens uppdrag i rapporten Ersättningssystem för fiskare vid fångst av militärt och miljöfarligt kemiskt material (1996:26) frågan om ett system för ersättning vid skador på fiskefartyg och fiskeredskap till följd av dumpade kemiska stridsmedel. Särskilt belystes formerna för finansiering av ett ersättningssystem där Statskontoret föreslår en kombination av privata försäkringar och en statlig försäkring uppbyggd med anslagsmedel. I 1999 års budgetproposition anförde regeringen bl.a. att staten redan i dag ersätter en stor del av skadorna. Sammantaget

gjorde regeringen den bedömningen att inga åtgärder bör vidtas med anledning av Statskontorets förslag. Utskottet delade då regeringens bedömning. Regeringen har hittills inte funnit att det finns någon anledning att ändra ståndpunkt. Vi delar denna uppfattning och anser därmed att riksdagen bör avslå berörda motionsyrkanden.

20. Fisketurism m.m. (punkt 28)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 20. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:N385 yrkande 14 och 2001/02:MJ325 samt avslår motion 2001/02:MJ292 yrkande 2.

Ställningstagande

Inom Sverige finns två miljoner sportfiskare och fisketurismen har en stor potential. Sjöar och vattendrag bör ses som en produktionsresurs, inte bara för naturlig produktion av gädda m.fl. fiskar, utan även som en resurs för turism. Idén med turism är att sälja så mycket som möjligt till gästerna och föra in pengar till den egna regionen. Turismen är en komplex näring där en rad olika företag och verksamheter måste samverka i nätverk. Alla delar måste därför fungera. Fiske och fiskare har traditionellt delats upp i två kategorier: yrkesfiskare och fritidsfiskare. Lagstiftningen har utgått från förutsättningar och behov hos dessa två kategorier. Vi anser att även fisketurismen som näringsverksamhet måste tillgodoses. Det fria handredskapsfisket var en reform som enbart och ensidigt såg till fiskets rekreativa värden, och som inte förutsåg fisketurismen som en näring. Fiskeriverkets strategi för utsättning och spridning av fisk medför en betydande risk att alltför stora vattenområden undantas från möjlighet till nyttjande genom utsättning och fiskekortsförsäljning, vilket leder till att en död hand läggs över stora områden. I den mån det finns hinder för en positiv utveckling av fisketurismen måste nödvändiga lagändringar genomföras för att undanröja dessa hinder. Detta är en förutsättning för att fisketurismen skall bli den växande näring som den har möjlighet att bli. Detta bör ges regeringen till känna.

21. Fritt handredskapsfiske m.m. (punkt 29)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 21. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ420 yrkande 4 och avslår motion 2001/02:MJ522 yrkande 6.

Ställningstagande

1994 års lag om fiske var ett steg i rätt riktning mot ökat ägaransvar för fiske-resursen. Sedan dess har det rått politisk enighet kring att betrakta fiskevattnet som en ekonomisk resurs och fisket och fisketurismen som en riktig och viktig näring. För enskilt ägda inlandsvatten kan staten inte längre införa minimimått för fångad fisk eller påbjuda andra fiskeregler. 1994 års lag var på så sätt ett myndigförklarande av fiskerättsägarna. Precis som i andra näringar skall priset på fisket göras upp mellan konsumenter och producenter genom försäljning av fiskekort eller andra avtal. Därför bör det fria handredskapsfisket förändras så att producenterna och ägarna av fiskeresursen i skärgården och i de stora sjöarna får möjlighet att ta betalt för nyttjandet av fisket. En enhetlig men flexibel modell för samtliga Sveriges fiskevatten bör eftersträvas. Detta bör ges regeringen till känna.

22. Fiskevårdsavgift m.m. (punkt 30)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 30 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 22. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ420 yrkande 2 och avslår motionerna 2000/01:MJ408 och 2000/01:MJ411.

Ställningstagande

Fiske och fiskevatten är en resurs och ett produktionsmedel som kan nyttjas på olika sätt. När det gäller drift och skötsel måste fiskevattnet en gång för alla jämföras med andra produktionsmedel. Det betyder att ansvaret för nyttjande av fisket och fiskevattnet skall ligga på dess ägare, inom ramen för lagar och regler som förhindrar rovdrift och annat missbruk. Att införa en allmän fiskevårdsavgift vore att ta ett stort steg bakåt. I stället för att utveckla ett direkt och rakt konsument-producentförhållande för nyttjandet av fiskeresursen skulle en institution inrättas, vars syfte vore att samla in pengar från alla fiskekonsumenter för att sedan genom politiska beslut dela ut pengarna till "korrekta" eller politiskt önskvärda projekt. En allmän fiskevårdsavgift skulle omfördela pengar från vissa fiskevatten till andra fiskevatten och i praktiken fungera som en skatt; alla sjöar och vatten är med och bidrar till avgiften och fonden, men bara de utvalda vattenen får något tillbaka. En allmän fiskevårdsavgift skulle vara en planekonomisk omfördelning av resurser. För att näringen skall utvecklas måste rollerna och aktörerna få samma förut-

sättningar som i andra näringar. Precis som i andra näringar skall priset på fisket göras upp mellan konsumenter och producenter genom försäljning av fiskekort eller andra avtal. Köparen skall inte betala en del av sitt pris till en fond som omfördelar pengar och förskjuter konkurrensförhållandet mellan olika producenter. Därför bör en allmän fiskevårdsavgift inte införas. Detta bör ges regeringen till känna.

23. Laxfiske i Östersjön (punkt 33)

av Maria Wetterstrand (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 33 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 23. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:N383 yrkande 21 och 2001/02:N364 yrkande 11 samt avslår motionerna 2000/01: MJ410 och 2001/02: MJ380.

Ställningstagande

Fisketurism har en stor potential och kan verkligen skapa arbete och liv i bygder som i dag saknar detta. Men då krävs att laxen kan ta sig upp i älvar som tidigare hade lax och att alltmer av fångstknoten flyttas norröver. Vildlaxen är dock fortfarande hotad. Ca 10 % av laxen är vildlax, resten är odlad lax. Varje år sätts ca 2,5 miljoner laxyngel ut som vandrar ned till södra Östersjön, växer till där under två år för att sedan vandra mot Norrland för att leka. I dag bedrivs fiske med drivgarn i södra Östersjön. Där fångas såväl odlad som vild lax, och risken är uppenbar att detta kan hota den vilda laxen. Att man nu flyttat 50 % av kvoten till Norrland, där selektivt fiske på odlad lax är möjligt, är bra, men jag vill se en fortsättning av den politiken. Många menar i dag att utsättningen givit för mycket lax och att den odlade utgör ett hot mot den vilda. Det finns därför skäl att se över vattendomarna. Att fortsätta utsättningen verkar just nu inte meningsfullt. Det vore bättre att se över möjligheten att låta lax vandra upp i älvar som i dag är stängda. Genom att se till att de kan ta sig in i och förbi vattenmagasin kan ett fint fiske efter lax skapas i miljöer uppströms vattenmagasinen. Det kan ge underlag för ny fisketurism – ett behövligt tillskott i glesbygder. Detta bör ges regeringen till känna.

24. Fiskeförbud (punkt 36)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Per-Samuel Nisser (m) och Lars Lindblad (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 36 borde ha följande lydelse:

¹ Riksdagen 2001/02. 16 saml. MJU23

Rättelse: S. 69 rad 6 Tillkommit: Maria Wetterstrand (mp)

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 24. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:MJ363.

Ställningstagande

Det ensidiga laxfiskeförbudet som periodvis gällt utanför de outbyggda Norrlandsälvarna har drabbat Norrbottens yrkesfiskare hårt. Om förbudspolitikens fortsätter riskerar denna del av landet att bli av med hela den reguljära fiskerinäringen. I Haparanda skärgård har yrkesfiskarna enskild fiskerätt och kan inte fråntas denna, såvitt inte överenskommen ersättning reglerats innan förbudet verkställts. Detta stadgas i vår grundlag, i vår regeringsform och i Europakonventionen. Enligt vår mening har inte de senaste årens fiskeförbud och myndighetsingripande stöd i något lagrum. När det gäller Kalix skärgård anser vi att RF 2 kap. 20 § är mer tillämplig. Lagrummet innebär att begränsningar i rätten att driva näring eller utöva yrke endast får införas för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig enbart i syfte att gynna vissa personer eller företag ekonomiskt. Eftersom laxfiskeförbudet enbart gäller vissa fiskare, kan inte det allmänna intresset hävdas. Riksdagen bör därför ge regeringen i uppdrag att en gång för alla lösa den mångåriga fisketvisten i norra Sverige. Detta bör ges regeringen till känna.

25. Skador orsakade av skarv m.m. (punkt 37)

av Ingvar Eriksson (m), Carl G Nilsson (m), Caroline Hagström (kd), Per-Samuel Nisser (m), Eskil Erlandsson (c), Lars Lindblad (m) och Ester Lindstedt-Staaf (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 37 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 25. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01:MJ904 yrkande 3 och 2000/01:MJ908 yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Skarven kan sägas ha två effekter på yrkesfisket, dels skador på fisk och förlust av fisk i redskap, dels indirekta effekter på långsiktiga förändringar av fiskesamhällena orsakade av skarvens fiskkonsumtion. Ett ytterligare problem är att ett mycket stort antal skarvar drunknar i fiskeredskapen. För att begränsa skador på redskapen och andra olägenheter för fisket måste åtgärder vidtas. Det förekommer en utveckling av nya fiskeredskap. Vi anser att denna utveckling bör intensifieras. För att uppnå målsättningen att bevara skarven samtidigt som förutsättningar skall finnas för ett bärkraftigt och långsiktigt hållbart insjö- och kustnära fiske, måste också konflikten mellan yrkesfiske och skarv lösas. Det är rimligt att drabbade yrkesfiskare kompenseras ekonomiskt för sina direkta inkomstminskningar. Detta bör ges regeringen till känna.

26. Forskning m.m. (punkt 40)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 26. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2000/01: MJ418 yrkande 3 och 2001/02: MJ529 yrkande 5 samt avslår motionerna 2000/01: MJ402 yrkandena 1 och 2, 2000/01: MJ413 yrkande 2, 2000/01: MJ607 och 2001/02: MJ509.

Ställningstagande

För att havets läckerheter skall stärka sin position på det svenska middagsbordet och för att yrkesfiskarna tillsammans med den svenska livsmedelsförädlingsindustrin skall kunna möta en ny marknad och erbjuda konsumenterna nya produkter från havet krävs både forskning kring nya produkter och deras förädlingsvärde likvärd som kring miljömässigt hållbara fångstmetoder för dessa. Det har hittills arbetats med olika försök tack vare kortsiktiga projekt, ofta via EU:s strukturfonder. Eftersom projekten är tidsbegränsade finns svårigheter att slutföra eller med tyngd genomföra regelmässigt riktiga undersökningar eller godtagbara forskningsunderlag. Därför bör regeringen återkomma med förslag där nationella forskningsmedel avsätts för forskning kring utveckling av fångstmetoder för ett hållbart resursutnyttjande och alternativa havsprodukter och för att öka kunskapen om att ta tillvara outnyttjade arter genom att utveckla nya produkter. Det är också rimligt att prioritera stöd för investeringar i både kunskap och ny teknik för att garantera god kvalitet och möta nya marknader. Detta bör ges regeringen till känna.

27. Yrkesfiskarens sakägarstatus (punkt 43)

av Eskil Erlandsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 43 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager som sin mening vad som framförs i reservation 27. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02: MJ529 yrkande 8.

Ställningstagande

Runt den svenska kusten pågår det många intressanta diskussioner om vindkraftsparker. Ett problem är dock att det inte finns någon som helst erfarenhet om vad som inträffar i närmiljön runt vindkraftverksetableringar. Vilka är effekterna på fisket och vilka är effekterna på fiskbeståndet och lekmiljön? De områden som är intressanta för placering är ofta de där fisken leker eller växer upp. Det är också platser där det småskaliga fisket bedriver sin verksamhet. Samhället har ett nationellt intresse att utveckla alternativ energi. Därför bör staten ta ansvar för att alla som har intresse i dessa etableringar,

såväl investerarna som fiskarna, även om de inte är ägare i juridisk mening, har likvärdiga rättsliga villkor vid etablering till havs. Därtill bör det även ske en bedömning av påverkan som innebär att yrkesfisket ges ekonomisk kompensation för eventuellt inkomstbortfall. Staten kan inte tillåta att vindkraftsetableringar sker vind för våg utan att de som blir direkt påverkade av etableringen ges rättvis och rättslig sakägarstatus. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

Moratorium för torskfiske (punkt 6)

av Kjell-Erik Karlsson (v), Maria Wetterstrand (mp), Harald Nordlund (fp) och Willy Söderdahl (v).

Vi anser att torskfisket är i en verklig kris. Torskfisket öster om Bornholm är utom säkra biologiska gränser. I Sverige tar vi 90 % av den svenska fångsten från detta bestånd.

Den tillgängliga informationen tyder på att lekbeståndet är lägre än tröskelvärdet och sedan 1997 t.o.m. lägre än gränsvärdet. ICES råd inför 2002 var att inget fiske efter torsk bör tillåtas år 2002. En återuppbyggnadsplan borde fastställas fortast möjligt. Den planen borde innehålla kriterier för när fisket kan tillåtas igen. Det förbudsområde och de förbudstider som nu finns anses inte tillräckligt effektiva för att nå en säker återuppbyggnad. En upprättad plan bör även tillämpas för att resultat skall nås.

När det gäller torsken i Kattegatt så anses även den vara utom säkra biologiska gränser. Lekbeståndet har minskat kraftigt sedan 1970-talet. ICES råd för år 2002 var att inget fiske borde bedrivas år 2002 på detta bestånd och att även här borde en återuppbyggnadsplan upprättas och tillämpas. Även i Nordsjön och i Skagerrak är torsken utom biologiskt säkra gränser och har varit under gränsvärdet sedan 1990. Fiskeridödligheten har varit över tröskelvärdet sedan början av 1980-talet.

Sammantaget kan sägas att drastiska åtgärder måste till för att förändra beståndsutvecklingen. Utskottet konstaterar i betänkandet att om ICES bedömningar visar att beståndssituationen inte förbättrats eller t.o.m. försämrats, så måste drastiska åtgärder vidtas, t.ex. ett totalt fiskestopp på detta bestånd under de kommande åren. Man skriver även att Sverige bör verka för att EU, om den vetenskapliga rådgivningen visar att det är nödvändigt, inför ett gemensamt stopp för torskfisket på beståndet i Östersjön. Vi står bakom denna skrivning om att införa ett gemensamt stopp för torskfisket, men anser att befintlig fakta redan nu talar för att ett moratorium för torskfiske i Östersjön snarast bör inrättas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

I skrivelse 2001/02:152 lämnar regeringen (Jordbruksdepartementet) en redovisning av riktlinjer för Sveriges agerande i samband med översynen av den gemensamma fiskepolitiken inom EU. Skrivelsen behandlar mål och medel på lång sikt.

Motionerna

Motion med anledning av proposition 2001/02:4

2001/02:N27 av Agne Hansson m.fl. (c):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör ta initiativ till en genomgång av de ekonomiska effekterna på yrkesfisket av dioxinlarmet i Östersjön och komma med förslag till åtgärder som kompensation för ekonomiskt bortfall.

Motioner från allmänna motionstiden 2000

2000/01: MJ243 av Alf Svensson m.fl. (kd):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa långsiktiga förutsättningar för fiskenäringen att utvecklas i balans med miljön.

2000/01: MJ307 av Berit Adolfsson och Inger René (m):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en utredning om de svenska yrkesfiskarnas förhållanden i enlighet med vad som anförs i motionen.
2. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en översyn av de restriktioner som drabbar fisket i enlighet med vad som anförs i motionen.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till hur fisket som näring kan utvecklas i enlighet med vad som anförs i motionen.
5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en utredning om utvärdering av hur EU-programmen, som syftar till att öar och kustsamhällen skall leva, fungerar i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01: MJ401 av Jeppe Johnsson och Maud Ekendahl (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge Havsfiskelaboratoriet i Lysekil i uppdrag att genomföra dragningar i Östersjön efter ”spökgarn”.

2000/01: MJ402 av Åke Carnerö och Rosita Runegrund (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett långsiktigt forsknings- och utvecklingsarbete som kan ge grundläggande biologisk och ekologisk kunskap om västerhavets fiskebestånd.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en långsiktig och kontinuerlig monitoringverksamhet i kustzonen.

2000/01: MJ403 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en gräns på fyra sjömil för fiske med trål i Stockholms skärgård.

2000/01: MJ404 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om drivgarn i Östersjön.

2000/01: MJ406 av Marietta de Pourbaix-Lundin (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en undersökning av strömmingsbeståndet i Stockholms skärgård.

2000/01: MJ407 av Willy Söderdahl och Kjell-Erik Karlsson (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall agera nationellt och internationellt i enlighet med vad i motionen anförs.

2000/01: MJ408 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om införande av en nationell fiskevårdsavgift.

2000/01: MJ409 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändrade regler för strömmings- och sillfisket i Östersjön och Bottenhavet.

2000/01: MJ410 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändrade regler för laxfiske med garn i Östersjön.

2000/01: MJ411 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrade villkor för återställande av ädelfiskets naturliga reproduktionsområden.

2000/01: MJ412 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om hur vattenregleringsmedlen för fiskevård skall användas.

2000/01: MJ413 av Gudrun Lindvall och Per Lager (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen låter ta fram en ny långsiktigt hållbar fiskeripolitik för Sverige.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av vetenskap om skälen till att kadmiumhalterna ökar i Östersjöfisk i dag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kraftig begränsning av foderfiske.

2000/01: MJ414 av Ester Lindstedt-Staaf (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om samordning av svenska myndigheter vid fiskodlingsärenden.

2000/01: MJ415 av Rolf Olsson och Berit Jóhannesson (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör tillsätta en utredning om stöd till musselodlingen i Bohuslän enligt vad i motionen anförs.

2000/01: MJ416 av Majléne Westerlund Panke m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att bestämmelserna för fisket i Kattegatt ses över och anpassas till rådande situation vad gäller fiskbeståndet.

2000/01: MJ417 av Hans Stenberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av olika åtgärder för att rädda den vilda laxens fortbestånd.

2000/01: MJ418 av Åsa Torstensson m.fl. (c):

1. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en beredning som tillsammans med yrkesfisket lägger förslag om en svensk fiskeripolitik för 2000-talet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att prioritera stöd för investeringar i teknik.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning för miljörelaterade driftstörningar.

2000/01:MJ419 av Lennart Klockare och Kristina Zakrisson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stärka förutsättningarna för den havsvandrande örningen i Norr- och Västerbotten.

2000/01:MJ420 av Bengt Silfverstrand (s):

Riksdagen beslutar om ändring av 30 § fiskerilagen i enlighet med vad som anförs i motionen.

2000/01:MJ421 av Nikos Papadopoulos och Christina Pettersson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utreda det kustnära foderfiskets konsekvenser för fiskbestånden.

2000/01:MJ535 av Christer Skoog m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att tillåta ålhutning som fiskemetod för begränsad tid och inom begränsat område.

2000/01:MJ606 av Raimo Pärssinen (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om laxforskning.

2000/01:MJ607 av Rolf Olsson och Berit Jóhannesson (v):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning i syfte att kartlägga orsakerna till kustorskens försvinnande längs Sveriges västkust.

2000/01:MJ610 av Roy Hansson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett centrum för fiskforskning och utbildning inom fiskerinäringen lokaliserat till Fårösund på Gotland.

2000/01:MJ611 av Lisbet Calner och Mona Berglund Nilsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskning vad gäller fisket i Kattegatt och Skagerrak.

2000/01:MJ746 av Kent Olsson m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning vid "fångst" av militärt och kemiskt avfall.

2000/01:MJ796 av Ingvar Eriksson m.fl. (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fisket i Östersjön.

2000/01:MJ904 av Patrik Norinder och Anne-Katrine Dunker (m):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av fiskeredskap.

2000/01:MJ908 av Berit Adolfsson och Kent Olsson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de yrkesfiskare som fått skador kompenseras.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en redskapsutveckling initieras och uppmuntras.

2000/01:N383 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall upphöra med fiske på blandade bestånd av lax i tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske.

2000/01:N385 av Bo Lundgren m.fl. (m):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det fria handredskapsfisket.

Motioner från allmänna motionstiden 2001

2001/02:MJ235 av Jeppe Johnsson och Maud Ekendahl (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbytet av torsk med de berörda länderna upphör.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att antalet båtar från tredje land som tillåts fiska på svenskt vatten kraftigt bör reduceras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbättrad övervakning av fisket i de aktuella områdena.

2001/02:MJ251 av Willy Söderdahl m.fl. (v):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram ett förslag till lag som ger de svenska fiskarna ersättning för utgifter i samband med att krigsmateriel fångas i redskapen.

2001/02:MJ277 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om drivgarn i Östersjön.

2001/02:MJ284 av Jeppe Johnsson och Ingvar Eriksson (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ersättning till de fiskare som drabbas av senapsgas eller andra farliga kemikalier vid sin yrkesutövning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att svenska myndigheter bör skriva avtal med Danmark om att få anlita landets saneringsresurser.

2001/02:MJ292 av Holger Gustafsson och Ulla-Britt Hagström (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ytterligare åtgärder i syfte att utveckla och säkerställa fisket i Vänern och Vättern för såväl yrkesfisket som sport- och husbehovsfisket i ett långsiktigt perspektiv.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Vänern och Vättern bör utvecklas till en gemensam nationell resurs för ökad internationell fisketurism till Sverige.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av en utvärdering av hittills gjorda fiskevårdsåtgärder.

2001/02:MJ293 av Anders Berglöv och Elisebeht Markström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vidta åtgärder som på olika sätt förbättrar villkoren för det kustnära yrkesmässiga fisket i Östersjön.

2001/02:MJ302 av Kjell-Erik Karlsson m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige skall verka för att de totala fångstkvoterna inte överstiger de vetenskapligt rekommenderade.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige vid behov skall kunna använda delar av den egna kvoten till att skydda den biologiska mångfalden.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att kustfisket skall tilldelas egna kvoter.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Fiskeriverkets verksamhet bör effektiviseras.

2001/02:MJ304 av Magnus Jacobsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av en utredning som ser över fiskeribranschens långsiktiga möjligheter.

2001/02:MJ325 av Ola Karlsson och Carl G Nilsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra villkoren för vattenbruket och fisketurismen.

2001/02: MJ333 av Per Westerberg m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att förbjuda riktat fiske efter foderfisk i hela Östersjön inklusive Bottniska viken.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av nödvändiga åtgärder för att långsiktigt förbättra förhållandena för det yrkesmässiga fisket i Östersjön.

2001/02: MJ363 av Olle Lindström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den mångåriga fisketvisten i norra Sverige.

2001/02: MJ370 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om målen för en svensk strategi för EU:s gemensamma fiskepolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att beakta den vetenskapliga rådgivningen och ICES rekommendationer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för ett förbud mot dumpning av fisk i havet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att speciella kvoter för kustfisket införs.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige i EU skall verka för bättre möjligheter att kortvarigt avlysa fiske i vissa fiskezoner.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av utbildning av fiskarna.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökad satsning på småskaligt fiske.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökad forskning om havens ekosystem.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fredade områden inom EU:s fiskeområde.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige i EU bör verka för att subventionerna till fiskenäringen på sikt avvecklas.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige i EU bör verka för att förvaltningen i större utsträckning decentraliseras.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige i EU bör verka för ökad kontroll av utsättning av arter så att naturligt förekommande bestånd inte hotas.

2001/02:MJ380 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att rädda vildlaxbeståndet i älvarna och få ett slut på de årligen återkommande laxfiskediskussionerna längs Norrlandskusten.

2001/02:MJ392 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändrade regler för strömmingsfisket i Bottenhavet och Bottenviken.

2001/02:MJ420 av Göte Jonsson m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vattenägarnas ansvar för nyttjandet av fisket och fiskevattnen.
4. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till den ändring som gör det möjligt att sälja lokala fiskekort där det i dag råder fritt handredskapsfiske.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utsättning av ål.

2001/02:MJ467 av Per Lager m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen låter ta fram en restaureringsplan för våra kusthav.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om behovet av att kraftigt begränsa foderfisket.

2001/02:MJ468 av Ewa Larsson (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör överväga om förslag behövs för att stoppa fiskodlingar i Östersjön.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen skall verka för att frågan om fiskodlingarnas utsläpp till Östersjön tas upp på nordisk ministernivå.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att frågan om fiskodlingar bör lyftas fram i samarbete med Finland och Åland.

2001/02:MJ494 av Sven Bergström (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att trygga fortsatt fiske i Östersjön och Bottenhavet.

2001/02:MJ509 av Kenth Högström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om uppskattningsprov för att fastställa fiskbeståndens storlek i Bottenhavet och Bottenviken.

2001/02:MJ513 av Gudrun Lindvall m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett kraftfullt svenskt agerande vid revideringen av CFP, EU:s gemensamma fiskepolitik.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att fiskepolitiken därvid måste baseras på ett ekosystemtänkande.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att försiktighetsprincipen därvid måste tillämpas fullt ut.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att reella minskningar av den totala fångstkapaciteten därvid är nödvändiga.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att övervakning och kontroller av fisket därvid måste förbättras och verkningsfulla sanktioner tas fram.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att direkta subventioner därvid måste skäras ned och bidragens konsekvenser utredas.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att andra EU-program och åtgärder därvid inte får undergräva målet om ett långsiktigt hållbart fiske.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU därvid skall ta ansvar för att inte utarma försörjningsmöjligheten för kustsamhällen i tredje världen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett moratorium för torskfisket i Östersjön öster om Bornholm och längs hela västkusten.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om miljökonsekvensbeskrivningar när nya områden öppnas för fiske.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förbud mot de långa drivgarnen i Östersjön.

2001/02:MJ520 av Alf Svensson m.fl. (kd):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skapa långsiktiga förutsättningar för fiskenäringen att utvecklas i balans med miljön.

2001/02:MJ522 av Ester Lindstedt-Staaf m.fl. (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillgång till fiskevatten.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om möjlighet till fiskevårdsområden samt områden med fritt handelskapsfiske.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ny granskning av skyddet för fiskare vid olyckor med kemiska stridsmedel.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fiske av spökgarn.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om planering för vattenbruk.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om myndigheters hantering av vattenbruksärenden.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningen om fisksjukdomar.

2001/02:MJ529 av Åsa Torstensson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens moraliska och ekonomiska ansvar gentemot enskilda yrkesfiskare i samband med ändrade miljömål och direktiv som den enskilde drabbas av.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ekonomisk analys och effekter för yrkesfisket i Östersjön med anledning av gränser för dioxinhalter i fisk.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om tillsättandet av en yrkesfiskekommission.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslag till forskning och utveckling av fångstmetoder.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om teknik- och kulturinvesteringar.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om yrkesfiskarnas sakägarstatus.

2001/02:N364 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige skall upphöra med fiske på blandade bestånd av lax på tillväxtområdena i Östersjön och i stället flytta den svenska laxkvoten så att ett selektivt fiske efter odlad lax kan ske.

BILAGA 2

Offentlig utfrågning om framtiden för det svenska fisket

Tid: Tisdagen den 5 februari 2002 kl. 09.00–13.00

Lokal: Förstakammarsalen

Inbjudna

Fisheries Adviser Hans Lassen, International Council for the Exploration of the Sea, ICES

Professor Hans Ackefors, zoologiska institutionen, Stockholms universitet
Docent Sture Hansson, institutionen för systemekologi, Stockholms universitet

Laborator Bengt Sjöstrand, Havsfiskelaboratoriet, Lysekil

Jordbruksdepartementet

Tommie Sjöberg, departementsråd, enhetschef

Stefan de Maré, departementsråd

Clara Collste, departementssekreterare

Robin Rosenkranz, departementssekreterare

Ingela Byfors, kansliråd

Miljödepartementet

Stellan F. Hamrin, ämnessakkunnig

Fiskeriverket

Karl Olov Öster, generaldirektör

Arne Andréasson, avdelningschef (havsresursavdelningen)

Gunilla Greig, avdelningschef (marknads- och strukturavdelningen)

Fredrik Arrhenius, laboratoriechef (Havsfiskelaboratoriet)

Naturvårdsverket

Lars-Erik Liljelund, generaldirektör

Anna-Helena Lindahl, enhetschef

Statens livsmedelsverk

Bertil Norbelie, generaldirektör

Åke Bruce, professor i näringslära

Sveriges Fiskares Riksförbund

Hugo Andersson, vice ordförande

Jan-Erik Holmberg

Viking Bengtsson

Ingemar Torkelsson

Sveriges Yrkesfiskares Ekonomiska Förening

Bengt Johansson, ordförande

Joachim Sävström

Norra Bohusläns Producentorganisation

Bo Hansson

Sportfiskarna

Stefan Nyström, generalsekreterare

Håkan Carlstrand, fiskevårdskonsulent

Svenska Naturskyddsföreningen

Klas Hjelm, naturvårdschef

Maria Kuylenstierna

Sveriges Fiskevattenägareförbund

Börje Waldebring, vd

Staffan Nilsson, ordförande

Världsnaturfonden WWF

Lennart Nyman, naturvårdsdirektör

Coalition Clean Baltic, CCB

Gunnar Norén, executive secretary

Deltagande ledamöter

Ulf Björklund (kd) ordförande

Sinikka Bohlin (s) vice ordförande

Göte Jonsson (m)

Inge Carlsson (s)

Kaj Larsson (s)

Jonas Ringqvist (v)

Ingvar Eriksson (m)

Alf Eriksson (s)

Carl G Nilsson (m)

Ingemar Josefsson (s)

Ann-Kristine Johansson (s)

Kjell-Erik Karlsson (v)

Caroline Hagström (kd)

Per-Samuel Nisser (m)

Maria Wetterstrand (mp)

Eskil Erlandsson (c)

Harald Nordlund (fp)

Lars Lindblad (m)

Carina Ohlsson (s)

Willy Söderdahl (v)

Ester Lindstedt-Staaf (kd)

Anders G Högmark (m)

Åke Sandström (c)

Miljö- och jordbruksutskottets utfrågning om framtiden för det svenska fisket

Ordföranden: På miljö- och jordbruksutskottets vägnar vill jag hälsa alla mycket varmt välkomna till denna intressanta förmiddag vi ska ha tillsammans. Det är ett mycket aktuellt, intressant och ibland lite oroande område som vi ska fördjupa oss i. Det ska bli intressant att få svar på ett antal frågor som jag tror att utskottet nu har att ställa.

Jag vill rikta ett särskilt välkommen till våra särskilt inbjudna som ska inleda. Det är Fisheries Adviser Hans Lassen, laborator Bengt Sjöstrand, professor Hans Ackefors och docent Sture Hansson. Dessutom hälsar jag naturligtvis välkommen alla er från departement, ämbetsverk, föreningar och organisationer och inte minst representanter för näringen kring våra vatten Östersjön och västerhavet.

Utskottet ser det som mycket värdefullt att få göra denna fördjupning. Vi har hört larmrapporter. Det har diskuterats, och vi läser i pressen. Mycket talar för att det är viktigt att vi fördjupar oss och lyssnar på all den kunskap som finns och som nu till stora delar är samlad här i dag.

Det handlar om att för framtiden, för kommande generationer och för våra barn rädda vårt fiskebestånd. Det gäller naturligtvis också att säkra möjligheterna för näringen att kunna leva vidare. Det kan möjligen finnas en del motstående intressen i detta som ibland lyser fram i massmedierna. Det är ytterligare ett skäl att vi slår våra hjärnor samman och fördjupar oss i frågorna inför kommande beslut som måste fattas.

Det handlar om att förvalta den viktiga resurs som fisket är på ett riktigt sätt för framtiden.

Mycket varmt välkomna. Även pressen som finns på plats är naturligtvis välkommen till oss. Vi har alla sett programmet. Vi startar det programmet med en gång. Vi börjar med de korta anförandena. Det är först Hans Lassen som vi hälsar välkommen att börja. Varsågod.

Hans Lassen: Tack så mycket för inbjudan. Jag ska försöka att tala någonting mellan danska och svenska. Jag brukar ibland tala lite väl fort. Jag hoppas att ordföranden bromsar mig lite i så fall.

Jag tackar som sagt för inbjudan. Jag är Fisheries Adviser vid ICES sekretariat i Köpenhamn. Det är där sekretariatet finns för den rådgivande kommitté som har hand om den internationella rådgivningen om utnyttjande av fiskeresurser i Nordostatlanten. Jag är till yrket fiskeribiolog, dansk medborgare, och om någon är intresserad kan jag tala om att jag är född 1944.

ICES är en mycket gammal organisation. Alla länder som har kust mot Östersjön eller Nordatlanten är medlemmar. Vi har tre huvuduppgifter. Den första är att vi stöder vetenskapliga nätverk. Den andra är att vi har vetenskaplig rådgivning. Den tredje är att vi publicerar databaser och information osv.

Det är rådgivning om fiskeresurser som jag ska koncentrera mig på. Men ICES har också rådgivning på miljösidan. Det finns motsvarande översikter om status för miljön.

Jag har gjort en sammanställning av ett genomsnitt av de senaste tio årens svenska fiske, som finns i databaserna. Det mest intressanta är att det de senaste tio åren har skett en betydlig ökning. Det är biologiskt intressant. Det är ett uttryck för minskningen i beståndet av skarpsill i Östersjön. Jag ska återkomma till det senare.

Det svenska fisket har naturligtvis, som alla vet, sin bas i först och främst Östersjön och i Kattegatt-Skagerrak. Jag har försökt att sammanfatta det. Bengt kommer närmare in på den sidan.

Låt oss se hur ramarna ser ut för det svenska fisket. Innanför vilka ramar kan fisket verka? Där finns naturligtvis det helt elementära: Utan fisk inget fiske. De totala tillgängliga resurserna är en första nyckel.

Det finns en lång rad andra områden där Sverige i likhet med i stort sett alla andra länder vid Nordostatlanten har skrivit under olika konventioner. Sverige deltar i den gemensamma fiskeripolitiken och är medlem i Östersjöns fiskerikommission. Det ger begränsningar och ramar för fisket.

Det centrala är att man först har en totalram som biologerna kan uttala sig om. Hur många fiskar finns det mer eller mindre tillgång till? I det ögonblick det är utrett finns en rad avtal om hur den totala ramen fördelas mellan länderna. Det gör att systemet på många sätt är ganska stelt. Det finns kanske behov av att lösa upp det lite grann.

En mycket central fråga är att man är med och förhandlar om en ny fiskeripolitik inom EU. Det finns en lång rad frågor på dagordningen som kan ändra de olika förhållandena. Det jag särskilt vill understryka är att en lång rad av dessa frågor inte är biologiska. Därför kan jag inte riktigt ha någon åsikt om dem.

Det finns två frågor som jag vill understryka. Den ena är att det är mycket fokus på *discard*, dvs. kassering, av fisk. Det är ett spill av resurser. Det pågår i stor omfattning. En allmän uppfattning är att det är ett dåligt utnyttjande av resurser. Det har också vidtagits en rad åtgärder för att ändra på det.

Den andra frågan är integrationen av miljö- och fiskeripolitiken. Den klassiska fiskeripolitiken är byggd på att man ser till att reproduktionsförmågan i de enskilda bestånden är säkrade och att vi fiskar innanför gränser som inte hotar reproduktionen av bestånden.

När vi börjar att se på integrationen av miljö- och fiskeripolitiken kommer det en rad andra frågor in i diskussionen av biologisk natur. Typiska frågor är: Vad går fisket ut över? Hur påverkar fiskbestånden fåglar, havsdäggdjur, bottenförhållanden osv. Det är en annan fråga som man ska förhålla sig till.

Jag har listat de allmänna lagliga ramarna för att redovisa för utskottet vad vi har att göra med. Poängen är att det är ett mycket välreglerat område.

Låt oss ett ögonblick titta på vad den biologiska rådgivningen är för något. Först och främst gäller det beståndens status. Hur många fiskar finns det i havet? Hur hårt är de skattade? Hur säker eller osäker är den värderingen?

Den sista frågan, som det arbetas mycket med, är inte särskilt väl utredd. Det finns scenarier för fiskebestånden. Vad kan vi förvänta i form av resurser med olika fiskeripolitik? Det finns generella överväganden för fiskereglering, ett typiskt stängt område.

Det arbetas i andra forum med frågan hur statusen är för fisket i ett ekonomiskt sammanhang. Det arbetas en hel del med det inom EU. ICES har inte tagit upp den frågan. I stor utsträckning kan det skyllas på den mycket breda medlemsskara ICES har. Det som är god ekonomi för Sverige är inte nödvändigtvis god ekonomi för England eller Estland.

Rådgivning bygger i dag på s.k. *precautionary approach*. Jag har försökt att här illustrera grundidén. Den springande punkten är att man startar med att fastlägga s.k. *limit reference point*. Det är den orangea linjen. Vi har skattningen på den ena axeln och lekbiomassan på den andra axeln.

Om vi pressar lekbiomassan för långt ned kan bestånden inte reproducera sig i tillräcklig omfattning, men de kan självfallet reproducera sig i viss omfattning. Om vi skattar dem för hårt kommer vi i det långa loppet att bringa lekbiomassan för långt ned. Det centrala här är att vi måste ha fisk för att få reproduktion. Utan reproduktion har vi i det långa loppet inte ett bärkraftigt fiske.

Ovanpå detta lägger man som buffert säkerhetsgränser. De ska ta hänsyn till den naturliga variationen. Fiskebeståndet i havsmiljö är inte icke varierande. Det finns betydande variationer år från år och från årtionden till årtionden. Man måste ha en buffert för det.

Det finns naturligtvis också en annan osäkerhet. Vi kan inte räkna fisken ned till den sista. Vi har en osäkerhet om hur många fiskar vi har.

Vi vill gärna ligga uppe i det nordvästra området på diagrammet. Vi vill gärna ha lekbiomassan över en bestämd nivå, och vi vill gärna ha fiskdödigheten under en bestämd nivå. Det betyder att den rektangel vi siktar efter är det nordvästra hörnet här uppe.

Grundläggande för rådgivningen är: Var finns bestånden i detta diagram i ett konkret ögonblick? Om vi inte ligger i det nordvästra området kommer man under alla omständigheter att rekommendera att fiskdöden minskas.

De redskap vi har för att minska fiskdöden är reducerade kvoter och reducerad fiskeinsats. Det sista används inte så mycket i EU:s fiskepolitik, som är mycket koncentrerad på kvoter.

En annan möjlighet som diskuterats särskilt vid Östersjön är att man kan minska fiskdöden för de unga fiskarna genom att öka maskstorleken i trålar. Det är en hjälp. Men jag vill slå fast att det knappast är tillräckligt för att minska den totala fiskdöden.

Jag ska påminna om vad det är för tidtabell som vi har under året. Vi har den teknisk-biologiska värderingen i april. Den biologiska rådgivningen för Östersjön och för många andra områden med svenskt intresse kommer i juni. Den belgiska fiskerikommissionen möts i september. Förhandlingarna om den gemensamma fiskeripolitiken sker i oktober till december. I december har vi så ministerrådets möte som sätter kvoterna.

Låt oss till slut titta konkret på Sverige. Det första är det jag startade med. Det svenska fisket i total mängd ligger för ögonblicket på en rätt hög nivå och skattar de biologiska beståndet rätt mycket. Torskfisket ligger lågt, och den totala mängden är något mindre.

Många resurser överbeskattas. Jag visade diagrammet för *precautionary approach*. Vi är inte uppe i det nordvästra hörnet. Nästan alla resurser är i dag kvotbelagda. Det finns mycket få alternativa resurser att hämta. Det finns några få kvoter som inte är fördelade mellan länderna. Blåvitling är det klassiska exemplet.

Hur ser ett bärkraftigt fiske ut? Min värdering är att de samlade resurserna i totalt antal ton blir allt mindre. Det måste bli mer torsk och större torsk. Det är också en ändring i fördelningen.

Man måste ha klart för sig att man knappast kan bedriva en fiskepolitik där man upprätthåller extremt höga nivåer för alla arter och bestånd samtidigt. Man måste räkna med att vi i några situationer har höga bestånd och i andra låga och omvänt.

Om vi ser på Sveriges situation i sammanhanget fiskar Sverige i dag omkring 30 000 ton torsk, varav knappt 25 000 kommer från Östersjön. Det är omkring en fjärdedel av det totala torskfisket i Östersjön.

Om det är en förnuftig förvaltning kan vi möjligtvis hoppas att öka denna mängd med kanske 50 % eller så. Om man räknar på det ligger talen på 150 000 ton i motsättning till runt räknat 100 000 ton i ögonblicket.

Men vi måste också se i ögonen situationen för skarpsillen. Om vi ska se till de historiska förändringarna är beståndet rikt under vissa perioder och minskar sedan.

Jag ska på min sista bild ta upp det internationella huvudproblemet. Det är flottanpassningen. Alla erfarenheter och analyser i branschen verkar visa att man med de instrument som finns för fiskereglering har mycket stora svårigheter med att säkra ett bärkraftigt fiske med mindre än att flottorna anpassas till de tillgängliga resurserna.

I detta sammanhang vill jag understryka att det inte ses som ett svenskt, danskt eller tyskt problem utan som ett internationellt problem. Det är den totala internationella flottstorleken som ska anpassas till resurserna.

Många tack. Jag hoppas att vi kan få en god efterföljande diskussion.

Ordföranden: Vi tackar så mycket för de inledande orden. Vi går direkt vidare på dagordningen, och jag säger välkommen till Bengt Sjöstrand.

Bengt Sjöstrand: Jag tackar ordföranden för inbjudan. Jag tycker att det är ett väldigt trevligt initiativ att samla människor med så många infallsvinklar på ett viktigt problem. Eftersom det är så kort tid ska jag försöka att koncentrera mig på en begränsad aspekt. Det gäller relationen mellan fisk, fiske och fiskeripolitik.

I fiskeripolitiken finns det två aspekter. Den ena är att bevara bestånden, den andra är att främja fiskerieringen. De ska rimligtvis vara i någon sorts balans för att det hela ska fungera och man ska kunna ha ett varaktigt fiske.

De instrument man använder för att bevara bestånden är fångstbegränsningar, TAC och kvoter, maskstorleken i redskapen, bifångstregler, förbudstider, förbudsområde, och man kan ha maximerad fisketid. Ovanpå detta finns en kontrollapparat för att se till att reglerna efterlevs.

Den andra aspekten är att främja näringen. Där tillämpas huvudsakligen stöd av olika slag. Det gäller allt från skattebefrielse av drivmedel till stöd vid stillaliggande och vid nybygge, modernisering och skrotning.

Om vi tittar på EU:s senaste femårsplan 1994–1999 har det under den perioden satsats 22 miljarder på fiskesektorn – det gäller Fonden för fiskets utveckling plus nationella medfinansieringar av offentliga medel.

Vad jag visar här är fångstkapaciteten uttryckt i kilowatt, dvs. maskinstyrka. Det undre är tonnagens utveckling. Under planen från 1994 och framåt hade man som målsättning att minska kapaciteten med 40 %. Resultatet blev inte det önskade.

Av pengarna satsade man 7,6 miljarder för skrotning och 5 miljarder för nybygge av flottan. Det innebär att det tonnage som fanns 1999 var ett helt annat tonnage än det som fanns 1994. Det är betydligt effektivare och modernare och har betydligt större infiskningsbehov i kronor och ton fisk.

Om vi tittar på EU:s senaste femårsplan från 1994–1999 ser vi att man under den perioden satsat 22 miljarder på fiskesektorn genom Fonden för fiskets utveckling och nationell medfinansiering av offentliga medel.

Det jag visar här är en bild av fångstkapaciteten uttryckt inte i hästkrafter men i kilowatt, alltså maskinstyrka, och tonnagens utveckling. Enligt planen från 1994 och framåt hade man som målsättning att minska kapaciteten med 40 %. Resultatet blev inte det önskade.

Av de här pengarna avsatte man 7,6 miljarder för skrotning och 5 miljarder för nybygge av flottan. Det innebär alltså att det tonnage som fanns 1999 var ett helt annat tonnage än det som fanns 1994, betydligt effektivare, betydligt modernare och med betydligt större infiskningsbehov räknat i kronor och i ton fisk.

I Sverige fördelade man sina EU-stödpengar på detta sätt under perioden 1995–1999: skrotning 39 miljoner, nybyggen och modernisering 115 miljoner, stillaliggande 12 miljoner. En hel del områden har jag inte med i summeringen, men totalsumman är drygt 400 miljoner.

Till nybyggen och moderniseringar krävdes det givetvis också en stor mängd privata investeringar som jag inte har någon siffra på.

Konsekvenserna av detta var alltså att man köpte upp eller skrotade ett gammalt fartyg och så byggdes det ett nytt fartyg med samma tonnage. Obevekligen fick man då en väsentligt ökad effektivitet och ett ökat infiskningsbehov. Under denna period hamnade 90 % av nybyggena och moderniseringarna på flyttrålare på västkusten, och det köptes upp många fartyg på sydkusten som skrotades.

Om man tittar på effekterna i form av produktivitet i svenskt fiske ser man att antalet yrkesfiskare har minskat dramatiskt, från 7 000 år 1970 till drygt 2 000 år 2000. Men fångsten i ton per fiskare har alltså tredubblats från början av 90-talet till år 2000, i snitt 150 ton per fiskare. Värdet av detta har fördubblats från 250 000 ton till drygt 400 000 ton per fiskare. Det säger sig självt att det är väldigt stora individuella variationer mellan olika fiskare. Detta är ett snitt.

När vi har tittat på främjandesidan kanske vi också skulle titta på resurssidan. Här handlar det om mängden lekmogen fisk och fiskeridödligheten, alltså fiskeintensiteten. ICES har redovisat status för 58 bestånd som man har definierat säkra biologiska gränsvärden för under början av 2001. De bestånd som befinner sig inom säkra biologiska gränser utgör 22 %. Alla de övriga 78 % är antingen bara reducerade eller bara överfiskade eller också en kombination av båda. Tio bestånd har ICES rekommenderat att man inte fiskar alls under detta år. Beståndssituationen är alltså inte överväldigande positiv.

I dagsläget har man varit väldigt duktig på att främja näringen. Man har varit betydligt sämre på att bevara det underlag som näringen ska ha sin utkomst av. Man kan sammanfatta det i att vi i dag lever i en värld med beståndskriser, överfiske och stor överkapacitet, inte bara i den svenska flottan självfallet utan i flottorna. Det tillsammans ger som ett brev på posten ökat fusk, misstro, frustration.

Då kan vi undra hur man har tänkt gå vidare med nästa femårsplan. Det svenska stödet för nästa omgång, 2000–2006, innebär att mängden pengar som ska användas för skrotning har ökat, liksom för nybygge eller modernisering. Totalsumman är också kraftigt ökad.

Planen säger att 75 fartyg ska skrotas, att det ska byggas 60 nya fartyg och att 600 fartyg ska moderniseras. För att kunna utnyttja det här stödet räknar man med att det behövs nästan 1 miljard i privata investeringar. Som jag kan se det har inriktningen inte ändrats markant. Genomförs detta bäddar det för ytterligare svårigheter.

Det man behöver göra är att återuppbygga bestånd och den biologiska mångfalden, minska flottans kapacitet, fasa ut subsidier i varje form – ju fortare, desto bättre – och införa en skärpt kontrollverksamhet.

En del ting som borde övervägas, och övervägas allvarligt, är hur man i alla redskap ska få en hög selektionsförmåga, både vad gäller art- och storleksselektion, så att man inte fångar småfisk och oönskade arter. Ett sätt att göra det är att prioritera garn och krok, fällor och burar samt reducera trålfisket. Det är trålfisket som i detta avseende har de största problemen.

För att undanröja de missförstånd och svårigheter att kommunicera som finns borde man hitta konstruktiva former för samarbete mellan såväl administratörer som fiskare, fiskeribiologer och miljöexperter.

Det kanske också vore lämpligt att överväga om den enormt stora flexibilitet som den svenska fiskeflottan har i dag är ändamålsenlig ur förvaltnings-synpunkt. I dag kan i princip vilken fiskare som helst fiska på vilket bestånd som helst, var som helst i de svenska vattnen. Man kanske skulle fundera på

om man skulle dela upp de nationella kvoterna i regioner eller mellan kust och hav.

Får jag sluta med att säga att man också bör tillämpa *precautionary approach*, försiktighetsansatsen, inte bara på de internationellt förvaltade bestånden utan även på nationella bestånd, t.ex. siklöja m.fl. bestånd. Man skulle alltså när man inte har kunskapen, vilket man skyller på i dag, bestämma provisoriska gränsvärden, tröskelvärden, för säkra biologiska gränser och applicera dem tills kunskapen har ökat.

Därmed tackar jag för mig.

Hans Ackefors: Herr ordförande, mina damer och herrar! Jag har skrivit några rader som finns utdelade, därför ska jag för att tjäna tid snabbt börja visa de overheadbilder som jag har tagit med mig.

Huvudtes i det jag kommer att tala om är miljön och fisket. De andra som har talat här har pratat om beståndet, beståndsutveckling och regleringar av fisket. Jag kommer alltså att dra upp några historiska exempel på vad som kan hända i miljön om man fiskar för mycket.

Men grundtemat är också att varje överfiskning har föregåtts av en miljöförändring som gör att mindre fisk rekryteras till det vuxna beståndet. När fisken föds och är yngel har temperaturen t.ex. varit för kall, som jag ska visa i ett exempel, och därmed har vi fått sämre uppväxt av de nya individerna och mindre rekrytering till det vuxna beståndet.

Den första bild jag ska visa ger en historisk tillbakablick på det som har hänt under 60-, 70- och 80-talen. Det är vad som hände på Georges Bank utanför amerikanska kusten. År 1963 fiskade man väldigt mycket torskfiskar, *gadoids*. Man fiskade en del rockor och lite grann haj. Dessutom fiskade man plattfiskar av olika slag och naturligtvis lite andra sorter.

Efter det väldiga överfisket på Georges Bank förändrades ekosystemet totalt. I det här fallet finns bara en liten mängd torskfiskar kvar. Hajarna och rockorna har tagit över. Det är alltså en sak som man kan se i sådana här överfiskade bestånd. Hela systemet kan förändras. Det är det som vi är rädda för kommer att hända i t.ex. Bornholmsbassängen i Östersjön.

Nästa exempel är utanför Kanada, i Newfoundland. Det är världens största torskbestånd. Den nivå som man rekommenderar för lekbeståndets storlek är i det här fallet 1,2 miljoner ton lekande torsk. Går man under den nivån kan det bli fara å färde.

Man har ju fiskat länge på det här beståndet förstås, men omkring 1965 började det gå ned. Det gick nedåt hela tiden tills det nådde en bottennivå ungefär 1975–1980. Det gick upp något, därför att det rekryterades lite mer fisk, och sedan gick det tillbaka. Då stoppade man fisket totalt.

Ni som vill se detaljer om rådgivning och sådant och vad som hände hittar det i mitt utdelade dokument. Där har jag beskrivit detta.

Här har vi alltså ett exempel på ett bestånd som var väldigt fruktbart. Det var ett stort antal fiskare involverade som fick lägga upp sina båtar. Sedan 1992 har inte beståndet återhämtat sig. Man fiskar en liten kvot på 9 000 ton

om året bara för att följa beståndsutvecklingen. Men hela det kommersiella fisket är helt avstannat. Och i det e-mejl som jag fick för några dagar sedan från en av de här forskarna berättade han att det inte finns någon ljusning nu. Det kan ta 10 år, 20 år, 30 år. Man vet inte om beståndet kommer tillbaka. En av förändringarna som har skett har också att göra med att torskens byte, loddan, har tagit helt andra vandringsvägar. Det finns alltså naturliga orsaker kombinerade med överfiskning i det här fallet.

Mitt nästa exempel är från någonting som jag själv i varje fall delvis var med om en gång i tiden när jag var i Nordostatlantiska fiskerikommissionen. Man fiskade den s.k. islandssillen som egentligen heter norsk vårlekande sill. Landningarna rörde sig om 1 miljon ton. Man fiskade på det här beståndet och naturligtvis ökade det. Sedan minskade det en del och därefter ökade det väldigt drastiskt, och så plötsligt tog allting slut.

Då frågar man sig: Behövde det ske? Egentligen behövde det väl inte ske, men det här är ett fenomen som finns beskrivet för flera olika bestånd förr i tiden när man inte var riktigt medveten om hur hårt man skulle reglera fisket. Här fanns det biologiska undersökningar, och de biologiska undersökningarna från den tiden visar bl.a. att fiskeridödligheten fram till 1960 var väldigt låg. Sedan rusar plötsligt fiskeridödligheten upp till ett mycket mycket högt värde. Det är precis vad som sker i många fisken. Man fiskar, och man fiskar med ungefär samma kapacitet eller med ökad kapacitet, trots att beståndet går ned. Då ökar givetvis fiskeridödligheten, som i det här fallet.

Den naturliga förklaringen till det här beståndets nedgång kan man finna i den s.k. temperaturanomali som ägde rum, dvs. temperaturen i havsvattnet gick ned norr om Kolahalvön där den unga islandssillen, eller norsk vårlekande sill, befann sig. Det innebar att ynglen och de unga individer som skulle växa upp i det här vattnet inte fick samma start som tidigare och inte heller kunde växa till på samma sätt. Vi fick alltså en sämre rekrytering till beståndet. Det sammanfaller ganska väl med temperaturkurvan i det diagram som visas.

Det sista exemplet, som jag själv var engagerad i, kommer också från Nordostatlantiska fiskerikommissionen. Det är utvecklingen av Nordsjösillen, som kanske för oss svenskar är det mest bekanta exemplet.

I det diagram jag visar nu står den heldragna linjen för landning av Nordsjösill från 1946 och fram till 1978, i det här fallet också 1982. Här ser man hur drastisk ökningen är till en topp på 1,2 miljoner ton. Sedan kommer utförsbacken där vi praktiskt taget inte fångade någonting alls. För att tjäna tid hänvisar jag till det utdelade dokumentet där ni kan läsa efteråt hur man försökte reglera det här fisket men misslyckades. Sedan har vi haft en återhämtning.

Det intressanta för oss fiskeribiologer, men kanske inte så roligt för fiskarkåren, var att när sillen försvann och det blev ett tomrum i vattnet fylldes det ut av s.k. opportunistiska arter, dvs. sådana som kan fortplanta sig väldigt snabbt. Vi fick kolossala mängder av skarpsill, vitlinglyra, glyskolja och tobis

i den här vattenmassan. Det utvecklades därför ett stort industrifiske i Nordsjön.

Den övergripande bilden från Nordsjön efter överfiskningen blev att den totala biomassa som man kunde fiska upp – det var då mindre värdefulla fiskar – var dubbelt så stor som innan man hade överfiskat Nordsjösillen. Det är alltså en typisk sak som inträffar när det gäller fiskbestånd.

Man ska komma ihåg att när vi talar om ekosystemet är det inte en isolerad fiskart vi talar om utan det är många olika fiskarter. Viktigt är kanske också att berätta att de här fiskarterna delvis äter varandra. Det är en väldig kannibalism, torsk äter torsk osv. Men de här fiskarterna konkurrerar också på olika sätt i ekosystemet. Om man gör en noggrann inventering av den produktion som sker i ett havsområde ska man se att människan kan ta högst 50 % av den. Resten tar fisken som äter fisk, sälar som äter fisk, fåglar som äter fisk osv. Det finns exempel på havsområden där människan bara lyckas ta 10 % av produktionen.

Den sista bilden visar hur lekbiomassan gick ned och hur fiskerimortaliteten ökade. Det fanns alltså många signaler innan den drastiska minskningen ägde rum.

Sture Hansson: Jag vill tacka för inbjudan att komma hit. Jag ska prata om fisken och fisket ur ett ekologiskt perspektiv. Jag kommer att vara mycket uppriktigt i min analys. En del myndighetsrepresentanter kanske kommer att bli lite upprörda över en del saker jag säger. Men en sådan här gång, när man har möjlighet att prata direkt med de högsta beslutsfattare vi har i Sverige, tycker jag att det är viktigt att man kör en ärlig och rak linje och inte lindar in saker och ting.

Jag kommer att börja med att prata om fiskens roll i ekosystemet. Har vi inte förstått det har vi inte grunden för en bra fiskeförvaltning. Sedan går jag in lite grann på problem med fiskeförvaltningen som jag ser den och vilka förändringar vi behöver för att få till stånd en klokare förvaltning.

När vi pratar om ekosystemet kan vi börja med växter som producerar biomassa, organiskt material. Det äts sedan av växtätare, rovdjur och topprovdjur. I sjöar och hav är de huvudsakliga rovdjuren och topprovdjuren fisk. På så sätt kan man faktiskt säga att fisken utgör halva ekosystemet sett ur denna vinkel. När vi går in och fiskar berör vi en väldigt stor del av ekosystemet.

Om fisken är så viktig, kan vi se det i praktiken ute i våra vatten? Ja, det bästa exemplet på det kanske är om vi tittar på en fisktom sjö. En fisktom sjö har ofta väldigt stora djurplankton som är mycket effektiva betare på växtplankton. Tack vare att de är effektiva betare och att det finns en stor mängd av de här stora djuren hålls växtbiomassan nere. Det blir ett klart vatten. Man kan få bottenvegetation ned på stora djup.

Om man introducerar en djurplanktonätande fisk i en sådan sjö kommer de djurplanktonätande fiskarna huvudsakligen att äta stora djurplankton. Kvar blir små djurplankton som är mindre effektiva betare, vilket gör att växtplank-

tonbiomassan kan öka och ljuspenetrationen till bottarna reduceras. Det ser helt enkelt ut som om sjön har blivit övergödd fast det inte alls har hänt någonting sådant. Det som har hänt är att vi har förändrat ekosystemet.

I viss mån kan en sådan här process reverseras om man dessutom sätter in en rovfisk som äter ned mängden av den lilla djurplanktonätande fisken. Här ser vi alltså hur hela ekosystemet kan förändras beroende på vilka toppkonsumenter vi har i systemet. Och toppkonsumenterna är fisk.

Hur är det då i marin miljö? Hur intensivt är fisket? Har vi någon effekt på näringsvävarna och ekosystemet? Ett sätt att uppskatta det är att undersöka hur stor del av algernas produktion som krävs för att producera den fisk som vi fångar. Det är rätt skrämmande siffror faktiskt.

En sammanställning av Daniel Pauly och Villy Christensen som gjordes för några år sedan visar att väldigt stora delar av världshaven används av människan. 20–40 % av all primärproduktion går åt för att föda människan. Om vi tänker tillbaka hundra år i tiden finner vi att människan var ett rätt utpräglat landlevande djur. Vi gick och kraftade lite grann inne på grunda bottnar i sjöar. Där hade vi säkert ingen på effekt fiskfaunan. I stort sett var fiskuttaget väldigt litet. Vi var landdjur.

I dag är människan den enskilda art som är störst i det marina ekosystemet. Den här förändringen av fisket på hundra år skulle jag vilja säga är en av de mest dramatiska ekologiska förändringar som detta klot har genomlevt.

Om någon tror att jag är motståndare till fisk vill jag absolut säga att det är jag inte. Vi ska fiska. Fisk är alldeles utmärkt hälsosam mat. Det är inte det jag vill ha sagt, att fiske är någonting som är fult och som vi ska sluta med. Det jag vill ha sagt är att vi ska erkänna vilka ekologiska effekter fisket har och att vi ska förvalta det på ett bra sätt på grund av att det har de här effekterna samtidigt som fisk är ett värdefullt livsmedel.

Om man lägger samman de tre bilder jag har visat kan man se att fisket är den mänskliga aktivitet som har haft störst påverkan på marina ekosystem. Därför var det väldigt positivt att se Kjell Larssons och Margareta Winbergs uttalande angående Världsnaturfondens fiskkampanj som började för ett par veckor sedan. Sverige går nu i täten för en reformerad fiskepolitik baserad på försiktighetsprincipen och ekosystemsförvaltning.

Det här låter väldigt bra. När jag tittar på verkligheten hoppas jag verkligen att Sverige verkar för det här. Samtidigt blir jag lite skrämmd. Man funderar lite grann på var täten egentligen finns när det gäller den här typen av förvaltning. Den är inte särskilt långt framme. Det är viktigt att vi verkligen tar täten och driver på detta hårt, för det är stora problem vi har här.

Jag kommer att gå in på fiskeriförvaltningen och de problem som jag ser i dag. Jag kommer att använda Östersjön som exempel. Det är där jag jobbar själv, så det är den jag har lite kunskap om.

Östersjön är globalt sett en rik region där vi borde ha råd med miljöhänsyn. Okej, våra grannar i öster har det fattigare än vi, men jämför vi dem med Afrika, Sydamerika m.fl. ser vi att det här är en rik del av världen. Det är

också ett av världens mest studerade områden, så vi kan inte gärna skylla på kunskapsbrist om vi misslyckas.

Vidare domineras fiskbeståndet i Östersjön av bara tre arter. Det är alltså ett rätt "enkelt" system, som vi borde kunna förvalta på ett klokt sätt. I praktiken har det visat sig att det inte har varit speciellt lätt.

Man frågar sig då: Hur har det gått? Skarpsillen har ökat väldigt kraftigt. Det är stora bestånd nu. Det skulle man kunna tolka som en effekt av en god fiskeriförvaltning. Det är det inte. Det är ett resultat av en misslyckad fiskeriförvaltning. Normalt är skarpsillen den viktigaste enskilda bytesorganismen för torsken. Ökningen av skarpsill är säkert ett resultat av att predationen från torsk har reducerats mycket kraftigt.

Strömmingen är kanske vår mest populära och mest använda fisk, åtminstone på den här sidan av Sverige. Det är verkligen sorgligt att den har gått en lång och tråkig kräftgång, till viss mån driven av för stora fiskekvoter och till viss mån sannolikt driven av konkurrens från skarpsillen. Skarpsillen, som har ökat i mängd, äter liknande föda som strömmingen, djurplankton.

Slutligen det som jag tycker är det största sorgebarnet, torsken. Varför är den det största sorgebarnet? Jo, om vi tittar på näringsväven ser vi att torsken är rovfisken i Östersjön. Den är egentligen den enda rovfisk vi har. Vi har lax också, men laxmängden är bara någon procent av mängden torsk, så torsken är rovfisken i Östersjön. Den representerar en hel trofisk nivå. När vi skadar den, skadar vi hela ekosystemet.

Det vi ser på det diagram jag visar här är att vi har mycket små mängder torsk i Östersjön. Den linje som går vågrätt över diagrammet representerar den miniminivå som man anser att vi ska ha för att torskbeståndet ska kunna kallas friskt och hälsosamt. Mängden har legat under den miniminivån i över tio års tid, med enstaka undantag. När den väl försökte sticka upp var vi väldigt effektiva med att i praktiken trycka ned dem igen.

Den huvudsakliga anledningen till nedgången är ett alltför intensivt fiske. Vi dödar ungefär hälften av all vuxen fisk varje år i fisket. Med ett fiskestopp eller med ordentlig reduktion av fångsterna skulle vi för länge sedan ha kunnat vara över miniminivån och haft ett hyfsat fiskbestånd.

Miljön kommer säkert många att tänka på också. Miljön för torsken i Östersjön är inte särskilt bra. Den har problem. Just för att den har problem måste vi vara försiktiga i förvaltningen och inte använda det som ursäkt för misslyckandena. Det är en anledning att vara försiktig.

Varför har det då gått som det har gått? En mycket viktig anledning är att den vetenskapliga rådgivningen inte följts. Vi har inte lärt oss värst mycket av misstagen heller. Tittar vi på den vetenskapliga rådgivningen och de beslut om fiske som fattades för förra året kan vi se att ICES, som ger råden, alltid gjort en uppdelning av torsken i två olika bestånd, det östra och det västra beståndet, därför att det är två olika bestånd. De har olika biologi, olika lekplatser osv.

Beslutsfattarna bryr sig inte om verkligheten utan går efter kartan och slår ihop bestånden och ger dem en gemensam kvot – i detta fall 20 % mer än vad

som rekommenderades. När det gäller strömmingen lyckades man med mästerverket att lägga på en 125 % större kvot än vad som rekommenderades.

Innevarande år är torskbeståndet så pass dåligt att ICES rekommenderar totalstopp öster om Bornholm. Det har man inte lyssnat på, så i dag har vi alltså en kvot för Östersjön avseende torskfångst som är 109 % högre än vad ICES rekommenderar. När det gäller strömming har man skärpt sig lite grann. Man har bara en 58 % högre kvot än vad som rekommenderas.

Med detta i minne skulle jag vilja säga att Fiskerikommissionen för Östersjön har misslyckats. Det är viktigt att vi erkänner de här misslyckandena och inte försöka sopa dem under mattan.

Apropå bl.a. detta var det en hearing med Margareta Winberg förra veckan där hon redogjorde för förhandlingar sett ur det politiska perspektivet. Hon sade någonting som var väldigt intressant, tycker jag. Jag gör nu en fri tolkning. Jag kommer inte ihåg exakt hur hon uttryckte det hela, men innebörden var den att det skulle uppfattas som en extrem linje om vi från Sveriges sida strikt skulle strida för de vetenskapliga råden, och vi skulle misslyckas med att påverka situationen till det bättre. Jag har ingen som helst anledning att ifrågasätta den bedömningen, men den är skrämmande.

Vad vi gör för alla länder kring Östersjön är att vi skickar ned våra bästa experter till Köpenhamn, till ICES. De sitter och jobbar med bästa tänkbara data, de bästa experterna osv., och till sin hjälp har man försiktighetsprincipen och principen om hållbart utnyttjande. De här människorna, som sitter därnere, är ju inte ute efter att skada fisket, utan de är ute efter att få till stånd en långsiktigt hållbar användning av miljön. De kommer enhälligt med en rekommendation – den främsta vetenskapliga expertisen. Och den rekommendationen upplevs alltså av Fiskerikommissionen för Östersjön som en extrem linje. Jag har faktiskt svårt att hitta ord för det.

Varför följs då inte de vetenskapliga råden, och varför har fiskerikommissionen misslyckats på det här sättet? Generellt sett – jag tror inte bara att det gäller Sverige – sköts fiskeriförvaltningen av en myndighet som ska beakta både näringens behov och miljös behov – miljön i form av fisk i det här fallet. I praktiken har miljövården kommit i andra hand, om den över huvud taget beaktas, skulle jag vilja säga. När jag säger miljövård tänker jag inte bara på fisken utan på hela miljön. Som jag visade inledningsvis är fisken en väldigt stor del av ekosystemet.

Jag ska ge ett par exempel för att motivera det här, för det är kanske ett lite tufft *statement*.

Fiskerikommissionen för Östersjön hade 1999 – det är inte så många år sedan – ett möte om *long term management objectives and strategies for cod, herring and sprat*. Låt oss börja med att titta på vad det var man pratade om! Jo, man pratade om tre av Östersjöns viktigaste arter, tre av de viktigaste arterna i Östersjöns ekosystem. Vilka var det då som pratade? Från myndigheter, näringsmyndighet, fiskeriministerium eller fiskeriverk, jordbruksverk och jordbruksdepartement osv. kom 13 deltagare. Jag har gått efter titlarna, för jag känner igen långt ifrån alla människor – och jag har gått på deras

adresser. Det var tre personer som kom från *environmental departments* – huvudsakligen från baltstaterna. Fyra personer var forskare. Från NGO:er, alltså icke-statliga organisationer, kom elva yrkesfiskare, ingen från turistnäringen, ingen fritidsfiskare och ingen från någon miljöorganisation. Jag tror inte att det behövs mer kommentarer till det.

Okej, det här är det internationella forumet. Det är internationella förhandlingar och svårigheter. Låt oss titta på någonting som är helt nationellt och mycket recent.

Fiskeriverket kom förra året med en rapport om småskaligt kustfiske och insjöfiske. Jag hade förmånen att få läsa den rapporten väldigt noga, för jag remissbehandlade den för Stockholms universitets marina forskningscentrums räkning. Vad som var slående var synen på fisk: Den är till för att fångas. Den är inte någonting som är speciellt viktigt i ett ekosystem, utan den är till för att fångas.

Det fanns nästintill inga ekologiska analyser av fiskens miljöeffekter. Man gick t.o.m. så långt att man föreslog en del nya fisken, som är synnerligen miljödestruktiva. Man föreslog att man skulle sätta i gång med att gräva efter sandmask, hjärtmussla och sandmussla. Det innebär alltså att man kanske gräver upp de två översta decimetrarna på grunda sand- och lerbottnar och sällar igenom materialet. Och detta måste ske i väldigt stor omfattning för att det ska bli lite ekonomi i det hela. Det är alltså stora ingrepp som det handlar om. Man gör detta t.ex. i Holland. Jag har sett bilder därifrån; det är rätt så fruktansvärt. Och att över huvud taget komma med de förslagen år 2001 utan att ha någon som helst miljökonsekvensbeskrivning är skrämmande. Det rimmade väldigt dåligt med att svensk fiskeripolitik ska baseras på försiktighetsprincipen och ekosystemförvaltning.

En bättre ekologiskt grundad fiskeriförvaltning är en förutsättning för att det svenska fisket ska ha en framtid och få acceptans bland oss nio miljoner svenskar. Förutsättningen för att vi ska få det är just att vi fightas för en ekologiskt baserad fiskerinäring. Förutsättningen för det är att vi inser och erkänner att fiskeriförvaltningen, som vi har den i dag, har varit förhållandevis misslyckad.

Legitima intressenter är inte bara yrkesfiskare utan också näringen, husbehovsfiskare, sportfiskare och miljöorganisationer. Fisken är central i ekosystemet, och fisket är en aktivitet som har haft den största effekten på det marina systemet, och detta är någonting som jag för er ledamöter vill betona. Fisket är den mänskliga aktivitet som har den största effekten på den marina miljön. Då är det rimligt att ansvaret för fiskkvoter och fisketeknik inte ligger på departement och verk som också är ansvariga för fiskerinäringen. Den aktivitet som har den största effekten på miljön kan inte förvaltas av olika näringsdepartement medan ni på Naturvårdsverket, Lars-Erik, får hålla er till de miljöproblem som kommer i andra och tredje hand. De primära miljöproblemen måste handhas av Naturvårdsverket. Därmed vill jag sluta. Tack så mycket!

Ordföranden: Då säger vi tack till Sture Hansson, och vi tackar för alla de inlägg som vi har fått som en inledning.

Vi ska gå över till frågorna, som varar ungefär en timme innan det blir kaffepaus. Nu är det alltså utskottets ledamöter som får ordet. Som nummer ett är det Kaj Larsson. Jag får väl också säga att vi naturligtvis får rikta vår fråga till vem vi vill av dem som är inblandade i det här. Ibland kan det vara svårt att rikta den till någon. Då kanske fler vill ta ordet, men det är kanske en fördel om vi kan rikta frågan. Vi börjar med *en* fråga och så får vi se om vi måste slå ihop frågor framöver, men det kan ju vara lite rörigt att slå ihop frågor om det är olika områden som man vill gå in på. Vi börjar nu med Kaj Larsson, så får vi höra vad han har att säga. Varsågod!

Kaj Larsson (s): Herr ordförande! Efter Sture Hanssons redovisning kan man lätt dra den slutsatsen att det bästa för fisket borde vara att det upphör några år, så att bestånden kan växa till.

När det gäller kritiken och den framställning som Sture Hansson gjorde här i dag tycker jag att det skulle ha varit bra om han hade gjort den i torsdags när det var en hearing på departementet, så att den då närvarande ministern, som är ansvarig för fisket, också hade fått höra den här kritiken. Men då var Sture Hansson ovanligt tyst.

Efter den här redovisningen är det, som vi säger, lätt att dra slutsatsen att man skulle upphöra med fisket, speciellt på torsken, två till tre år, men det är kanske inte så enkelt. Detta är också beroende av förhandlingar som förs med andra länder. Därför tycker jag, herr ordförande, att det skulle vara på sin plats att få en redovisning av hur förhandlingarna går till, Sveriges position i de här förhandlingarna och vad problemen består av.

Sedan har jag bara en liten fråga som gäller Bengt Sjöstrand, som redovisade det här med skrotning och nybyggnation. Jag tror att det skulle ha varit bra om Fiskeriverket också hade förklarat vilka bidrag som utgår till skrotning respektive nybyggnation, för jag har för mig att man inte kan både skrota sitt fartyg och få bidrag och sedan bygga ett nytt och få ett nytt bidrag.

Ordföranden: Den här frågan kan man ju prata länge om, men jag vill ha ett kort svar. Var det Bengt Sjöstrand du vände dig till?

Kaj Larsson (s): Herr ordförande! Jag skulle vilja att Stefan de Maré som är Sveriges chefsförhandlare redovisar förhandlingspositionen.

Ordföranden: Då börjar vi där. Varsågod!

Stefan de Maré: Herr ordförande! Det är kanske lite svårt att hålla sig väldigt kort, för jag måste förklara den situation som vi lever i, den verklighet som vi som departement och också myndigheterna lever i när det gäller att komma

fram till beslut i de här frågorna. Jag kan säga att jag också är ordförande för Fiskerikommissionen för Östersjöns förvaltnings- och regleringskommitté sedan ett år tillbaka. Så jag har kanske ett ansvar i det fallet också.

Men när det gäller de förhandlingar som vi bedriver kan jag säga att Sverige inte bestämmer över någon TAC eller fiskeregler för utsjöbestånden och utsjöfisket. Alla de besluten fattas genom den europeiska gemenskapen. Det nämndes också av Hans Lassen hur Sveriges roll ser ut i det sammanhanget. I de områden där svenska fiskare fiskar, alltså Östersjön, Nordsjön, Skagerrak och Kattegatt, fastställer EU autonomt bara tre bestånd. Det är havskräftor i Skagerrak och Kattegatt. Det är torsk i Kattegatt, och det är rödspätta i Östersjön. I alla övriga fall genomdrives man multilaterala eller bilaterala förhandlingar, där EU är en part. Det är multilaterala förhandlingar inom regionala fiskerierorganisationer – en är Fiskerikommissionen för Östersjön, en annan är Nordostatlantiska fiskerikommissionen, NEAFC, för Nordsjön och västerhavet. När det gäller Nordsjön är i stort sett alla bestånd gemensamma mellan EU och Norge, så där förhandlar man med Norge och fastställer då TAC:er och fiskeregler gemensamt med Norge.

Eftersom EU har s.k. exklusiv kompetens på fiskeområdet är det EU som förhandlar om alla de här överenskommelserna, och det är gemenskapen som är medlem i de här regionala fiskerikommissionerna. För Sverige som medlemsland är det många förhandlingssteg som måste tas innan man når en uppgörelse, t.ex. om TAC:erna i Östersjön. Först ska man fastställa en nationell position. Därefter ska man nå en överenskommelse inom Europeiska unionen om det förhandlingsmandat som kommissionen ska ha. Normalt brukar man nå en sådan här överenskommelse på arbetsgruppsnivå – arbetsgrupperna är då en politisk institution inom EU, även om de besätts av tjänstemän. Men ibland har man fått gå upp ända till ministerrådet, det högsta beslutande organet, för att nå ett förhandlingsmandat för kommissionen. Efter den här processen börjar man en förhandlingsprocess, antingen bilateralt eller multilateralt, ofta inom en regional fiskerikommission. Utgångspunkten, som sades tidigare här, för alla de här förhandlingarna är de råd och rekommendationer som vi får från Internationella havsforskningsrådet. Internationella havsforskningsrådet spelar alltså en utomordentligt viktig roll i de här förhandlingarna.

Jag vill också säga något om de beslutsmekanismer som finns i de regionala fiskerikommissionerna. Jag kan ta Fiskerikommissionen för Östersjön som ett exempel. Likartade röstningsregler och beslutsmekanismer finns i de andra regionala kommissionerna. Det som skiljer ut Fiskerikommissionen för Östersjön är väl egentligen att man inte reglerar något fiske på internationellt vatten. Fiskerikommissionen för Östersjön har sex medlemmar. EU är en. Övriga är de baltiska länderna och Ryssland och Polen. Alla har en röst. Det är samma vikt i det här politiska spelet. Dessutom tar man beslut som rekommendationer. Under en period av 90 dagar kan man protestera och blir då inte bunden av något beslut. Om det gäller en TAC innebär det att om tre parter eller fler har protesterat mot en rekommendation blir beslutet inte giltigt längre, utan det kan då bli ett s.k. fritt fiske i det här området. Varje part

bestämmer själv hur mycket man ska fiska. Vissa regionala fiskerierorganisationer har förvandlats till rena diskussionsklubbar. Man protesterar alltid mot besluten, och man får ingen regleringskompetens längre.

När det gäller Fiskerikommissionen för Östersjön och torskregleringen kan jag också nämna att man inte kunde komma överens om någon reglering av torsken under hela 80-talet på grund av den vita zonen i Östersjön mellan Sverige och Sovjetunionen. Det var först därefter som man kunde komma fram till en reglering, och det skedde egentligen först på 90-talet.

Som jag sade tidigare är det väldigt många faktorer och många parter åsikter som man måste ta hänsyn till i en sådan här förhandlingsprocess för att man ska kunna uppnå ett bindande beslut, först inom EU och sedan inom Fiskerikommissionen för Östersjön. I varje steg i en sådan här förhandlingsprocess måste man naturligtvis ge och ta. Ofta vill man nå en uppgörelse genom paketlösningar. Jag kan då nämna just torsken när det gäller Östersjön. Sveriges målsättning har varit att få till stånd en långsiktig förvaltningsplan för torsken. Vi vill ha en ökad selektivitet i fisket. Vi vill ha ett fiske baserat på torsk som uppnått lekmognad. Det ska alltså vara rätt minimistorlek. Vi har kommit en bra bit på väg mot detta mål, men ett sådant beslut hade inte kunnat fattas i förra årets möte med fiskerikommissionen om EU hade stått fast vid sin linje om att man skulle ha en norm-TAC, t.ex. för östra beståndet eller skära ned det östra beståndet väldigt kraftigt, utan man fick ta en paketlösning för att komma fram till en sådan här förvaltningsplan för torsken.

Jag bör också nämna att det under senare tid har blivit allt svårare att få en kompromiss inom Fiskerikommissionen för Östersjön. Man börjar nu protestera mot vissa TAC:er. Detta är fallet även för sillen i år, som visades här på overheadbilderna. Man fattade ett beslut som egentligen låg för långt ifrån det biologiska beslutet, men det ansågs även vara för långtgående för de baltiska länderna, så nu har tre länder protesterat och jag tror att även Ryssland har gjort det. Det är alltså fritt fiske när det gäller sillen i Östersjön.

Tack, herr ordförande. Jag var långrandig, men jag tror att det krävdes för att förklara situationen.

Ordföranden: Tack för det! Det är bra om vi kan få korta svar, men jag förstår att det kan vara svårt ibland. Det är ju omfattande frågor. Vi ska höra om någon på Fiskeriverket vill bemöta Bengt Sjöstrand när det gäller det som har med skrotningen att göra – det var väl den andra delen av frågan. Varsågod någon från Fiskeriverket!

Gunilla Greig: Jag arbetar på Fiskeriverkets marknads- och strukturavdelning. Jag ska bara helt kort kommentera det som Kaj sade när det gäller reglerna för skrotning och nybyggnation.

När någon får ett bidrag för att skrota sitt fartyg kan man säga att staten tar hand om den kapaciteten. Det handlar om de krav som vi har på nedskärning av den svenska flottan när det gäller både bruttoton och kilowatt. Om man då

får ett bidrag för att göra sig av med sitt fartyg får de tonnen och kilowatten inte föras in i flottan igen. Om man får ett bidrag för att bygga nytt är det naturligtvis en mycket lägre procentsats. Man får max 20 % i stöd. När det är skrotning är det 100 % bidrag. Man måste också själv se till att man för ut samma kapacitet i ton och kilowatt som man för in, dvs. att ska du bygga ett nytt fartyg på 300 ton får du själv gå ut och köpa motsvarande fartyg och skrota på egen bekostnad. Det var det korta svaret, om det räcker så länge.

Harald Nordlund (fp): Jag vill knyta an till vad Sture Hansson sade i slutet av sitt anförande. Om jag uppfattade det rätt var huvudförklaringen, enligt Sture Hansson, till de problem som vi nu diskuterar att vi har att beakta både miljön och näringen. Sedan sade Sture Hansson: Men miljön har kommit i andra hand.

Min slutsats blir att vi visserligen har detta att beakta men att man enbart beaktar näringen. Det var ju vad Sture Hansson sade.

Då blir min fråga: Behöver vi mera kunskap för att vi ska kunna dra de riktiga slutsatserna? Vilken kunskap är det i så fall vi saknar? Om vi egentligen har den kunskap som vi behöver undrar jag varför vi inte är beredda att följa försiktighetsprincipen, att vidta de åtgärder som gäller för begränsning av kvoter och att begränsa fångstmetoder. Hur är det med övervakningen? Varför är vi inte beredda att klara den bättre? Subventionerna till fisket är en annan del. Marina reservat är ytterligare en sak. Jag skulle vilja ha kommentarer kring detta. Saknar vi kunskap, i så fall vilken, och varför är vi så dåliga på att vidta de åtgärder som vi känner till måste vidtas?

Jag riktar min fråga i första hand till Sture Hansson.

Sture Hansson: Om vi saknar kunskap och ska följa försiktighetsprincipen finns det absolut ingen anledning att göra avsteg från rekommendationerna från Havsforskningsrådet. Kunskapsbristen är invägd i de rekommendationer som ges därifrån har jag förstått. Jag tittar på dig Bengt – det är väl så? Visst kan man säga att det alltid finns en kunskapsbrist, men det är ingenting som vi kan förklara bort våra misslyckanden med i det här läget. Jag är helt övertygad om att situationen både för miljön och för yrkesfisket hade varit mycket bättre i dag om rekommendationerna från ICES hade följts. Jag vill tillägga att jag själv inte har haft något finger med i spelet när det gäller de här rekommendationerna från ICES. Jag har inte jobbat med dem, så jag pratar inte i egen sak i det sammanhanget.

Du var inne lite grann på det här med marina reservat. Jag gör bedömningen att det är väldigt viktigt att vi får till marina reservat. Det kommer kanske inte att hjälpa strömmingen, skarpsillen och torsken så värst mycket. Men det hjälper alla kustbestånd, i synnerhet på västkusten, där också torsken är en kustart, att vi får de här marina reservaten. Människor har i många hundra år fiskat och fiskat effektivt inne i skärgårdar och kustområden. Det gör att vi i dag saknar kunskap om hur ofiskade fiskbestånd egentligen ser ut. Där har vi

en typisk kunskapsbrist. Eftersom vi saknar den grundläggande kunskapen kan vi inte heller se vad det är för potentiella havets frukter som vi har gått miste om genom att vi successivt har ökat exploateringen av de här fiskresurserna och de här områdena. Det är alltså väldigt viktigt att vi får till marina reservat, och med marina reservat menar jag områden där man också förbjuder allt fiske, självklart både yrkes- och sportfiske.

Karl Olov Öster: Herr ordförande! Jag tycker kanske att det kunde vara på sin plats att beröra frågan om samspelet mellan miljö och fiskerifrågor. Då vill jag säga att statsmakterna inte har varit överksamma på detta område. För knappt två månader sedan fattades det ju i riksdagen ett ganska omfattande beslut om svenska miljömål. Där talas det, som är av intresse i det här sammanhanget, om hav i balans, levande kust och skärgård och levande sjöar och vattendrag. Här berörs då flera av de frågor som har aktualiserats i dag. Jag vill bara nämna den senaste frågan om marina reservat.

Jag vill också påpeka att samarbetet mellan Naturvårdsverket och Fiskeriverket såvitt jag kan bedöma är bra. Naturligtvis kan allting bli bättre – jag föreställer mig att man på alla områden i samhället strävar efter att det ska bli bättre. Dessutom vill jag säga, beträffande det här samarbetet, att Naturvårdsverket har huvudansvaret för de delmål som rör de två områden som jag nyss nämnde. Fiskeriverket har ansvar för delmål som vi ska rapportera till Naturvårdsverket. I de yttranden och de underlag som vi presenterar i olika sammanhang, inte minst för Jordbruksdepartementet, ingår ju de bedömningar som fordras för att man ska kunna göra en riktig biologisk bedömning. En annan fråga är ju sedan: Vilket förhandlingsresultat kan man nå?

Hugo Andersson: Herr ordförande! Det finns mycket som man skulle vilja kommentera efter de här inledande inläggen, men jag ska försöka fatta mig kort och hålla mig till de frågor som har ställts av ledamöterna.

Det här är en komplicerad materia. Det har vi fått höra i tidigare svar här. Det är viktigt att ha det i baktanke när man, som Sture Hansson gör, fullständigt skåpar ut hela IBSFC:s organisation och påstår att de inte klarar sin uppgift. Deras uppgift är inte att läsa den enda rad i ICES rekommendationer där det står att det ska vara stopp i östra beståndet av torsk. De har ett betydligt vidare uppdrag när det gäller att förvalta fisket i Östersjön. Om man bemödar sig att läsa hela underlaget, som Sture Hansson borde ha gjort, kan man se att det är fråga om att avväga hur lång tid vi behöver ta på oss för att nå målsättningen med den lekbiomassa som vi ska ha när det gäller torsk i Östersjön.

Ska vi göra det så snabbt som möjligt ska vi naturligtvis sluta att fiska, men det får förödande konsekvenser för fiskerinäringen. IBSFC har valt en något långsammare takt i återuppbyggnaden av bestånden för att rädda näringen och bygga upp bestånden samtidigt. Det är inte svårare än så, och det kan man sluta sig till om man följer de resonemang som har förts både före och i samband med besluten i IBSFC. Jag tycker att det är viktigt att fram-

hålla det, så att inte den här gruppen beslutsfattare framstår som några stora bovar som inget förstår. Så är det inte alls. De förstår väldigt mycket, och de förstår också konsekvenserna av olika beslut.

Marina reservat kom upp i en fråga. Vi säger från fiskets sida nej till marina reservat. De motiveringar som finns för att införa dem tycker vi är väldigt tunna. Vi vill gå en annan väg för att säkra olika havsområden som av olika skäl behöver ett extra skydd. Vi har ett bra exempel på hur vi har hanterat en sådan fråga i Koster–Väderö-området. Där har näringen och myndigheterna i enighet kommit fram till en förvaltning som är bra. Låt oss gå den vägen framåt i stället för att skapa konflikt!

Håkan Carlstrand: Herr ordförande! Efter att ha lyssnat på inledningsanförandena och den fråga som kom upp om fredade områden eller marina reservat kan man konstatera att EU:s gemensamma fiskeripolitik är misslyckad. Den har misslyckats. Vad kan vi tro inför framtiden? Ja, det blir ingen snabb förbättring.

Vad som är viktigt är att Sverige utnyttjar den möjlighet man har att begränsa fisket inom svensk kustzon. Ett sätt är att inrätta fredade områden. Marina reservat upplevs som väldigt negativt från en del sidor. Vårt förslag är att man jobbar med fredade områden i zoner. Det enda stället i dag vid Sveriges kust där det finns torsk är egentligen Öresundsområdet. Anledningen till det är trålfiskeförbudet i området. Det finns andra lekområden där man skulle kunna ha zoner av fredade områden för fisket utan att behöva invänta beslut inom EU.

Rune Wikström: Jag tänkte kommentera beståndsutvecklingen i framför allt Östersjön. Jag känner bäst till Östersjön eftersom jag är kustfiskare där. Jag vill på intet vis förringa att överfiskningen har en negativ inverkan. Men vi får inte glömma bort att det är stora naturliga svängningar i bestånden. Det kommer sällan fram. Så har det alltid varit.

Man pekar ofta på att det var ett enormt torskfiske i Östersjön på 80-talet. Det stämmer. Men då hade vi ett onormalt stort bestånd att fiska av. Om vi går tillbaka 60 år i tiden fanns enorma mängder med torsk i Ålands hav. Det fiskades mycket. Sedan försvann torsken helt plötsligt. Vad hände på 70-talet? Jo, då ökade beståndet. Vi hade ett enormt fiske på 80-talet. Vad har hänt nu? Nu är vi återigen nere i botten. Det kan hända att beståndet ökar igen på 20 år, om vi bara får vettiga förhållanden så att leken kan komma i gång.

Stefan de Maré: Herr ordförande! Jag vill bara förtydliga det jag sade tidigare om att inta en extremposition. Att följa ICES råd är naturligtvis inte att inta en extremposition. Det har aldrig sagts. Vi ligger ofta nära ICES råd i vår nationella position. Men hela processen påverkas av vad andra parter säger och vilken kompromisslinje som kommissionen kommer fram till. Jag vill göra det klart.

Sture Hansson: Rune Wikström sade tidigare att fluktuationerna i torskbestånden har varit stora och att vi inte ska använda 80-talet som en referenspunkt. Det senare håller jag med om. Det var onaturligt mycket torsk på den tiden.

I dag har vi en intensitet på fisket som vi inte har haft de senaste 30 åren. Det kan vi aldrig komma ifrån. Vi dödar hälften av all vuxen torsk varje år. Då kan man inte förklara det faktum att torsken inte kommer tillbaka enbart med att det är dåliga förhållanden. Det blev lite bättre i mitten på 90-talet. Torsken började öka. Men bestånden fiskades ned igen, innan de hann komma upp till vettiga nivåer.

Hugo Andersson talade om utskåpning av IBSFC. Jag är den förste att inse att vi behöver IBSFC som förhandlingsforum. I sista numret av Yrkesfiskaren förra året skrev Kaj Larsson att det var ett katastrofalt överfiske på torsk under en period i slutet på 80-talet, på grund av att man inte kunde nå någon överenskommelse inom IBSFC.

Faktiska data visar att det var ett högt fisketryck då. Men faktum är att trycket varit högre under slutet av 90-talet. Alltså var det minst lika katastrofalt under IBSFC:s ledning samtidigt som beståndet var mycket mindre. Det var dubbelt katastrofalt under den tid IBSFC var aktivt, för att använda Kaj Larssons egen vokabulär.

Vi ska erkänna att vi behöver IBSFC men hålla organisationen under luppen. Nu säger man att man har vidtagit stora åtgärder för att torskbeståndet ska återhämta sig. Det kan vi ha synpunkter på. Den fiskoddlighet man har beslutat om för östra beståndet är av samma storlek som om beståndet vore hälsosamt, alltså över 240 000 ton.

Sinikka Bohlin (s): För att vi inte ska få samma talarlista som Sture Hansson berättade om från Visby vill jag ställa en fråga till Världsnaturfondens representant. Har vi råd att inte vidta miljöåtgärder? Har vi råd att inte förvalta?

Lennart Nyman: Jag anser att vi inte har råd med det. Vi har inte råd att inte vidta åtgärder. Det är också bakgrunden till vår kampanj, som har lyfts fram på ett positivt sätt.

Ministrarna säger positiva saker och talar om att hålla sig till ekosystemförvaltning och försiktighetsprincipen eller försiktighetsansatsen. Men de definierar inte orden. Vad menar regeringen och de ansvariga ministrarna med att man följer försiktighetsprincipen? Vad menar man med ekosystemförvaltning? Det är där vi kan fordra svar i första hand. Sedan får de ansvariga myndigheterna under försöka anpassa sin verklighet till det.

Per-Samuel Nisser (m): Sture Hansson tog upp en del av det jag tänkte fråga kring. Min fråga går både till Sture Hansson och Hans Ackefors. Vi har sett en del diagram över bestånden, bl.a. över torskbestånden som debatteras

mycket. Om jag minns rätt dalade kurvan kraftigt 1986 och 1987 efter att ha legat på en relativt hög nivå i tio år. I mitten på 70-talet och tidigare låg beståndet på samma låga nivå som i dag. Jag vill borra lite mer i den frågan. Vad hände? Varför ökade torskbeståndet så kraftigt? Gjordes regleringar eller fanns det andra orsaker? Hur såg det ut i början på 70-talet, det som inte syntes på diagrammet?

Hans Ackefors: Herr ordförande! Det var ett stort saltvattensinbrott i början av 80-talet. Det bidrog till att torsken fick gynnsamma lekbetaingelser i Östersjön. Vi fick in syrsatt, salt vatten från västerhavet som spolade rent i Bornholmsbassängen. Salthalten och syrehalten steg. Därför fick vi under flera år väldigt goda lekbetaingelser.

Jan-Erik Holmberg: Herr ordförande! Jag skulle vilja fråga Bengt Sjöstrand ett par saker. Jag blev mycket förvånad över att en biolog på Fiskeriverket talade om strukturfrågor. Jag kommer att ställa en fråga om strukturen.

Det står i Bengt Sjöstrands anteckningar om ett ökat fusk. Är det ett fusk hos svenska torskfiskare eller är det några andra som fuskar? Du pratar om att man ska reducera trålfisket och prioritera garn-, krok- och burfiske i Östersjön. Eftersom du pratar om strukturen borde du veta att det för varje trålare som har försvunnit sedan 80-talet har blivit två garnbåtar. Det är inte så många trålbåtar kvar. Jag vill gärna att du svarar på min fråga, Bengt Sjöstrand.

Bengt Sjöstrand: När jag pratade gällde det förvisso inte bara Östersjön och torsk.

Om vi ska använda eufemismen försämrad kvalitet i fångstrapporteringen är det huvudsakligen den pelagiska sektorn som är drabbad. Där förekommer stora missrapporteringar om vilket område man har fiskat i och en stor förbistring när det gäller vilka arter man fiskat. Det är en allmän tendens att man rapporterar fångsten efter de kvoter landet har och inte efter artsammansättningen i fångsterna. För att göra det behövs stickprov. De har ibland varit väldigt sparsamma.

Jag tror att reduktion av trålfisket är en miljövänlig åtgärd. Trålen är det redskap som åstadkommer störst direkt påverkan på det övriga ekosystemet. Dessutom är trålen det fångstredskap som det är svårast att införa selektiva åtgärder för. Man har nått ett stycke på väg, men det är ännu långt kvar. Det skulle främja ett varaktigt fiske om man minskade trålfisket och ökade fisket med de andra redskapen.

Bo Hansson: Riksdagsledamoten Nisser ställde en fråga som Hans Ackefors tog upp. Svaret var väldigt kortfattat. Jag skulle vilja tillägga att en av orsakerna till de stora torskbestånden på 80-talet är att fångstkapaciteten inte alls

var lika stor som i dag. Antalet båtar har minskat drastiskt. Men antalet fångade individer har inte minskat, såsom Sture Hansson har framhållit. Det är effekten av fiskeriförvaltningen. När man hör Kaj Larsson och Hugo Andersson verkar det som om de är nöjda med resultatet av förvaltningen. Jag skulle vilja ha ett klagörande på den punkten: Är ni nöjda med den fiskeriförvaltning som har bedrivits under 90-talet?

Hugo Andersson: Jag vill göra ett tillrättaläggande. Bo Hansson må vara förlåten, men om man har fiskat räka och kräfta på västkusten kanske man inte har fullständig pejling på hur det såg ut i Östersjön i mitten på 80-talet. Du säger att fångstkapaciteten inte var så stor. Den var väldigt stor då. Vi hade vita zonen, ett oregerat område öster om Gotland. Där fiskade en stor del av Europas länders flottor. Det var ett fiske som aldrig redovisades någonsans.

Bedömningar har gjorts som visar att man var uppe i fångster på 600 000 ton under ett par år. Fångstkapaciteten var det inget fel på. Det är anledningen till den s.k. peaken på den kurva som Sture Hansson så gärna visar, där kurvan mest visar 80-talet. Det finns en förklaring. Anledningen till att bestånden var så starka är det som sades tidigare om saltvatteninbrottet. Den frågan skulle vi behöva diskutera ytterligare senare. De yttre miljöbetingelserna och inte bara fisketrycket påverkar fisket i Östersjön.

Sverige har sedan snart tio år drivit frågan om en vettig förvaltningspolitik när det gäller torskfisket i Östersjön. Näringen och regeringen har varit eniga i stort om vilka åtgärder som bör vidtas för att få till stånd en bättre politik. Det har vi drivit. Det har stött på patrull på många håll. Vi fick ett litet genombrott 1994 när det gällde vissa åtgärder. Sedan har det stått och stampat till förra året när vi fick ett nytt genombrott för en ökad selektivitet, ett förlängt sommarstopp och åtgärder av det slaget som är viktiga element i en vettig förvaltningspolitik. Det vi inte lyckades med var att höja minimimåttet. Det nämnde Stefan förut. Men vi utgår från att den frågan löses i höstens förhandlingar inom ramen för IBSFC.

Vi kommer aldrig att vara nöjda med förvaltningen eftersom den ständigt måste debatteras och utvecklas, tekniskt och på annat sätt.

Klas Hjelm: Jag skulle vilja kommentera detta med marina reservat och ställa en fråga. Hugo Andersson sade att Sveriges Fiskares Riksförbund säger nej till marina reservat därför att argumenten är så tunna. I stället pekar han på lösningen i Kosterfjorden. Det är möjligt att även fiskarna själva skulle vara lite mer försiktiga innan de säger nej till marina reservat. Nyligen publicerade undersökningar från USA indikerar att marina skyddsområden kan ha stor betydelse för fiskreproduktionen. Om bestånden kan återhämta sig tämligen ostört kan det bidra till ökade fångster också utanför reservaten.

Hugo Andersson kan kommentera det om han vill. Men det kanske är intressantare att höra vad Fiskeriverket säger, som sektorsmyndighet. Fiskeri-

verket har ansvar för fiskbestånden i den meningen, som jag tolkar det. Då borde sektorsmyndigheten ha en kommentar till om man anser att det är intressant och har tagit några initiativ för att undersöka om det stämmer. Jag undrar också om Fiskeriverket i den frågan samarbetar med Naturvårdsverket.

Ingemar Torkelsson: Jag är yrkesfiskare från västkusten. Vår släkt har bedrivit fiske i generationer. Om det är någon i den här församlingen som vill ha ett uthålligt fiske som man kan leva på, ett fiske för nästa generation, så är det vi fiskare. Sedan 1995 har jag drivit en selekteringshantering i trålar. Vi skulle kunna öka fisket om vi hade bättre selektering.

För att få balans i debatten skulle jag vilja redovisa vad vi gjorde 1995. Vi byggde om en trål. Ransonen var då 7 000 kilo. Vi dödade ungefär 6 200 fiskar för att få i land den fångsten. Så mycket som 23 % gick över bord. Vi hade alltså för dålig selektering. Då gjorde vi eget provfiske och selekterade fisken. Då kunde vi fiska större antal fiskar och öka fisket med 5 ton på samma individer. Vi föreslog Fiskeriverket det men fick naturligtvis nej eftersom förslaget kom från fiskarhåll. Jag har aldrig blivit så besviken som den gången över hur vi behandlades. I stället för 7 ton kunde vi fiska 12 ton av samma individer med ett selekterande system som vi fiskare själva hade kommit fram till.

Nu har en utredning suttit i tio år och arbetat med frågan hur vi ska kunna selektera. Den har kostat 17 miljoner. I dag är vi där, dit vi ville komma den gången.

Gunnar Norén: Jag representerar ett nätverk med 26 miljöorganisationer runt Östersjön. Vi har suttit med i Baltic 21-processen, där man har utvecklat *sustainable fisheries*. Vi har varit observatörer på Baltic Seafisher Commissions möten förra året. I Sverige har vi bl.a. Naturskyddsföreningen och Världsnaturfonden som medlemmar.

Jag vill kommentera skälen till att vi har hamnat i den situation som vi i dag befinner oss i. Den frågan har ställts tidigare från utskottet. Jag vill hålla med Sture Hansson om att vi har misslyckats med fiskeripolitiken. Det hänger mycket på att de intressenter som varit med och beslutat om fiskekvoter har kommit från näringen. Natur- och miljövårdsintressena har alldeles för lite att säga till om. Den beslutsordningen måste ändras.

Framgången för svensk och europeisk miljöpolitik har berott på att det har funnits oberoende miljömyndigheter som har satt gränser för andra sektorer. Det gäller industrisektorn, t.ex. skogsindustrin i Sverige. Det finns en miljöbalk som sätter gränsen för vad naturen tål och under vilka förhållanden man får bedriva verksamhet. Vi måste komma fram till det också när det gäller fisket. Det måste vara någon utanför näringen som bestämmer vad naturen tål.

Vi har pratat om försiktighetsprincipen. Vi har sagt att den behöver definieras. Det är viktigt att man gör det i svensk fiskeripolitik. Varför är det så viktigt att man inte överskrider ICES råd om fiskekvoter? Jo, ICES föreslår

fiskekvoter som är satta för att undvika en kollaps när det gäller fiskebeståndet. Därför kan en sådan gräns inte vara förhandlingsbar. I stället har man inom Östersjöns fiskerikommission under alla år konsekvent ökat mängden. Det leder förstås till en uppenbar risk för en framtida kollaps i fiskebeståndet.

Lennart Nyman: Jag tänkte göra ett påpekande. Diskussionen här har kommit in i ett bakvatten. Man talar mycket om hur bra eller hur dåligt förhandlingarna har lyckats. Det är ett tillbakablickande. Räcker det inte att vi konstaterar att EU självt i sin grönbok har konstaterat att fiskeripolitiken, som den har bedrivits fram till nu, är ett misslyckande. Vi ska se framåt, i första hand de närmaste tio åren, både här i Sverige och inom EU. Vi bör närmast fråga oss vad vi har lärt av misstagen och vad vi kan göra framöver. Det är ett bättre sätt att använda tiden.

Lars-Erik Liljelund: Jag vill göra två korta kommentarer. Det har påpekats från flera och i något fall sagts i klartext att Naturvårdsverket skulle hantera fiskekvoterna. Det är sektorsprincipen som gäller i flera av de myndigheter som utskottet har att titta på. Det gäller Skogsstyrelsen, Jordbruksverket osv. Det vore en underlig konstruktion om två myndigheter under samma regering agerade olika.

Naturvårdsverket jobbar med marina reservat. Vi har en förteckning sedan 1982. Det är väl bekant för er att det inte är vi som fattar besluten utan länsstyrelserna. De besluten fattas numera enligt miljöbalken. De marina reservaten är inte bara avsedda att reglera fisket. Det ska till en mängd andra kvaliteter för att det ska bli ett marint reservat enligt miljöbalken. Det togs upp ett exempel från Öresund. Fiskelagen är i dag så utformad att om man vill reglera enbart fisket, t.ex. införa fiskeförbud, behöver man inte använda miljöbalken.

Eskil Erlandsson (c): Herr ordförande! När vi ska fatta beslut är det viktigt att våra ställningstaganden görs på riktiga grunder och med kunskap. Vi har fått mycken kunskap på detta område i dag. En del har vi med oss i bagaget sedan tidigare. Det är ändå dåligt belyst om de naturliga fluktuationerna i t.ex. Östersjön vad beträffar salthalt, inströmning av nytt friskt vatten, syrsättning osv. har någon betydelse eller inte. Så här långt framstår det för mig som om de faktorerna är av underordnad betydelse och att det bara är uttaget av fisk som har betydelse för reproduktionen.

Min andra frågeställning rör de debatter om miljögifter som var stora under framför allt 60-talet. De hot som vi såg då, är de borta eller förekommer fortsatt yttre påverkan i form av miljögifter som gör att fiskebestånden utvecklas t.ex. på ett negativt sätt?

Jag vänder mig närmast till representanter för fiskarna men också till Naturvårdsverket.

Lars-Erik Liljelund: Fiskeriverket får svara på frågan om fiskebeståndens variation. De laboratorier som utför de undersökningar som lämnas till ICES finns inom den myndigheten.

Kort om miljögifter: Det är ett problem. Den minskning av miljögifter i bl.a. fisk som vi har sett har upphört. Den mäts bl.a. av Naturvårdsverket. När det gäller fisk som konsumeras är det dock Livsmedelsverket som står för mätningarna. Miljögifterna minskade kraftigt från slutet på 70-talet. Sedan har utvecklingen planat ut. Det kan finnas källor till det. Jag misstänker en del källor på östra sidan om Östersjön.

Hans Ackefors: Herr ordförande! Jag misslyckades tydligen med att klargöra miljöns betydelse i mitt anförande. Miljön har en fantastisk betydelse för rekryteringen till fiskbestånden. Jag kanske inte var nog tydlig. Grunden för ett fiskbestånds tillväxt är en gynnsam miljö när fiskynglen växer upp. Den saken är utom all diskussion. Det kan också vara andra faktorer som griper in. Men miljön bidrar till en rekrytering och ett ökat bestånd.

Det finns ganska många undersökningar som har gjorts i Nordsjöområdet, t.ex. om hur miljögifter kan påverka fisklarverna. Det är framför allt de unga fisklarverna som påverkas av miljögifter. Där ser man missbildningar och sjukdomar som uppträder hos fisken. Men man har bedömt att reproduktionen ändå är så riklig att detta i stort sett inte är en faktor som påverkar beståndets storlek.

När det gäller Östersjön finns en annan problemställning som vi har diskuterat i många år. Det gäller om fisken är hälsosam eller inte för individerna. Det är egentligen Livsmedelsverkets bord. Eftersom jag var inkopplad på frågan om kvicksilver, PCB, DDT osv. från 1965 och framåt kan jag säga att halterna har gått ned kraftigt. Men utvecklingen har stannat upp, som Lars-Erik Liljelund sade. Dessutom har vi den besvärliga dioxinfrågan. Jag tror att vi ska lämna den och komma tillbaka till den vid ett senare tillfälle i dag.

Fredrik Arrhenius: Visst finns det naturliga fluktuationer. Det är basen, som Hans Ackefors har nämnt. Det kommer hela tiden nya årsklasser. En ny årsklass kan vara bra eller dålig beroende på ett antal olika faktorer. Det visas också i Havsforskningsrådets rapporter. Miljöfaktorer påverkar mycket. Det kan vara olika faktorer som påverkar olika år.

En årsklass kommer sällan in i fisket första året, när den har kläckts. Många gånger dröjer det ett par år. Då vet man ett par år före hur mycket det finns att fiska på. Om man ser tillbaka i tiden fanns fler årsklasser att fiska på. I dagsläget har det blivit en eller ett par årsklasser. Då måste man ha kontroll på vad som kommer in i fisket. I några årsklasser kan det bli en topp, som har nämnts av Hans Ackefors. De aspekterna måste man ha med och inte bara titta på nuläget. Det gäller att också titta på de nästkommande åren. Den informationen finns i tabellform och i texten i råden. Den information som

kommer från Havsforskningsrådet har nämnts i dag. Ibland krävs tid för att penetrera den informationen.

Hugo Andersson: Jag vill bara kort svara på frågan. När det gäller fluktuationerna har vi tidigare nämnt att saltvatteninbrotten är kopplade till torskfisket. Det är naturligtvis helt avgörande för om vi ska ha något torskfiske eller inte om vi får de här ordentliga inbrotten. 1977 och 1978 var det stora inbrott som gav rekordfiske, på 80-talet osv. Det går lätt att följa förändringarna i det beståndet om man tittar på saltvatteninbrotten. Det är naturligtvis svårt att påverka det, i varje fall i positiv riktning. Vi är rädda för att man ger en negativ påverkan om man bygger en mängd broar över de sund som ska föra in det här vattnet i Östersjön. Vi får se vad som kan hända med det.

Den andra delfrågan är miljögifterna. Ackefors nämnde dioxinet, men jag vill ändå ta upp det och tycker att vi ska återkomma till det. Temat för den här dagen är framtiden för det svenska fisket, och dioxinfrågan kan bli det som i princip sänker Östersjöfisket, om allting går gale. Med de gränsvärden som vi nu har fått på fisken och med den situation som är i fråga om dioxinhalterna på bakgrundsnivån i Östersjön kommer vi att få problem den 1 juli i år – det vet vi. Om situationen vad gäller dioxinnivåerna inte förbättras radikalt snabbt kommer vi, när man ska revidera de här talen 2004 och när den svenska dispensen går ut 2006, att vara i en mycket besvärlig situation, dvs. om halterna inte har reducerats innan dess. Som Lars-Erik Liljelund sade har det tyvärr planat ut när det gäller minskningstakten i tungmetaller, PCB och därmed dioxiner, och det är mycket oroande. Jag vill vädja till utskottet, som har att jobba inte bara med fiskefrågor utan också med miljöfrågor, att hjälpa oss att se till att jobba så att vi får en bättre miljö i Östersjön.

Ordföranden: Får jag fråga Bertil Norbelie om han tänker tala om dioxinfrågan. Vi behöver nog ägna lite mer tid åt den, så vi kanske ska spara den till efter pausen.

Bertil Norbelie: Ja, jag var inne på det spåret. Jag tror att vi ska spara den frågan till efter pausen. Men jag skulle gärna vilja påpeka att om vi har den här utplaningen när det gäller minskning av belastningen av organiska livsmedel, bekämpningsmedel eller föroreningar gör vi på Livsmedelsverket också mätningar av hur det faller ut i bröstmjölks. Där kan vi läsa av att de svenska kostråden fungerar, för i bröstmjölken minskar halterna. Vi bedömer att vi med våra kostråd har kontroll över den situationen.

Bengt Johansson: Jag tillhör Sveriges Yrkesfiskares Ekonomiska Förening, som är en utbrytargrupp från SFR, som inte alls har samma åsikt om svenskt fiske som Hugo Andersson och de andra framför mig här.

Visst finns det normala fluktuationer i fiskbestånden upp och ned, men situationen blir inte bättre av att man fiskar upp torsken när huvuddelen av den torsk man fiskar väger under 4 hekto. Mycket av den går ut död vid sidan som är under 27 cm. Så fort det dåliga fisket kommer upp till diskussion får vi alltid höra att det är normala fluktuationer, att det har varit bättre och sämre förut. Men situationen blir inte bättre om man misshushållar med bestånden som man har gjort de senaste tio åren.

Ordföranden: Då ska vi ta en paus. Först vill Sinikka Bohlin säga någonting.

Sinikka Bohlin (s): Som bisittare har jag en vädjan till er nu. Det har varit fyra som har frågat, och det har tagit en timme. Det finns tio på listan som vill fråga. Det innebär att ni som frågar ska ha klara, riktade frågor och att ni som svarar ska ha korta svar, som också är inriktade på framtiden. Vi vet att vi har problem. Försök vända debatten lite grann, så att vi har någonting i väskan när vi går härifrån.

*

Ordföranden: Välkomna åter. Under den timme som nu ligger framför oss måste vi vara lite mer strikta än tidigare. Jag ska försöka hjälpa till med det. Det får inte vara långa utlägg, vare sig i frågorna eller i svaren. Det ska vara så strikt som möjligt. Jag är fullt medveten om att alla som är inbjudna vill vara med och säga någonting, men vi ska ändå försöka hålla oss till svaren och de koncisa frågorna.

Maria Wetterstrand (mp): Jag förstår att kommentaren om att man inte ska ha för långa inlägg i frågorna delvis var riktad till mig. Jag ska försöka att inte ha alltför mycket inlägg utan hålla mig till de frågor som jag har skrivit upp.

För det första funderar jag över fokuseringen på miljöpåverkan kontra överfiskets påverkan på bestånden. Hans Ackefors var inne en hel del på det här med signaler som man får innan bestånden minskar på grund av olika miljöfaktorer. Då undrar jag: Vet man i allmänhet i tid att bestånden är på väg att gå ned, så att man kan anpassa fiskekvoterna utifrån de ändrade förutsättningar som miljöpåverkan innebär? Det måste ändå vara det viktigaste. Miljöpåverkan kan vi till viss del göra någonting åt genom politiska åtgärder och på andra sätt, men mycket av miljöpåverkan kan vi inte göra någonting åt. Däremot kan vi förändra fiskekvoterna utifrån de förutsättningar som den förändrade miljöpåverkan innebär.

Vi har också pratat lite grann om länderna i Baltikum och deras påverkan. Det låter väldigt mycket som att det är i princip deras fel att vi inte kan göra någonting åt fiskekvoterna i Östersjön. Jag blir lite deprimerad när jag hör chefsförhandlaren säga att det inte spelar så stor roll vad vi tycker för vi måste förhandla och de kommer ändå inte att gå med på det. Då skulle jag vilja ställa frågan till Coalition Clean Baltic hur det är i de baltiska staterna: Finns

det en stark, pådrivande rörelse även där för att man ska sänka fiskekvoterna och skapa ett hållbart fiske? Eller är det så att vi är väldigt mycket bättre än de och har en helt annan syn på det här?

Hans Ackefors: Jag kan visa en overheadbild för att förklara. Bilden ska illustrera en sak i Maria Wetterstrands fråga. Om jag först tar miljögifter över huvud taget, var jag inne på att man tydligt och klart kan avläsa detta i larvernas status, då många blir missbildade vid höga föroreningshalter i vattnet. Det är den ena sidan av miljöfrågan. Men det kanske inte har haft så stor betydelse, eftersom det föds så otroligt mycket fisklarver.

Den andra frågan som jag ska relatera till nu är: Vet man i förväg när ett bestånd går ned? Ja, man vet det med ett eller två års fördröjning. På bilden illustrerar kurvan fiskdödligheten, och vi ser hur beståndet går ned. Man kan alltså väldigt fort avläsa fiskdödligheten i beståndet om man har årliga provtagningar, och då ger forskarna en signal till politikerna att fiskdödligheten är mycket högre än den har varit tidigare. Då kan man alltså i princip agera.

Gunnar Norén: Först vill jag säga att när det gäller de olika länderna som agerar runt Östersjön har ju EU, dvs. Sverige, Finland, Danmark och Tyskland, den största delen av kvoten. De andra länderna har ju en mindre del. Men vi vet ju också att ett minskat fiske betyder mycket mer för ekonomin i de här länderna, t.ex. Estland, Lettland och Litauen, eftersom man inte har samma stödmöjligheter om man får utebliven fångst o.d. Vi vet också att Estland t.ex. i förhandlingarna som var i september drev på mycket hårt att man skulle ha en ökad kvot för strömming och skarpsill. Det är mycket viktigt för dem.

När det sedan gäller medvetenheten i den östeuropeiska delen av Östersjön finns det inte en starkt pådrivande miljörörelse på samma sätt där som vi har i Västeuropa och i Sverige, men det finns en ökad medvetenhet om att det här börjar bli ett problem, och man börjar diskutera frågan mer.

Stefan de Maré: Jag kan nästan bara bekräfta vad som sades från Coalition Clean Baltic: Orsaken är naturligtvis att i de baltiska länderna, där man inte har de här stödåtgärderna, slår nedskärningar och restriktioner i fisket mycket hårdare än det gör i väst där man har arbetslöshetsersättning, fartygsbidrag osv. Dessa skillnader förklarar också varför det är svårare att få igenom restriktioner i fisket just i de baltiska länderna och i Ryssland.

Maria Wetterstrand (mp): Jag skulle vilja fråga Hans Lassen från ICES: När man gör sådana här rekommendationer från ICES, tar man då hänsyn till indikationer på storleken på de uppväxande fiskbestånden, t.ex. tillgången på larver, yngel etc.?

Hans Lassen: Ett kort svar är: Ja, i hög grad! Man har i de flesta länder rutiner för övervakning av fisk, ofta också larver och ägg, och det är en central del i den rådgivning som ingår i bedömningarna.

Kjell-Erik Karlsson (v): Om en verksamhet innebär en avsevärd försämring för miljön får den enligt miljöbalken inte bedrivas. Gäller inte miljöbalken för verksamheten i våra vatten? Att utrota arter helt eller delvis inom stora områden måste väl ändå anses som en avsevärd försämring av miljön? Jag skulle vilja ställa den frågan till Fiskeriverket och Naturvårdsverket.

Karl Olov Öster: Miljöbalkens inverkan på fisket är väl en rätt komplicerad fråga, tror jag. Här behövs ju inte tillstånd av samma typ som fordras. De principer som ligger bakom miljöbalken gäller också för fiske. Sverige har ju, liksom många andra länder, ingått internationella avtal om försiktighet, Agenda 21 m.m., så i den meningen, när det gäller politikens utförande, är det ingen skillnad mellan olika typer av verksamhet. En annan fråga är ju vilka exakta verksamheter som regleras av miljöbalken och som behöver tillstånd, men det kanske är en fråga som kan diskuteras ytterligare. Det beror lite på vad frågeställaren syftar till. Naturvårdsverket kan ju komplettera!

Lars-Erik Liljelund: Det är väl precis så att grundtanken är att reglerna i andra kapitlet i miljöbalken, hänsynsreglerna, ska vara allmängiltiga, men det finns ett antal lagar vars verksamheter direkt prövas och ingår under balken. Sedan är det ett antal lagstiftningar som är separata, t.ex. på skogsområdet, där faktiskt balken har bäring, men den fortsatta regleringen av skogsbruket med utgångspunkt från det sker i skogsvårdslagen. Jag föreställer mig, utan att vara expert på det här, att det är precis samma sak här. Det är fiskelagen som man sedan använder sig av för att åtgärda.

Ester Lindstedt-Staaf (kd): Vi hörde här att tråleriet är den stora syndaren när det gäller havsfisket. Nu är de flesta här marinbiologer, men nu har man ju börjat tråla även i insjöfisket. Det gäller inte bara de fem stora sjöarna, utan andra sjöar. Det är klart att man får stora fångster, och det har man haft glädje av i bygderna; näringen har ökat och ungdomar kan få säsongsjobb, om man ser det positivt. Men vad händer med ekosystemen då i sjöarna? Finns det någon vetenskap om det här i dag?

Jag har också en annan fråga. Nu ökar man maskstorleken för fisket i Östersjön. Hur nära idealet är det, och hur långt har vi kvar till idealet? Är det någon som kan uppskatta vad det spelar för roll för fiskeriet: Hur stor del blir utslagen med den här maskstorleken jämfört med den ideala, om vi inte ska ha fiskestopp?

Hugo Andersson: Om jag förstod frågan rätt påstod Ester Lindstedt-Staaf att det trålas i alla de stora insjöarna. Det är inte sant. Vi trålar i Väner efter siklöja. Det är det enda trålfiske som sker i insjö, och det har pågått ganska länge. Det är ett mycket begränsat fiske, både i tid och antal båtar, och det finns en kraftig reglering av de redskap som får användas.

Den andra delen gällde hur nära idealet man är när det gäller maskstorlek i de olika redskap som vi använder i Östersjön. Om vi då håller oss till torsken, som är det som vi har jobbat mest med, så finns det nu ett mycket gediget underlag, ett projekt som heter Bacoma, som har ägnat forskning i tre fyra år åt att försöka reda ut rent tekniskt effekten av olika typer av selektionsutrustningar men också hur effekten blir på bestånden. När man gör de här försöken får man fram kurvor, s.k. L50-kurvor, där man ser hur många procent av fiskarna som slinker ut och hur många som blir kvar i trålen vid ett visst givet maskmått och en viss given storlek på fisken.

Man måste först utifrån en biologisk utgångspunkt bestämma sig för vid vilken storleksgräns vi tycker att man ska börja fånga fisken. Har man väl bestämt det kan man med tekniska åtgärder sätta den maskstorleken. Det vi nu har i selektion i trålarna är 120 millimeters maska, vilket innebär att vi har en selektion vid ett mått på 43 centimeter på den torsk som fångas. Det innebär att av 43 centimeters torsk far hälften ut och den andra halvan stannar kvar i trålen. Där går brytpunkten på dem. Detta är alltså ytterst en fråga om vilket mått man bestämmer sig för. Tekniken finns alltså.

Det finns också en koppling till garn, och den är också väl utredd.

Bengt Johansson: Jag vill ta upp samma fråga. Vad gäller garnfiskarna kommer de inte att beröras, eftersom selekteringen redan fungerar där. Man fångar större fisk än vad man gör i trålarna. Storleken på den trålfångade torsken kommer inte att öka, eftersom trålfiskarna redan har lärt sig att fuska med den här panelen. Man säger nu utbrett, t.o.m. bland medlemmar i Sveriges Fiskares Riksförbunds styrelse, att det går alldeles utmärkt att fuska med den här trålen. För att kortsiktigt kunna överleva kommer man att göra det. Jag hoppas att forskare och politiker håller ögonen på hur stor medelvikten kommer att vara bland tråltorsken nu den närmaste tiden.

Håkan Carlstrand: Jag skulle bara vilja visa upp den här pappersfisken, när vi ändå pratar om minimmått på fisk. Detta är alltså minimmåttet på torsk på västkusten. Ute i Nordsjön är minimmåttet 5 centimeter större. Förhoppningsvis har vi 35 centimeter och inte 30 centimeter nästa år på västkusten, men även om vi skulle få 35 centimeter så är det 10 centimeter under när hälften av torsk-honorna är köns mogna. 83 % av den torsk som landades på svenska västkusten år 2000 var fisk som var under 40 centimeter.

När vi ändå pratar om det här med selektering kan man fundera lite vidare över andra arter. En art som är väldigt känslig och som håller på att utrotas på den svenska västkusten är slätrockan. Den är köns mogen vid ungefär 15 års

ålder, är 1 ½ meter lång och får ungefär 40 ungar per år när den har kommit upp i den åldern. Ska vi bevara den biologiska mångfalden i havet och inte bara några få arter så krävs det fredade områden.

Karl Olov Öster: Jag tänker inte kommentera detta i detalj, men det är väl klart att det arbete som bedrivs på Fiskeriverket ju går mycket ut på redskapsutveckling över huvud taget. Det satsas en hel del pengar, och genom de här miljömålspengarna som vi har fått finns det ytterligare möjligheter att intensifiera det här arbetet. Det tråkiga har väl kanske då varit, specifikt för Östersjön, att det har tagit så pass lång tid att få igenom en selektionspanel. Om någon sedan använder detta för att fuska är det väl inte någon princip som någon aktivt marknadsför, utgår jag ifrån.

Stellan Hamrin: Jag vill bara komplettera svaret när det gäller sötvattensfisk, eftersom jag är gammal sötvattensfiskforskare.

Man trålar som sagt på siklöja i Väneren och Bottenviken. Det är ju en sötvattensfisk. Båda de bestånden har minskat väldigt kraftigt efter att den här verksamheten kom i gång.

Ingvar Eriksson (m): Det är naturligt att fiskarna känner stor oro inför de drastiska åtgärder som kanske behövs. Det gör andra också, t.ex. vi inom miljö- och jordbruksutskottet. Vi bör rimligen alla ha intresse av att få till stånd ett långsiktigt hållbart fiske; det kan vi väl i alla fall vara överens om. Men efter den diskussion som hittills har varit har man en känsla av att så länge man inte uppnår mer av samsyn blir det omöjligt att nå framgång.

Vad är sanning? Vad kan man bli överens om? Är det någon som har tankar kring hur man ska gå vidare för att nå den framgång som vi alla eftersträvar?

Jag vill till sist ta upp dioxinfrågan. Det är ju viktigt att den blir riktigt klarlagd, när nu chefen för Livsmedelsverket är här. Vi i Sverige kan äta Östersjöfischen, men andra kan inte äta den. Så uppfattar folk det, och det är lite märkligt. Men hur var det för 20 år sedan; var det inte värre då? Vi har ju överlevt ganska bra på fisken under den här tiden. Fungerar det här med hälso- och kostråden?

Sinikka Bohlin (s): Eftersom Ingvar kom in på det här området, dvs. hur vi ska gå vidare och hur vi ska hitta samsynen tänkte jag visa den här bilden med en tanke som jag fått från Världsnaturfonden. Den kan vara lite provocerande. På samma sätt bör vi, när vi nu ska gå vidare i de här frågorna, tänka på vad vi kan göra för att komma i närheten av den tättposition som alla ändå innerst inne vill uppnå. Jag ville alltså visa att det finns tankar i den här riktningen, och jag hoppas att era tankar också kommer fram nu när vi börjar diskutera, som Ingvar var inne på, vad vi ska göra framöver.

Karl Olov Öster: Jag kanske inte har ett uttömmande svar på den fråga som har ställts, men vad som är viktigt att komma ihåg här, trots att man gör sig skyldig till upprepning, är ju att det gäller att komma överens inte bara nationellt utan också internationellt. Det är ju ingen som påstår i dag att EG:s fiskeripolitik har lyckats. Det är lika säkert som att alla i princip är för ett hållbart fiske. Frågan är sedan: Hur ska då detta uppnås? Det är väl det som är den stora frågan.

Visserligen kan vi nationellt kanske göra en del saker, men det viktiga är ju ändå vad som händer på det internationella planet. Det är ju ett oerhört viktigt år detta, 2002, och att de som har något att säga i detta ämne, fiskeripolitikens utformning, tar ställning.

Det kanske inte är jag som ska meddela det, men jag har läst riksdagens propositionslista inför våren, och regeringen har en, ja, kanske inte en proposition i egentlig mening, men en skrivelse om den gemensamma fiskeripolitiken. Det är i det sammanhanget som det finns en avgörande tidpunkt för hur Sverige ska ställa sig i de olika frågorna. Det är inte min uppgift att tala för departementet. Jag vill bara nämna detta som en upplysning som jag anser inte vara helt oväsentlig.

Fiskeriverket för sin del har avgivit ett omfattande yttrande – jag tänker inte referera det här – rörande fiskeripolitikens inriktning och tar naturligtvis sikte på ungefär samma saker som WWF har tagit upp. Vi har inte samarbetat i den meningen, men de frågeställningar som reses är gemensamma för alla parter. Frågan är sedan: Var ligger avvägningspunkterna, och det är väl det som är det svåra i hela diskussionen egentligen. Vi måste ta hänsyn till haven. Hur ska vi samtidigt kunna ha inte bara ett hållbart fiske utan också en hållbar fiskerinäring? Det tycker jag är de centrala frågorna, som kan vara värda ett par ord.

Joachim Sävström: Jag tackar för ordet! Det har varit mycket historik här i dag. Vi har konstaterat att fiskeriförvaltningen har misslyckats. Ett par problem vad gäller Östersjötorsken är att den fiskas upp när den är för liten, och lekbiomassan är också för liten. Ett torskfiskestopp skulle vara helt förödande för fiskerinäringen. Om man sätter stoppet på två tre år finns det inga fiskar kvar. Men man kanske kan lösa problemet på ett annat sätt. Jag vill ställa frågan till Kaj Larsson: Hur ser han på det?

Av torskens lekområden är det ett som fungerar i dag i Östersjön. Sätt ett totalstopp runt det för allt fiske, och låt de torskbonor som tar sig in i området få leka i fred! Jag kan dra en parallell. Hur skulle det se ut med svensk grisenäring om vi slog ihjäl suggan innan hon hade grisat? Varför är det så stor skillnad mellan jordbrukspolitik och fiskeripolitik? Det är min motivering.

Till Stefan de Maré vill jag påpeka att det alltid är problem då man förhandlar med baltstater eller med danskar eller tyskar. Men kan inte EU bestämma självt i EU:s vatten? Jag går då tillbaka lite och tänker på om man stoppar fisket i lekområdet.

Stefan de Maré: Man kan se att en förändring kommer att inträffa i framtiden, och det är när de baltiska staterna och Polen kommer att bli medlemmar i den gemensamma fiskeripolitiken. Detta kommer kanske att ske inom bara några år. Då kommer IBSFC att försvinna som organisation. Östersjön blir alltså en bilateral angelägenhet mellan ett väldigt dominerande EU och Ryssland, vilket också kommer att göra det mycket lättare att få igenom åtgärder. Det blir mer ett spel mellan jämbördiga parter. Man kan nog räkna med att vi kan få en ganska stor förbättring i det här sammanhanget genom det.

Vi försöker också bygga upp en koalition inom EU med de länder som vi vet har samma syn som Sverige i de här frågorna, framför allt kanske Tyskland. Det håller vi på med för närvarande. Vad vi också behöver är ett bättre underlag. Vi tittar också över ICES organisation och roll för en bättre samsyn mellan forskare, miljöorganisationer, biologer, fiskare och förvaltare. Det tror jag också är en mycket viktig punkt. Tommie Sjöberg kanske vill komplettera med någonting.

Tommie Sjöberg: Tack, kanske inte just i den frågan, men det ställdes en fråga om samsyn nyligen, och då ska jag säga att WWF uppvaktade jordbruksministern för en tid sedan. Då kunde i varje fall WWF, hoppas jag, konstatera att det föreligger samsyn mellan regeringens politik framöver och vad WWF nu går ut med i sin kampanj.

Jag vill bara kort ta upp en sak till: Ett underlag inför framtiden finns, och om det tillåts kan min medarbetare Ingela Byfors bara punktvis tala om vad regeringen planerar för någonting som ska utgöra underlag för bl.a. den framtida politiken.

Lennart Nyman: Det här blir nästan en gratis reklamplats. Jag kan säga att jag håller med föregående talare i det här fallet. Jag tänkte nämligen också hänvisa till detta att det ju faktiskt finns om inte en receptsamling, så dock början till en receptsamling, och det är ju faktiskt EU-kommissionens grönbok, som dessutom har remissbehandlats här i Sverige av de flesta ansvariga myndigheter och intresserade organisationer. Även om man kanske framför allt fokuserar på problemen, så väver man ju också in var man ser att lösningarna eventuellt är, dvs. man vänder på bevisföringen. Det som har lett till elände får man ändra på. Jag tror att det är en väldigt bra grund, speciellt som regeringen så tydligt har sagt att den gärna vill ta tåten i den här frågan. Jag tycker att det är ett utmärkt tillfälle.

Ingela Byfors: Jag skulle vilja kommentera lite med anledning av den samsyn som har kommit fram i samband med det arbete som gjordes med miljöpropositionen. Riksdagen har ju nyligen beslutat om detta, och vi från regeringen har då vidtagit vissa åtgärder.

Fiskeriverkets verksamhet har fått en allt starkare inriktning mot bevarandeåtgärder. Miljöpropositionen har också föranlett att vi tillsammans med Naturvårdsverket ska se till att det beslutas om ytterligare fem marina reservat senast 2010, och senast 2005 ska det råda fiskeförbud i ett av dessa, vilket man ska utvärdera efter 2010. Fiskeriverket ska också utreda effekten av fiske med drivgarn vad gäller bifångster. Man ska driva på utvecklingen av selektiva redskap och arbetet med att utforma regelverk, såväl nationellt som internationellt. Nationellt ska vi angående selektiva redskap utarbeta ett åtgärdsprogram. Fiskeriverket ska utreda betydelsen av bottenrålning för det marina ekosystemet, och man ska även utreda förutsättningarna för ett dumpningsförbud såväl nationellt som internationellt.

Viking Bengtsson: När det gäller lektorsken och den biomassan kommer vi nu i Halland att bilda storavdelning när det gäller västkustfiskarna. En av de första frågeställningar som kommer att komma upp på dagordningen är: Hur skyddar vi lektorsken i Öresund? Vi har redan haft informella kontakter med Håkan Carlstrand på Sportfiskarna, och jag tror att vi ska kunna tackla den frågan gemensamt. Håkan har också varit i kontakt med de båtar som bedriver festivalfiske osv. Det finns ett mycket stort mörkertal där nere. Det är också ett mycket stort mörkertal när det gäller torskfisket över huvud taget, om vi tittar på turboatarna. Vi vet inte mycket om det; det går inte in i statistiken, det ligger inte i kvoter – det finns ingenstans.

Jag ska bara kommentera en sak till. När man gör marina reservat ska man veta vad man gör marina reservat av. Ett exempel är det förslag som fanns hemma i Kungsbackafjorden, där man ville göra ett reservat av en stendöd fjord. Vi kommer nu från fiskets sida att ta kontakt med dem som har tittat på bottarna i Öresund och begära EU-stöd för att göra en ny bottenundersökning där uppe, så att vi kanske kan få mera kött på benen. Vad gäller de undersökningar som hittills har gjorts hade det varit bättre att lägga de pengarna på A-laget på Kungsbacka torg, så hade i alla fall något kommit tillbaka i form av skattepengar.

Willy Söderdahl (v): Min fråga gäller framtiden, och jag vet inte vem av inledarna som vill svara på den, kanske Lassen. Vi har sett en massa bilder på hur bestånden har utvecklats samt hur fisknäringen påverkas av det här och hur den har utvecklats. Jag undrar: Finns det också bilder på en förväntad framtid, 10–15 år framöver, för bestånd och för näringen? Hur ser det ut? Man skulle kunna tänka sig att man har ett scenario med nuvarande fiskepolitik, med fiskestopp för vissa arter eller med en fungerande förvaltningsplan. Hur tål de här olika scenarierna sådana fluktuationer som vi har i temperatur och saltvatten om man vidtar de här åtgärderna? Kunde man hitta en samstämmighet i hur man tror att framtiden ser ut måste det ju också vara betydligt enklare att enas om de åtgärder som man måste vidta. Finns det alltså någonting om framtiden?

Hans Lassen: Ja, det finns många scenarier. Det centrala i dem är att de allesammans är knutna till en ganska betydande osäkerhet, eftersom fiskebeståndens rekrytering inte är lätt att förutsäga. Det andra centrala är att sådana scenarier bara kan vara meningsfulla om de baseras på det samlade fiskeretrycket. Det är svårt, för att inte säga omöjligt, att göra det utifrån specifikt svenska eller specifikt danska eller tyska synpunkter. Det är det internationella, totala fiskeretrycket som utgör betingelserna för beståndens utveckling.

Som sagt: Den utveckling man kan förutse är inte av den typen att vi kan förutse 300 000 ton lekbiomassa om tio år, men den ligger inom vissa gränser.

Sture Hansson: Jag vill knyta an till det svar som Hans Lassen gav här. Jag och mina kolleger har gjort en del ekologiska modelleringar just över hur bestånden skulle utvecklas, och i stället för att spekulera i hur stora kvoterna kommer att vara, alltså fisketrycket, har vi frågat oss: Hur skulle man fiska för att optimera det ekonomiska värdet? Då har vi antagit konstanta priser, så det är i och för sig en rätt enkel modell. Det resultat vi såg för Östersjön, dvs. vad den modellen tyder på, är att om man ska optimera utbytet ekonomiskt för näringen så ska man på sikt i stort sett helt fasa ut skarpsillsfisket, för skarpsillen behövs som mat för torsken. Lyckas man med torskförvaltningen och får upp det beståndet så kommer den maten att krävas.

Man kan alltså, beroende på hur man modulerar och vilka antaganden man gör om kvoter osv. få väldigt många olika svar för framtiden. Det här är ett svar, som ju kan vara intressant när det gäller dimensioneringen av fiskeflottan, eftersom skarpsillen ju verkligen är en mängdfisk i tonnage, medan torsken har ett litet tonnage men ett högt värde.

Bertil Norbelie: Jag ska be att få säga några saker inledningsvis och sedan passa ordet vidare till professor Åke Bruce, som vet allt om hur vi äter, hur mycket vi äter och vilka effekter detta har för oss.

Den diskussion som vi har haft hittills handlar ju mycket om tillgång och kvantiteter. Livsmedelsverkets roll i det här handlar om kvalitet. Jag är lite ängslig för att den här typen av frågor och oro som uppstår kring maten leder till att vi skrämmer bort folk från att äta fisk över huvud taget och Östersjöfisk i synnerhet. Fisk är faktiskt nyttig mat!

EU har fastställt ett gränsvärde för dioxiner i livsmedel, och Sverige och Finland har fått ett undantag som innebär att befolkningen i våra länder inte behöver ta hänsyn till detta gränsvärde. Hur kan vi ha det på detta vis? Ja, den något förenklade sanningen är att vi genom kostråd har bibringat den svenska befolkningen kunskaper om hur mycket fisk man lämpligen kan och bör äta, och detta följs. Belastningen av dioxin i den svenska befolkningen ligger lägre än i många av de länder vi gärna vill jämföra oss med ute i Europa. Det finns siffror på det här.

De kostråd som gäller är alltså: Ät gärna en gång i månaden, men inte mer, av strömning och sill från Östersjön och Bottniska viken, vildfångad lax och vildfångad öring från Vätern, Östersjön och Bottniska viken och vildfångad röding från Vättern.

Detta kostråd gäller för flickor och kvinnor i barnafödande ålder – högst en gång i månaden men inte mer. Övriga konsumenter kan gärna äta denna fisk en gång i veckan. Det gör vi långt ifrån. Åke Bruce kan återkomma till detta.

Vår uppgift är ju inte bara att ge de här kostråden utan vi ska också ge regering och riksdag underlag för beslut, vilket kräver en stor mängd analyser. Vi har redovisat resultaten av den första fjärdedelen; jag vill minnas att det var den 20 november. Resultaten finns läsbara på vår webbsida, om någon vill läsa dem i detalj. De visar att en del av fisken klarar de gränsvärden som EU sätter, andra inte. Det beror på fångstplats, ålder, fetthalt och årstid. Allt det här kräver mycket långa mätserier, och vad vi gör är egentligen att vi lägger en plattform för en framtida diskussion om vad de svenska konsumenternas mat innehåller. Det här måste pågå under en lång tid. Det är en expertbetonad och mycket komplicerad verksamhet. En analys kostar i dag 20 000 kr. Det går att nedbringa den kostnaden med vissa åtgärder, men det är inte det som är föremål för diskussion i dag.

Det finns alltså skäl att underhålla de här kunskaperna, att följa upp hur de svenska kostråden efterlevs och att se hur dioxinbelastningen är. Fisken svarar för ungefär 25 % av den dioxin som vi får i oss. Vi bör fortsätta att följa det här, och det är ett långsiktigt arbete. Det kommer en kontrollstation för de här undantagen, som Sverige och Finland har fått, år 2004, och det undantag vi har gäller till år 2006. Som ni förstår av min framställning om att det behövs långa mätserier är det viktigt att komma i gång direkt, men min prognos är att serierna faktiskt inte är tillräckligt långa när vi kommer fram till 2006 för att vi ska kunna säga exakt hur det är vid den tidpunkten, men vi kan ge en bild. Det är alldeles klart.

Då ska jag be att få passa till Åke Bruce för en komplettering.

Åke Bruce: Livsmedelsverkets dilemma är ju att fisk kan innebära vissa risker, men framför allt är det ett väldigt viktigt livsmedel. Den feta fisken innehåller de organiska klorföreningarna men också ett par av de nyttigheter som vi, de flesta av oss i varje fall, bör ta mer av.

Den ena nyttigheten är D-vitaminet – i det avseendet är fisken det viktigaste livsmedlet, ju fetare fisk, desto mer D-vitamin. D-vitamin är i dag aktuellt när det gäller synen på osteoporos, skelettskörhet. Nu är rekommendationen för kvinnor över 70 år, i princip, att de bör ha ett extra D-vitaminintag dagligen – gärna via fet fisk.

Den andra komponenten, som kanske väcker större uppmärksamhet, är just fiskfettet och de speciella långa fleromättade fettsyror som bara finns hos fisk. Sedan man uppdagade deras hälsoeffekter för ca 20 år sedan har de blivit föremål för ett oändligt antal studier, och de allra flesta pekar på att ett ökat intag kan minska risken för hjärt- kärlsjukdomar. Och det handlar om ett

ganska måttligt intag. I holländska studier har man funnit att det är en påtagligt mindre risk för hjärt-kärlsjukdomar hos dem som kanske inte har ätit någon fet fisk men som börjar äta det någon gång i veckan. Och det finns ett par svenska studier som är intressanta där man tittar på fiskare i Östersjön och på västkusten relaterat till olika sjukdomsmönster. Man har funnit att de i förhållande till motsvarande grupper som inte är fiskare och som inte äter så mycket fisk har lägre risk för hjärt-kärlsjukdomar. Och i en mycket sent publicerad studie – den kom sent förra året – från Västerbotten använde man i stället kvicksilver som markör. Man fann en överraskande låg risk för hjärt-kärlsjukdomar hos dem som hade relativt mycket kvicksilver respektive hög andel av de här fleromättade fettsyror, så man kan nog säga att de positiva effekterna väger tyngre än riskerna i dagens läge.

Maria Wetterstrand (mp): Som kvinna i den ålder då man inte ska äta så mycket fisk blir jag lite ledsen när jag hör det här. Just för att fisk är så nyttigt vill jag att det ska vara garanterat att jag faktiskt kan äta den fisk som finns i restauranger, i skolmatsalar och på andra ställen där jag är, där jag inte har en aning om var den kommer ifrån och hur höga dioxinhalter den kan tänkas ha.

Då säger ni så här: Fisk är jättenyttigt! Man ska äta jättemycket fisk – men inte du. Du får inte göra det för att du är kvinna i fertil ålder; för dig är det inte nyttigt. Är det okej, undrar jag. Livsmedelsverket tycker alltså att det är okej att jag ska utsättas för detta.

Åke Bruce: Vad det rör sig om här är alltså fet Östersjöfisk, i praktiken strömming och lax, och fet fisk från våra insjövattnen. De flesta data vi har pekar på att det är väldigt få som har en hög konsumtion av det. Den här typen av rekommendation om att begränsa konsumtionen av just den här fisken har gått ut, men tyvärr är det många som säger att man ska undvika fisk, och det är alldeles fel. Det finns mycket annan fet fisk som man kan äta: sill från västerhavet, makrill, odlad lax osv.

Carl G Nilsson (m): Som man i en ålder då man väl bör äta så mycket fisk som möjligt skulle jag vilja fortsätta med den här frågan.

Såvitt jag förstår har dioxinfrågan inte bara bäring på kvaliteten och det här med nyttigheten eller inte nyttigheten av att äta fisk. Hugo Andersson sade ju tidigare att dioxinfrågan och dess utgång kanske är avgörande för fiskets och fiskerinäringens framtid i framför allt Östersjön. Vi har förut hört talas om de olika arternas påverkan på varandra. Min fråga är då: Vad får det för konsekvenser för det framtida fisket om det går fel i dioxinfrågan? Då får vi kanske ett totalstopp för någon art eller några arter och effekter på de andra.

Hugo Andersson: Man kan flytta fram horisonten lite och titta på det läge som vi rent beslutsmässigt kommer att vara i 2006, när dispensen upphör. Om vi inte har lyckats få ned halterna i den bakgrundsnivå som finns i Östersjön, i de feta fiskarna, till dess kommer vi naturligtvis inte att kunna fiska någon strömming, skarpsill, sill, lax eller ål i Östersjön. Då vet du själv, Carl G, hur mycket det är kvar. Det är torsken som är kvar.

Det är klart att det här inte bara handlar om fiskenäringen, utan det handlar också om att vi kommer att få en väldigt konstig obalans i beståndet och i det biologiska livet i Östersjön om vi bara ägnar oss åt att fiska på en art i fortsättningen.

Det finns något ytterligare som är tråkigt i den situation som vi nu är i. Vi har ju jobbat på alla sätt för att öka humankonsumtionen och direktkonsumtionen av sill, skarpsill och strömming från Östersjön. Vi har lyckats bra, framför allt under förra året, med att öka och hitta marknader för de produkterna. I stället för att de går via mjöl och olja går de då direkt till människoföda. Det är klart att den verksamheten också riskeras nu. Det är ett reellt hot. Vi ska inte måla något på väggarna som kanske inte kommer att vara där, men det är klart att vi hela tiden måste ha i bakhuvudet att detta kan innebära mycket drastiska förändringar i fisket 2007.

Alf Eriksson (s): Herr ordförande! Det verkar som att vi inte har så svårt att vara överens om målen. Men sedan är det som vanligt: För att de ska kunna uppnås ska alla andra göra någonting, och helst ska man själv slippa.

Min fråga gäller den här förhandlingsmodellen. Låt oss säga att vi har ICES rekommendationer i botten och att de inte följs och att det har pågått under en ganska lång tid. Kan vi då ha kvar den förhandlingsmodellen i framtiden? Jag har fått klart för mig att vi har gått på den rekommendationen från svensk sida under en lång tid, men trots detta hamnar slutresultatet när det gäller kvoter en bra bit över. Jag skulle vilja höra från departementets sida om man har funderingar kring detta. Ni hade lite synpunkter och menade att det kommer att bli annorlunda när vi får EU-utvidgningen. Men räcker det?

En andra fråga skulle jag vilja ställa till Hans Ackefors som var inne på det här med konkurrerande arter. Vi har torsken, som är aktuell. När den går bort växer andra fiskarter till som fyller ut och använder samma föda som den art som försvinner. Vad får det för betydelse för fisket på den konkurrerande arten, som då träder in? Måste man fiska på den för att torsken ska kunna komma tillbaka, så att man uppnår balans? Annars blir det kanske brist på föda?

Stefan de Maré: Herr ordförande! Som frågeställaren nämnde är det en förändring på gång, och det är att i framtiden kommer de baltiska länderna och Polen in i EU, och det kommer att göra det lättare att få igenom åtgärder i Östersjön som kanske är mer biologiska än de är i dag, men i övrigt är det inte några stora förändringar i förhandlingsmodellen som man kan se, utan det

handlar om att vi är medlemmar i EU. EU har exklusiv kompetens, och det är där besluten måste fattas. Där kan man inte göra någonting åt detta. När det gäller västerhavet är det något lättare. Där är Norge förhandlingsbart. Där har man också lättare att driva igenom starka biologiska åtgärder, och man håller just på med det t.ex. när det gäller torsken i Nordsjön.

Hans Ackefors: Herr ordförande! Jag försökte nämna några exempel på vad som hände t.ex. i Nordsjön när sillen fiskades upp så drastiskt under 60-talet. Då fylldes hela Nordsjön av det som vi brukar kalla för industrifisk eller skrapfisk, dvs. skarpsill, tobis osv. Så detta är helt riktigt. Det blev då ett riktat industrifiske så att man delvis kunde hålla de här arterna stången för att hjälpa sillen på traven. Men det här är väldigt teoretiskt, och det är väldigt svårt att ge något råd.

Bengt Johansson: När det gäller den här frågan har inte någon annan art kommit in i stället för torsken och övertagit torskens funktion. Det är skarpsillen som har trängt undan sillen.

Jag har en uppmaning till jordbruksutskottet. Lyssna på Bengt Sjöstrand! Han vet vad som ska göras. Lyssna inte på dem som har ekonomiska intressen i fisket! Bengt Sjöstrand och ni ska bestämma fiskeripolitiken. Låt yrkesfisket inrätta sig efter det, så får vi ett uthålligt fiske!

Viking Bengtsson: Jag tänkte bara ta upp detta med konkurrerande arter och västerhavet.

Vi har startat en organisation bland hallandsfiskarna som heter Halländsk skaldjursutveckling. Det innebär att vi ska gå ut och ta den art som vi nu har mycket gott om i Kattegatt, dvs. krabba. Och jag kan säga att nu i sommar går den första båten på krabbfiske i Kattegatt på många år, på Læsöfisket. Det är båten Otseco från Lerkil. Därmed minskar också tråltrycket i Kattegatt. Vad som har gjort detta möjligt är den tekniska utrustning som vi har tagit fram i Halland för kvalitetskontroll av krabba. Så visst kan man göra så här. Jag vet att Ackefors på den förra föredragningen vi var på pratade om räkor och liknande, sådant som han hade fått i Indonesien eller någonstans där borta. Så visst kan vi fiska på konkurrerande arter, men det finns ingen krabba i Östersjön.

Lennart Nyman: Herr ordförande! Vi har hört mycket här i dag om att man känner till tillräckligt mycket för att kunna ge skapliga råd till en fiskeförvaltning, framför allt på den biologiska sidan.

Men ett problem som Hans Ackefors var inne lite grann på tycker jag kräver ytterligare en kommentar. Om och när man starkt överfiskar någon av de dominerande fiskarterna, t.ex. torsk, så vet vi nämligen oerhört lite om när det fiskbeståndet kommer ned under en kritisk gräns så att man får en irreversibel

förändring av ekosystemet. Det kan alltså inte på något sätt garanteras att fisken någonsin kommer tillbaka eller sägas hur många årtionden det eventuellt kan ta. Därför tycker jag att det är så viktigt att man tar till den alltid omtalade försiktighetsprincipen så att vi inte kommer i närheten av det som vi eventuellt kan tro är en kollapsnivå.

Hans Lassen: Jag vill mycket kort bara understryka att enligt de efterföljande analyser som vi har sett är det såvitt jag vet ingen som kan förutsäga att om vi fiskar det ena eller det andra beståndet nu så får vi en hämning av den arten. Hans har visat exempel, och det finns andra exempel där andra saker sker. Vi har exempel där det tar mycket lång tid för systemen att reetablera sig efter det att vi tar bort fisk, och vi har exempel där det tar kortare tid. Vi är ute på ett område där vi i varje fall inte kan leva efter ingenjörskonst.

Jonas Ringqvist (v): Jag har två frågor – en framåtsyftande och en bakåtblickande. Jag tänkte börja med den bakåtblickande. I början pratade Stefan de Maré från Jordbruksdepartementet. Han gav mig intrycket att alla fiskbestånd är reglerade internationellt, men så är väl inte fallet? Mina frågor är: Vilka arter och bestånd kan vi själva sätta kvoter för? Har vi i de fallen varit tillräckligt försiktiga?

Den framåtsyftande frågan gäller miljömärkning av fisk. Det är en fråga som utskottet många gånger har engagerat sig i. Det gäller framför allt miljömärkning av vildfångad fisk – det andra finns ju redan. Jag har nyligen hört att krav på märkning har varit på gång. Tidigare har Nordiska rådet försökt med detta och det har även diskuterats inom EU. Det är inte lätt någonstans. KRAV har haft ett projekt på gång. Jag undrar om det finns någon som har information om vad som händer med det projektet. Naturskyddsföreningen är medlem i KRAV och kan kanske svara på den frågan.

Stefan de Maré: Herr ordförande! Som jag sade är egentligen alla bestånd internationellt reglerade. Sverige har inget bestånd som vi nu reglerar själva. Möjligen skulle man kunna reglera något rent kustbestånd – siklöjan skulle kanske kunna vara ett sådant bestånd. Jag vet inte om ål skulle kunna regleras nationellt, utan det blir nog också en internationell reglering. Siklöja är alltså det enda förslag som jag kan se att man skulle kunna reglera i havet eller lateralt.

Hugo Andersson: Det gäller frågan om miljömärkning av vildfångad fisk. Jag vill först säga att vi från vår sida har jobbat för att vi ska få en sådan. Vi har uppfattat det som ett konsumentkrav, och det är viktigt att man kan tillhandahålla fisk som är miljömärkt. Vi har lagt ned ganska mycket tid på att försöka jobba med kriterier och system för detta. Vi har väntat på att EU ska komma med någon form av riktlinjer för det här eftersom det finns upptaget i den

marknadsordning som antogs för ett par år sedan. Men det gör man inte, utan det ser ut som att EU-kommissionen förmodligen sitter och lurpassar lite på vad Sverige och Norden kommer fram till i fråga om praktisk tillämpning av detta. Sedan kanske man använder sig av det som riktlinjer för en norm inom EU för miljömärkning. Jag misstänker att kommissionen är mest bekymrad för att detta ska bli något handelshinder. Det är man inte intresserad av.

Dagsläget i frågan är att vi har haft överläggningar med KRAV, framför allt utifrån den promotionorganisation som heter Svensk Fisk och som skulle vara den part som framför allt är finansiär för att se till att projektet blir av. Det har rätt missförstånd på vägen som har gjort att KRAV nu har sagt att om man inte får mer pengar så måste man sluta med projektet. För att reda ut missförstånden – för jag utgår från att det bara är missförstånd – så kommer vi att i morgon eftermiddag kl. 15.00 i Göteborg ha ett möte på Svensk Fisk med ledningen för KRAV och reda ut de problem som finns så att projektet kan gå vidare.

Håkan Carlstrand: Får jag lägga på en overheadbild som svar på en fråga? Det gäller frågan huruvida Sverige har möjlighet att påverka fiskbestånden inom vårt eget område. Jag visar här en bild från Brofjorden. Det är Havsfiskelaboratoriet som på 1960- och 1970-talen undersökte utbyggnaden av Scanraff. Då kunde man konstatera att det fanns ett lokalt lekbestånd av torsk. Som ni ser har man förnyat undersökningarna under år 2000, och ni ser att det i princip inte är någonting kvar. Men det är också så att naturen har en väldig förmåga till återhämtning. Ger man de här lokala lekbestånden en möjlighet att återkomma så kanske de också gör det. Vad som krävs då är att man fredar dessa områden från fiske som fångar lekfisk och fiskungar.

Maria Kuylenstierna: Det var intressant att frågan om KRAV-fisk och om miljömärkning av vildfångad fisk kom upp. Jag jobbar med detta projekt inom Naturskyddsföreningen. Som svar på frågan vill jag komplettera det som Hugo Andersson sade i sitt svar.

Det är på grund av problem med finansieringen som KRAV nu har beslutat att man inte kan fortsätta med detta. Jag hoppas att Svensk Fisk, där bl.a. SFR och andra organisationer sitter med, kanske kan skjuta till lite mer pengar. KRAV har fått 200 000 kr, och man fick 5 miljoner kronor till hela projektet. Det är viktigt att projektet inte försenas mer. Miljömärkning av fisk har varit på gång i många år, och nu när vi har detta läge är det viktigt. Jag hoppas att detta gav svar på den frågan.

Bertil Norbelie: Det finns från Livsmedelsverkets sida – som svar till Jonas Ringqvist – en kanske lite avvikande mening i frågan om miljömärkning av fisk. Vi tycker att det är bra om man kan åstadkomma en miljömärkning av fisk, men det ska då ske i form av branschöverenskommelser och inte i form av myndighetsreglering. Vår uppfattning är att en reglerad miljömärkning av

fisk också ställer krav på kontrollinsatser. Det återstår att se hur de kontrollerna i så fall skulle utövas och vilka kostnader de skulle dra med sig. Vi tycker alltså att det är en utmärkt lösning om det sker på frivillig basis.

Göte Jonsson (m): Herr ordförande! Jag hade egentligen två frågor, men den första har jag redan fått svar på. Den gällde hur Jordbruksdepartementet ser på situationen i samband med, eller rättare sagt efter, EU-utvidgningen och hur den har berörts. Jag vill ändå ställa en delfråga: Har diskussionen varit uppe i samband med medlemskapsförhandlingarna när det gäller ansökarländerna? Vi vet ju av erfarenhet att om man inte har haft uppe frågor i anslutning till ansökningarna så är det svårt att väcka dem i efterhand. Har frågan diskuterats med ansökarländerna redan i samband med ansökningarna? Vet ni någonting om det?

Jag har också en fråga till Hans Ackefors. Du visade bilder på hur situationen var i andra områden än vårt eget närområde. Det gällde utvecklingen på ett par områden. Jag tänkte höra hur läget är när det gäller EU-länderna i södra Europa. Sitter de och diskuterar samma problem som vi gör här? Lever de i samma situation när det gäller fiskbeståndet på vissa områden, eller är detta unikt för vår del? Hur är läget i södra Europa? Jag tänker då närmast på att det är en fördel om man har samma grundförutsättningar och samma problem när det gäller de här frågorna när man ska lägga fast en framtida fiskeripolitik.

Stefan de Maré: Frågorna om hur man ska göra i samband med resursfrågorna har naturligtvis varit uppe med ansökarländerna. Det är helt klargjort för dem att när de blir medlemmar i EU så kommer de att gå med i den gemensamma fiskeripolitiken. De kommer då att gå in i EU:s delegation, och det är EU som bestämmer och förhandlar för dem. De måste alltså lämna sina internationella organisationer. Det är också klart att de måste lyda EU:s regelverk. Då är det det som gäller också för dem. Den frågan är helt klargjord – om det var den som avsågs.

Hans Ackefors: Denna fråga diskuteras kraftigt också i de här länderna. De har en ännu värre sits än Sverige eftersom de har blivit bortskämda med att kunna fiska utanför Marockos kust, Senegals kust osv. på licens. De har alltså betalat Marocko för att de ska kunna få fiska, och sedan har man byggt upp en stor fiskeflotta i Spanien. Nu börjar det ena landet efter det andra efter den afrikanska kusten att dra in de här fiskelicenserna. Till följd av detta har man en alldeles för stor fiskeflotta, som naturligtvis i stor utsträckning kommer att konkurrera om den inhemska fisken.

Jag vill säga några saker som inte kom fram tidigare. Det finns exempel på att fiskbestånd har utrotats. Ett av de mycket fina sillbestånden – ett vårlekande sillbestånd – utrotades vid Islands kust under 1970-talet. Det har aldrig kommit tillbaka. Det finns också exempel från svenska kustvatten där fiskar-

ter har försvunnit. Det gäller t.ex. blåfenad tonfisk och sillhaj. Fisketrycket har också tidigare varit ganska stort i de här kustvattnen.

Självfallet ska vi göra en förvaltningsplan för kustfisket på västkusten. Det är viktigt, och det borde ske med brandkårsutryckning. Vi måste rädda kustbestånden. Nu är det ordentligt utfiskat på den svenska västkusten.

Lennart Nyman: Herr ordförande! Jag har en komplettering som gäller frågan om hur lokala våra problem är. De är alltså inte lokala, som Hans Ackefors så riktigt sade här. Inom WWF arbetar vi globalt med de här frågorna just därför att problematiken är så lika över hela världen. Men den är naturligtvis större eller mindre på en lokal nivå.

Hans Ackefors nämnde den blåfenade tonfisken. Det finns ett skrämmande, men väldigt bra, exempel från Svarta havet. Svarta havet och Medelhavet är som sagt i en ännu sämre situation än vad vi har här. Den totala fiskbiomassan är så liten att fisk är en av de dyraste saker som man kan äta på öar och runt kuster vid Medelhavet, som ni kanske har märkt som turister. På ett enda år gick tonfiskfångsten i Svarta havet ned från 704 ton år 1984 till noll året efter – för att sedan aldrig ha återhämtat sig. Det finns en rad exempel – just som blåfenad tonfisk – på hur oerhört snabbt och effektivt människor har överfiskat en art. Denna tonfisk är i princip utrotad i stora regioner.

Staffan Nilsson: Herr ordförande! Jag vill göra en kommentar. Vid denna utfrågning är det mycket fokus på frågor som är relaterade till yrkesmässigt fiske. Jag tycker att vi inte ska glömma bort att vi också har ett annat stort fiske. Om vi använder rubriken Framtiden för det svenska fisket, och t.o.m. använder bestämd form, så ska vi inte glömma bort att det finns ett omfattande fiske som kallas turistfiske, bl.a. sportfiske. Vi har enskilda fiskevattenägare, som jag representerar, av våra inlandsvatten som förvaltar ett fiske som också måste skötas på ett uthålligt sätt.

Jag skulle nog, även om jag företräder ett ägarintresse, kunna säga att vi har ett behov av ökad kunskap även i våra vatten för att kunna sköta detta på ett uthålligt sätt. Jag skulle vilja uppmana även SNF och WWF att i lite större utsträckning faktiskt i samarbete med oss och Sportfiskarna rikta intresse mot våra frågor: Hur förvaltar vi inlandsvatten på ett klokt sätt?

Ingvar Eriksson tog på ett mycket klokt sätt upp frågan om samsyn, och det tycker jag är väldigt viktigt. Åtminstone borde man kunna bli ense om vad man är oense om, men det verkar svårt även det, förstår jag.

Kaj Larsson (s): Det finns naturligtvis många frågor man skulle vilja ställa till den här församlingen, men tiden medger inte det. Också med tanke på att vi har många motioner att behandla i utskottet skulle det vara intressant.

En fråga vill jag gärna ställa, och den gäller det s.k. industrifisket som sker i Östersjön. Det har ju kritiserats, bl.a. med anledning av att det medför stora

bifångster av t.ex. torsk. Har Fiskeriverket gjort några undersökningar och kontroller av hur stora dessa bifångster är?

Nästa fråga ställer jag till biologerna, och den gäller hur det blir om nu det här industrifisket kommer att upphöra på grund av att dioxinhalten är för hög för att man ska kunna framställa foder av fisken. Kvoten har ju höjts detta år från 355 000 ton till 380 000 ton. Det finns biologer som påstår att skarpsill äter torskrom. Om detta är riktigt, kommer detta då att påverka återupbyggnaden av torskbeståndet i Östersjön?

Arne Andréasson: Kaj Larsson säger ordet ”industrifiske”. För att svara på frågan kanske jag måste ändra på det och tala om det pelagiska fisket med små maskstorlekar i Östersjön. Industrifisket avser mer användningen av de här fångsterna. De är inriktade på sillen och skarpsillen som målarter.

Vi har tittat på bifångsterna i det här pelagiska fisket, och det har gjorts undersökningar genom ett program som heter International Baltic Sea Sampling Program som genomfördes 1998–2000. Där tittade man på bifångsterna och fann att det under den här perioden togs mellan 1 340 och 2 090 ton torsk i det här fisket, dvs. ungefär 1,3–2 % av den totala torskfångsten. Under den perioden var det också tillåtet att ha 10 % bifångst av torsk i det pelagiska fisket, en regel som nu har skärpts så att det nu bara är tillåtet med 3 %. De här undersökningarna visar också på obetydliga bifångster av lax, och de andra för kustfisket intressanta arterna uppträder inte alls i det här fisket.

Sture Hansson: Jag vill knyta ihop det här med dioxinet och skarpsill som äter fisklarver, för det hänger ihop lite grann om det är såsom Hugo säger, att det kan vara en ödesfråga för den svenska fiskenäringen 2006: Ifall vi är tvungna att sluta fiska fet fisk har vi torsken kvar.

Skarpsill kan äta torsklarver. Mitt intryck är att vissa studier tyder på att den kan vara en viktig predator på torsklarver och torskägg medan andra studier inte tyder på det. Men här kommer man då in på obalansen med industrifisket, med torsken och med dioxinet, som jag vill återkomma till, för det är en sak att tänka på.

Det är inte så många år kvar till 2006. Om vi är tvungna att stoppa fisket efter strömming och skarpsill då, kan det bli väldigt illa om just skarpsillen är en predator på torskungarna och om vi har ett dåligt torskbestånd. Vi har nu fyra år på oss att bygga upp ett torskbestånd som är ordentligt stort 2006. Risken att vi får stänga fisket på grund av dioxinerna är väldigt hög, för om vi tittar på åtminstone PCB och DDT så ser vi inga snabba minskningar där längre. Därför borde vi nu fundera på att sätta in alla tänkbara åtgärder för att minska fisketrycket på torsk. Om vi är tvungna att 2006 minska trycket på skarpsill och strömming ska vi ha ett stort torskbestånd så att vi dels kan klara predationstrycket från skarpsillen, och också predera ned skarpsillen så att vi inte har så mycket längre, dels har ett så stort bestånd så att fisket kan få ut bra fångster och överleva även under den perioden.

Kaj Larsson (s): Jag vill bara replikera Sture: Om jag har uppfattat det rätt är det foderfiske vi pratar om, och där har vi inte fått något undantag. Det innebär att det kan bli ett stopp på det fisket redan i år.

Maria Wetterstrand (mp): Kaj Larsson ställde faktiskt en av de frågor som jag hade tänkt ställa om biologisk obalans och risken för den när det gäller dioxinerna.

Vi har pratat väldigt mycket om fisk, och det är ju inte så konstigt, för det här handlar ju om fisk. Men haven är ju inte bara till för oss och för fisken, utan det finns ju också en hel del marina däggdjur och fåglar i havet. Vad gäller Östersjön har de långa drivgarnen diskuterats ganska mycket. Efter vad jag förstår har Östersjön ett undantag som bygger på att man kan påvisa att det inte har några negativa ekologiska konsekvenser att man har dessa långa drivgarn i Östersjön. Då undrar jag: Är det den uppfattning man har på departementet och Fiskeriverket, att dessa långa drivgarn inte har några negativa ekologiska konsekvenser, eller är det så att Sverige vill att man ska förbjuda drivgarnen medan andra länder sätter stopp för det?

Karl Olov Öster: Riksdagen behandlade för cirka två månader sedan miljömålspropositionen, vilket jag tidigare var inne på. Ibland de uppställda miljömålen behandlas just de frågor som Maria Wetterstrand nu har ställt, vilket innebär att Fiskeriverket ska utreda och utvärdera frågan om drivgarnsfisket. Där har vi ganska kort tid på oss dessutom, för det har jag för mig ska vara klart till 2003. Vi gjorde en rapportering i det här ämnet någon gång 1998 senast, så nya undersökningar plus utvärdering ska göras. Vi har ju också ett uppdrag – jag tror väl att det, precis som mycket annat, ska ske i samarbete med Naturvårdsverket – att just titta på frågan om marina däggdjur och risken för att de ska fångas i redskapen. Jag säger inte att det som ska göras är gjort, men jag säger att det som bör göras ska göras.

Jan-Erik Holmberg: Vad gäller bifångster i drivgarn är de noll. Det är inga sälar, inga delfiner, inga späckhuggare och inga marsvin som fastnar i de drivgarn som laxfiskarna har, ej heller i de bottengarn som garnfiskarna efter torsk har. Det har inte funnits några marsvin efter andra världskriget av någon större population i Östersjön; de har försvunnit av andra miljöskäl. Därför finns det inga som helst skäl att vara rädd för att vi fångar dem. Vi har tillsammans med Fiskeriverket bestämt att vi nu ska ha folk ombord på båtarna för att klara ut den delen så att vi blir av med den frågan.

Sture Hansson: Det här blir en direkt replik. 1961 publicerade Arne Lindroth i Fiskeriverkets egen publikationsserie från Sötvattenslaboratoriet en analys av tumlares föda i Östersjön. Han lyckades då från svenska laxfiskare på nio

månader få in 49 individer, alla fångade kring Gotland och upp till Ålands hav. Att tumlarna skulle ha försvunnit i samband med krigsvintrarna är en myt. De har funnits efter det. I dag skulle det inte gå att få ihop 49 stycken tumlare på nio månader, för beståndet är så decimerat. Att det skulle bero på miljögifter tror inte tumlarforskarna på, för de har inte sett de effekter som man har sett på säl. Tittar man på Ascobans, alltså den internationella grupp som arbetar med småvalar i Östersjön och Nordsjön, så är de mycket klara i sin bedömning: Det är bifångster i fisket som har reducerat tumlarna. Om det är så illa nu att vi inte ens får dem på grund av att vi har utrotat dem kan vi inte hålla det som intäkt för att det inte är ett problem.

Stellan F. Hamrin: Vi hade alldeles nyligen ett möte i Ascobans om detta. Summan av det är väl att bifångsterna i Östersjön av tumlare i dag uppgår till någonstans mellan 10 och 15 stycken. Det är då fiskare från Finland, Baltikum, Polen och Tyskland som har rapporterat bifångster i Östersjön medan fiskare i Danmark och Sverige inte har rapporterat några bifångster. Den här bifångstnivån är för hög för att beståndet ska vara långsiktigt hållbart.

Kjell-Erik Karlsson (v): Har vi en nu fungerande fiskekontroll i landet? Hur bör fiskekontrollen genomföras för att vara effektiv? Jag vill ha svar av Fiskeriverket och fiskeorganisationerna.

Karl Olov Öster: Ja, hur den bör vara för att vara effektiv beror naturligtvis på lite olika faktorer. Vi kan ju mena den fysiska kontrollen som ju utövas till sjöss av kustbevakningen, som också har kontroll i hamnarna. Sedan har vi den rapportering som sker från fiskarna. Den bör ske på ett riktigt sätt. Till det, som en komplettering till båda de här, har vi den satellitövervakning som är ålagd fartyg över 24 meter.

Vi satsar i Sverige förhållandevis stora resurser på det här. Kustbevakningen har bl.a. fått extra tilldelning i form av fartyg och dessutom flygplan för att kunna utföra bevakningen. Samtidigt måste övervakningen ju också ha en kontroll i den meningen att man ska se en uppföljning från myndigheternas sida och övervakning av att inte felrapportering sker, att inte otillåtna redskap används och att också lagföring sker när överträdelser upptäcks. Vi har så sent som i december från Fiskeriverkets sida lagt fram ett förslag om strängare påföljder vid brott mot fiskebestämmelser. Det är då inte bara fråga om de klassiska straffen, böter och i någon mening fängelse, utan det blir också andra konsekvenser för fiskare som överträder reglerna i form av mistade licenser för kortare eller längre tid, vare sig det avser yrkesfiskelicensen eller fartygstillståndet. En kombination av alla dessa åtgärder plus ett internationellt samarbete, vilket också finns på det här området, inte minst i Östersjön, är väl så att säga grundelementen i målet att uppnå effektiv fiskerikontroll. Tack, herr ordförande!

Jan-Erik Holmberg: Herr ordförande! Det som Karl Olov Öster säger är alldeles riktigt. Jag vill tillägga att det inte räcker med att kustbevakaren kommer ner varje torsdag kväll, tittar på mitt skepparpapper och kontrollerar att jag har ett friskhetsintyg ombord. Vi vet att de baltiska fiskarna år 2000 fiskade upp 20 000 ton utöver den lagstadgade kvot de var berättigade till. Det vet myndigheterna om. Ingenting har gjorts åt det. Det var lika mycket som den svenska torskkvoten, som skulle fördelas på hela Sverige. Man kan också räkna ut att dödligheten var 40 000 ton, eftersom deras garn står ute så länge. De tar bara i land den stora fisken och slänger ut lika mycket. Vi från yrkesfiskets organisation anser att det inte finns någon kontroll av de utländska fiskarna som fiskar på svenskt EU-vatten.

Gunnar Norén: Herr ordförande! Kontrollfrågan är oerhört viktig. Man kan skylla mycket av överfisket och annat svartfiske på öststaterna i Östersjön. Men vi vet att det i massmedierna här i Sverige rapporterades om den studie som skattemyndigheterna gjorde på sex båtar som landade fisk i Västervik. Den visade att fiskarna landade 40 % mer fisk än de rapporterade. Det förekommer svartfiske överallt. Det viktiga är att veta att det kan vara störst risk med trålare. Man bör införa ett system med kontrollanter på alla större fartyg, framför allt trålare, för att kontrollera fångstmängd, arter, bifångst och redskap. Det är det enda sättet att få klarhet och en riktig kontroll.

Ingela Byfors: Jag vill tillägga en sak till det regeringen har sagt angående fiskerikontrollen. I samband med miljöpropositionen har vi inriktat fiskerikontrollen mot en bevarandeaspekt. Kustbevakningen och Fiskeriverket arbetar i år efter ett riskbaserat system, där man ska kunna sätta in insatserna utifrån vilka risker som föreligger. Vi hoppas att det ska ge en betydligt bättre och effektivare fiskerikontroll.

Vi ser ett behov av effektivisering av fiskerikontrollen. Den svenska fiskerikontrollen ska utvärderas senast år 2004. Vi arbetar för att vi successivt ska kunna förbättra den till dess.

Sinikka Bohlin (s): När man lyssnar på den samlade fiskeexpertisen i landet föds många tankar i ens huvud. Jag har fiskat i hela mitt liv – i Bottenhavet, i Bottenviken, i Torneälven, i Östersjön och t.o.m. i Gävlebukten. Jag har lärt mina söner att fiska. Vi har alltid ätit den fisk vi har fångat. Den har innehållit kvicksilver, becquerel och numera dioxiner. Jag borde egentligen vara självlysande vid det här laget.

Jag känner ändå en otrygghet efter den här dagen. Om jag nu blir farmor, om jag får barnbarn, kan ni garantera att jag som farmor kan lära mina barnbarn att fiska? Frågan är: Finns det fisk kvar? Om det nu skulle bli flickor, ska jag säga till dem att de får fiska men inte äta? Om ni kan garantera det behöver ni inte svara på frågan. Men om ni känner den osäkerhet som jag känner som mor och kanske blivande farmor, skulle jag vilja att ni tänker över vilken

den allra viktigaste åtgärden är för att jag ska känna trygghet när jag går ut ur lokalen. Jag vill se fram emot att få lära mina barnbarn att fiska och äta den fisk som vi har fångat.

Klas Hjelm: Naturskyddsföreningen har sammanfattat sina synpunkter i två dokument, dels ett yttrande över EU:s grönbok som sänts in till Jordbruksdepartementet förra året och som gick direkt till EU-kommissionen i översatt form, dels i form av 14 punkter för en framtida hållbar fiskeripolitik som presenterades första gången vid ett seminarium förra sommaren där bl.a. representanter för det svenska Jordbruksdepartementet deltog.

Vi har skickat över de dokumenten till alla ledamöter i utskottet och hänvisar därför till dem. Ni får gärna kontakta Naturskyddsföreningen för ytterligare diskussion och kommentarer.

Hugo Andersson: Du ska få lära dina barnbarn att fiska, Sinikka. Situationen blir dyster och mörk en dag när man bara pratar om bekymmer. Vi är problemorienterade. Det ska vi vara, för det är problemen vi ska lösa. Samtidigt måste man i ärlighetens namn konstatera att vi har stora resurser att fiska på i dag. Det kommer vi att ha i morgon också. Det handlar om att uppfylla mål som vi har satt upp i de förvaltningsplaner som nu börjar finnas för de viktigaste fiskslagen. Det är mål för lekbiomassa. Det finns också i planerna beskrivningar av beslut om hur vi ska nyttja resurserna för ett uthålligt fiske. Det är ett instrument som är viktigt. Vi har haft en förvaltningsplan för laxen ett par år och vi kan se att det får effekt. Det är viktigt att notera. Sedan ska vi förfina detta instrument. För att komma framåt med det arbetet behöver alla skaffa sig mer kunskap. Tänk på det, i den mån utskottet sitter på några forskningspengar.

Vi ska göra vad vi kan från vår sida för att få ett uthålligt fiske, det lovar jag dig, Sinikka. Jag var inne på det tidigare. Men det finns annat runtomkring som vi inte kan styra över. Sinikka Bohlin nämnde själv dioxiner och tungmetaller. Det är inte fiskets fel att det är för höga dioxinhalter i fisken. Vi måste ta ett nationellt ansvar. Det internationella samfundet måste också ta sitt ansvar och se till att utsläppskällorna elimineras. Annars kommer vi att förstöra fisket totalt. Nu är fisken i farozonen. Vi vet också att människan får i sig mer dioxin via andra livsmedel producerade på marken. Om vi fortsätter att skita ned marken och havet får vi sluta att äta allting. Det är inte så kul.

Jag vädjar till er att ta in den aspekten, så lovar jag att vi ska göra vad vi kan från vår sida för ett uthålligt fiske.

Sture Hansson: Jag tycker också att du ska låta dina barn och barnbarn fiska, Sinikka Bohlin. Det är av två skäl. Om man fiskar själv och får äta färsk, nyfångad fisk inser man hur gott det är. Det gör att man äter fisk som vuxen också. Som vi hörde från Livsmedelsverket är fisk bra mat. Det är den ena aspekten. Den andra är att om man lär sig uppskatta naturen blir man också

angelägen om att den bevaras i ett gott tillstånd. Om man inte har någon erfarenhet av att fiska, vad spelar det då för roll hur fiskbestånden ser ut? Både ur hälsosynpunkt och miljösynpunkt ska du ta med dina barn och barnbarn ut och fiska.

Bengt Johansson: Jag har en egen tanke när det gäller dioxiner och fosfor i fisk som kanske bör undersökas. När man drar med tunga redskap, t.ex. en bottentrål, river man upp väldiga mängder med bottensediment dagligen, året runt. Kan detta påverka halten av gifter i fisk? Jag vet inte, men det vore kul att höra något om det.

Bo Hansson: Herr ordförande! Sinikka Bohlin ställde en fråga utifrån framtiden. Vi är i stort sett överens om att vi måste ta hänsyn till principen om ekosystem. Det är vad det handlar om. Frågan kommer tillbaka till er: Vilken typ av fiskeflotta vill ni ha? Det är ni som bestämmer det. Vilken typ av fiske vill ni ha? Om ni inte vill ha en koncentrerad, storskalig och flexibel fiskeflotta får ni använda en mer demokratiserad fiskeriförvaltning där närhetsprincipen ingår som ett led. Om ni väljer den formen av fiskeriförvaltning får ni väl anpassa marknads- och strukturpolitiken till den nya resursförvaltningen. Det ena hänger rimligen ihop med det andra.

Stefan Nyström: Vi är många som fiskar på olika sätt här i landet. Enligt den senaste undersökningen från SCB fiskar 3½ miljon svenskar någon gång årligen. 400 000 svenskar tycker att det är deras absolut viktigaste fritidsintresse. Den branschen omsätter mer än 3 miljarder kronor årligen och skapar många arbetstillfällen ute i regioner med en svår arbetsmarknad. Det blir alltmer en inriktning på ekoturismfiske. Det borde vara väsentligt att ha det i tankarna när man fattar beslut om vem som ska ta ut bestånden framöver och på vilka sätt.

Det vore tragiskt om höga dioxinvärden skulle komma att rädda bestånden i Östersjön framöver. Vi måste snabbt vidta åtgärder för att komma till rätta med utsläppen. Vi måste vidta saneringsåtgärder snarast. Det tror jag vi alla kan inse.

Är det inte pinsamt att 70 % av de torskbestånd som fiskas upp på västkusten aldrig har fortplantat sig? Jag vänder mig till yrkesfiskarnas företrädare. Är det verkligen klokt på lång sikt att hantera bestånden på det sättet, från er utgångspunkt? Torskbestånden kommer kanske att bli ännu viktigare för er i framtiden. Det kan ju bli svårare att sälja fiskmjölet eller fiskoljan efter 2006 eller redan nu. Jag har svårt att förstå detta. Jag kanske missförstår något.

Låt mig tillägga två saker. Abborre och gädda går starkt tillbaka längs hela ostkusten och är på väg att försvinna. Vi ser en dramatisk nedgång. Här krävs snabba åtgärder, framför allt på forskningssidan. Jag vet att mycket pågår men vill ändå passa på att ta upp frågan. Den hänger ihop med problemen i övrigt. Snart kommer en utredning från Anita Bråkenhielm om en allmän

fiskeavgift att behandlas, antagligen av ledamöterna här i salen. Det är många frågor förknippade med den. Jag hoppas att alla i kammaren kan vara eniga om att det behövs mer pengar till fiskvård.

Bertil Norbelie: Visst ska du lära barnbarnen att fiska, Sinikka Bohlin! Fisk är nyttig mat. Svenskens medelintag av strömming, lax och ål är ungefär 25 gram i veckan. Det är hälften av vad vi skulle kunna äta utan att komma i närheten av de kritiska värdena.

Kvinnor, 17–44 år, äter strömming ungefär fyra gånger per år och Östersjö lax två gånger per år. Rekommenderat maxintag är en gång per månad. 14 % av kvinnorna är högkonsumenter och äter sådan fisk en gång per månad. I den kretsen är äldre kvinnor överrepresenterade.

En ny studie från Socialstyrelsen visar att bara 6 % av kvinnorna i åldern 19–45 år äter strömming en gång i månaden.

När du ger dig ut och fiskar med barnbarnen, tänk då på sik, gädda, abborre, torsk, gös och mycket annat, och så glädjen att fiska!

Lennart Nyman: Jag tror att det är bra att vi i den här församlingen höjer blicken och tänker på vilken enorm dimension det problem som vi talar om har, även om vi ser det i ett globalt perspektiv. Vi talar alltså om att utnyttja resurser och påverka miljöer på 71 % av jordens yta, som haven täcker in. Vi har hört tidigare att problemen i princip är desamma över hela världen. Det är en av anledningarna till att vi använder det här tillfället inom EU att från WWF påverka alla regeringar i de 15 länder där vi har organisationer för att hjälpa till och dra det här åt ett håll som gör att vi får resurser som bas för de kommande diskussionerna och för att därmed kunna garantera att fisket kan fortsätta på ett uthålligt sätt.

Vi har här i Sverige uppvakttat både Margareta Winberg och Kjell Larsson, och som ni har hört har vi fått ett mycket starkt stöd för grunden i vår kampanj. Det känns väldigt bra att också inför detta forum märka vilken samsyn vi har om basen i det hela och att det faktiskt finns väldigt goda recept på hur vi ska kunna förbättra det i framtiden. Det hela ligger hos er och andra politiker.

Hans Ackefors: Jag skulle också vilja ge rådet till Sinikka Bohlin att fortsätta fiska osv. Jag skulle dock vilja vara lite strängare än Bertil Norbelie. Har man döttrar som ska föda barn ska de inte äta vild lax från Östersjön. Jag har Livsmedelsverkets siffror här framför mig. Jag drar mig till minnes det vi jobbade med i kvicksilverfrågan 1965–1968, och fiskkonsumenterna runt Väneren. Fiskare och fiskarhustrur åt fisk tre gånger om dagen, märkligt nog. De var alltså mycket nära de värden i kvicksilverhalter som Minimataoffren i Japan hade under 60-talet, som alltså blev förlamade. De var strax under gränsen för detta.

Det finns alltså möjligheter att vara positiv. Jag tycker att man ska äta fisk, för det är jättebra. Dock bör man kanske för gravida flickor eller icke-gravida flickor som ska föda så småningom göra undantag för den vilda laxen, där siffrorna är väldigt höga.

Till slut är det också Livsmedelsverkets siffror, där man bakar ihop PCB och dioxin i olika ekvivalenter när man tittar på det toxiska sambandet. Det är ungefär en tredjedel som vi får i oss från mjölk, ägg, smör och bageriprodukter, en tredjedel från köttprodukter och en tredjedel från fiskprodukter. Skulle fiskkonsumtionen öka lokalt inom en viss krets stämmer naturligtvis inte de här siffrorna.

Ordföranden: Därmed vill jag säga ett varmt tack till alla som har deltagit i denna utfrågning. Jag tror att det är mycket viktigt att få samtala i de här frågorna, även om vi ibland blir lite yviga. Det är nyttigt för oss i utskottet att få hjälp att tränga in i det här och belysa det utifrån alla tänkbara synvinklar.

Tack för en intressant förmiddag för min del och för vår del! Vi får önska varandra lycka till i de här viktiga frågorna.